

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav pedagogiky a sociálních studií

Bakalářská práce

Nikola Sobotková

Spolupráce kurátora pro děti a mládež s Probační a mediační
službou v Královéhradeckém kraji

Olomouc 2013

vedoucí práce: Mgr. Dagmar Pitnerová, Ph. D.

*Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně pod odborným vedením
Mgr. Dagmar Pitnerové, Ph. D. a použila jen uvedených pramenů a literatury.*

V Olomouci dne 15. 4. 2013

.....

Nikola Sobotková

Děkuji Mgr. Dagmar Pitnerové, Ph. D. za věnovaný čas, cenné rady, trpělivost a odborné vedení, které mi v průběhu vypracování této práce poskytla.

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Nikola Sobotková
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	Mgr. Dagmar Pítnerová, Ph.D.
Rok obhajoby:	2013

Název práce:	Spolupráce kurátora pro děti a mládež s Probační a mediační službou v Královéhradeckém kraji
Název v angličtině:	Cooperation of curator for children and youth with Probation and mediation service in Královéhradecký region
Anotace práce:	<p>Bakalářská práce je zaměřena na systém spolupráce kurátora pro děti mládež a Probační a mediační služby (PMS) v trestních věcech mladistvých v Královéhradeckém kraji. Seznamuje s charakteristikou mladistvých a možným rizikovým chováním, kterým se v rámci sociální práce zabývá kurátor pro děti a mládež. Seznamuje s činností tohoto pracovníka, předpoklady pro výkon jeho profese a metodami sociální práce. Vymezuje Probační a mediační službu z pohledu restorativní justice a opatření ukládaná mladistvým. Práce je ve výzkumné části, prostřednictvím standardizovaných rozhovorů, zaměřena na samotnou spolupráci kurátorů pro děti a mládež a specialistů na práci s mládeží na PMS. Cílem bakalářské práce bylo zjistit, jak spolupráce v daném okrese probíhá a jaká jsou její možná úskalí.</p>
Klíčová slova:	Kurátor pro děti a mládež, Probační a mediační služba, mladistvý, spolupráce, provinění, opatření
Anotace v angličtině:	The bachelor thesis focuses on the system of cooperation between the curator for children and youth and the Probation

	<p>and mediation service (PMS) in the process of solving juvenile crimes in the Královehradecký region. It acquaints with the characteristic of juveniles and possible risk behaviour with which is the curator for children and youth concerned within the social service. The thesis defines the activity of this social worker as well as the prerequisites for execution of his profession and also methods of social service. It delimits the Probation and mediation service from the point of view of the restorative judiciary and the measures imposed on juveniles. In the research part the thesis is via standardized conversations focused on the cooperation itself between the curator and experts on work with juveniles in PMS. The aim of the bachelor thesis was to discover how does the regional cooperation take place and what are its possible difficulties.</p>
Klíčová slova v angličtině:	Curator for children and youth, Probation and mediation service, juvenile, cooperation, offence, measure
Přílohy vázané v práci:	<p>Příloha č. 1 Údaje o jednotlivých správních obvodech Příloha č. 2 Druhy opatření ukládané mladistvým Příloha č. 3 Struktura otázek rozhovoru Příloha č. 4 Rozhovory s kurátory pro děti a mládež Příloha č. 5 Rozhovory s pracovníky PMS Příloha č. 6 Seznam obrázků a tabulek</p>
Rozsah práce:	65 s.
Jazyk práce:	Český jazyk

Obsah

ÚVOD.....	7
1 MLADISTVÍ.....	9
1.1 Charakteristika mladistvých z pohledu vývojové psychologie.....	9
1.2 Rizikové chování mladistvých.....	12
2 KURÁTOR PRO DĚTI A MLÁDEŽ.....	19
2.1 Osobnost, odborné předpoklady.....	21
2.2 Náplň práce kurátora pro děti a mládež.....	24
2.3 Metody sociální práce kurátora pro mládež.....	27
3 PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBA Z POHLEDU RESTORATIVNÍ JUSTICE.....	32
3.1 Úředníci a asistenti Probační a mediační služby.....	37
3.2 Opatření ukládaná mladistvým.....	39
4 VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ.....	45
4.1 Cíle výzkumného šetření.....	47
4.2 Metodologie a organizace výzkumu, cílová skupina.....	47
4.3 Vlastní výzkum.....	49
4.4 Závěry výzkumného šetření.....	57
ZÁVĚR.....	58
SEZNAM ZKRATEK.....	59
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	60
SEZNAM PŘÍLOH	

ÚVOD

Společnost se v současné době potýká s celou řadou problémů z různých oblastí společenského života. Jedním z nich jsou i narůstající sociálně patologické jevy, které představují neodmyslitelnou součást dnešní společnosti. Stále diskutovanějším tématem se stává trestná činnost mládeže, neboť přibývá závažných a násilných trestných činů, které jsou páchany čím dál mladšími jedinci.

Problematikou dětí a mladistvých, kteří mají sklon k rizikovému chování a recidivě, se v rámci sociální práce zabývá kurátor pro děti a mládež. Pro efektivní řešení případu je však nutná spolupráce všech zainteresovaných subjektů jak státních, tak nestátních. Probační a mediační služba je jedním z nich. Představuje instituci, která s kurátorem pro mládež spolupracuje na případech delikventní a rizikové mládeže. Kooperace těchto dvou subjektů je nutná a nevyhnutelná. Společnou součinností se snaží posílit výchovné působení řízení ve věcech mladistvých, zohlednit individuálnost případů i osob klientů při řešení jednotlivých věcí a předcházet či minimalizovat následnou trestnou činnost.

I přes nemalé množství pachatelů mladších 15 let jsem se rozhodla se ve své práci zaměřit pouze na mladistvé, kteří jsou již trestně odpovědní a musí proto přijímat následky svých činů.

Cílem bakalářské práce je seznámit se s činností kurátora pro děti a mládež i Probační a mediační služby a na základě výzkumného šetření popsat systém jejich spolupráce v rámci trestního řízení ve věcech mladistvých v Královéhradeckém kraji.

Práce je rozčleněna do čtyř kapitol. V první kapitole vymezuji pojem mladiství, zabývám se charakteristikou tohoto vývojového období a jejich možným rizikovým chováním. Druhá kapitola je věnována kurátorovi pro děti a mládež, předpokladům pro výkon této profese, náplni jeho práce a metodám, které ke své práci užívá. Následující kapitola je zaměřena na objasnění podstaty Probační a mediační služby z pohledu restorativní justice a na její pracovníky. Zároveň zde charakterizuji opatření, která jsou mladistvým pachatelům ukládána. Čtvrtá kapitola je věnována výzkumnému šetření, v rámci které vymezuji jeho cíle, popisuji cílovou skupinu, výzkumnou metodu a organizaci výzkumu, dále analyzuji získaná data a uvádím výsledky šetření.

Nastíněnou tematikou se v České republice zabývá mnoho odborníků, z nichž k nejvýznamnějším autorům patří např. Marie Vágnerová, Pavel Říčan, Věra Novotná,

Oldřich Matoušek, Filip Ščerba, Eva Žatecká či Pavel Šámal. Samotná spolupráce kurátorů pro děti a mládež s Probační a mediační službou je upravena především legislativou, a to zákonem č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, zákonem č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě a zákonem č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže.

1 MLADISTVÍ

Pojem „*mladistvý*“ má své kořeny v trestním právu. V současné době najdeme jeho vymezení v ust. § 2 odst. 1 písm. c) zákona č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (dále „zákon o soudnictví ve věcech mládeže“). Podle tohoto ustanovení je za mladistvého považována osoba, která v době spáchání trestného činu dovršila patnáctý a zároveň nepřekročila osmnáctý rok svého věku.¹ Jednodušeji řečeno, je to osoba ve věku 15- 18 let, která je trestně odpovědná. Z pohledu vývojové psychologie můžeme mladistvého zařadit do období adolescence neboli dospívání.

Období adolescence představuje přechodnou dobu mezi dětstvím a dospělostí. Je charakteristické komplexní proměnou osobnosti v tělesné, psychické i sociální oblasti. Dospívání je specifická životní etapa, která má své typické znaky, ale také svůj význam. Je to etapa hledání, v jejímž rámci má jedinec zvládnout vlastní proměnu, vybudovat si zralejší formu identity a získat přijatelné sociální postavení. Mnoho změn ve vývoji mladistvého je dáno biologicky, ale důležitými faktory, které tento proces ovlivňují, jsou i faktory psychické a sociální. VÁGNEROVÁ dělí období dospívání na tzv. ranou a pozdní adolescenci. Raná adolescence je období od 11 do 15 let jedince. Pozdní adolescence trvá přibližně od 15. do 20. roku věku.² MACEK adolescenci člení do třech období- časná (10-13 let), střední (14-16 let) a pozdní (17-20 let) adolescence, přičemž mladistvého se dotýkají poslední dvě.³

Jelikož se autoři ve vymezení tohoto období různí, budeme souhrnně označovat věkové rozmezí, ve kterém se mladistvý nachází, názvem adolescence či dospívání.

1.1 Charakteristika mladistvých z pohledu vývojové psychologie

Adolescence tvoří určitý **biologický mezník** ve vývoji jedince. Tělesné změny už nemají takovou dynamiku jako v předchozí etapě vývoje, jedná se spíše o fázi vyzrávání. Zpočátku je ještě výrazný vývojový rozdíl mezi pohlavími, avšak ten se ke konci tohoto

---

¹ Zákon č. 218/2003 Sb., zákon o soudnictví ve věcech mládeže, ve znění pozdějších předpisů

² VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. 2., rozš. a přeprac. vyd. Praha: Karolinum, 2012.

³ MACEK, Petr. *Adolescence*. 2., upr. vyd. Praha: Portál, 2003.

období postupně vyrovnává. Typické je pohlavní dozrávání. Dochází k zahájení sexuálního života mladistvých, což se promítá i do emoční a sociální sféry vývoje.⁴

Fyzický vzhled hraje v tomto období velkou roli. Mladistvý se svým tělem hodně zabývá, srovnává ho s ostatními vrstevníky i aktuálně uznávaným ideálem. Fyzická atraktivita adolescenta souvisí s jeho sebevědomím. Pokud odpovídá ideálu, pocit jistoty, že bude sociálně přijímán, stoupá a s tím roste i jeho sebedůvěra. Jestliže je však v této oblasti nějak znevýhodněný či nějak odlišný od ostatních, bude mít pravděpodobně nižší sebedůvěru, ale může také pociťovat úzkost, napětí, popřípadě vztek a zlost, které následně ventiluje. Prostřednictvím úpravy svého zevnějšku a volby oblečení mladistvý často vyjadřuje svou identitu. Může tím značit i příslušnost k určité skupině či se pouze snaží se nějak odlišit od ostatních.

Kognitivní vývoj adolescenta je důsledkem vzájemného působení zrání a učení. Až tehdy, když je mladistvý dostatečně zralý po stránce neurofyzilogické a díky učení získal potřebné zkušenosti, může nadále rozvíjet své poznávací schopnosti.⁵ Intelektový vývoj v době dospívání dosahuje vrcholu. Čím starší tito jedinci jsou, tím více a lépe jsou schopni nejen hromadit vědomosti a jednoduše je využívat, ale i tvořivě myslet. Radikálně se už od předchozího vývojového období mění celý způsob myšlení. Dospívající se v rámci myšlenkových operací nachází ve stádiu tzv. formálních operací, což znamená, že je schopen uvažovat o jevech a věcech, které nejsou názorné, jsou pouze fiktivní, nelze si je přímo představit. Je schopen tzv. abstraktního myšlení. Dále pokud řeší nějaký problém, nespokojí se s jediným východiskem, ale uvažuje o dalších alternativách, které zkouší a hodnotí.⁶ V tomto období se prosazuje nová tendence- systematizace poznatků. Mladistvý zkoumá vztahy a souvislosti mezi nimi. Má také potřebu vytvářet si vlastní názory, které si zformoval na základě vlastních zkušeností. V tomto období si uspořádává hodnotový systém, osvojuje si a přijímá za své převzaté morální principy. Adolescenti využívají jak paměť mechanickou, tak paměť logickou, kterou upřednostňují. Pozornost je v této fázi vývoje stabilnější, přesnější, vyhraněnější a upoutaná spíše objektivní významností jevů, než v předchozí fázi vývoje, kde je zaměřena více subjektivně.⁷

---

⁴ VAŠUTOVÁ, Maria. *Pedagogické a psychologické problémy dětství a dospívání*. Ostrava: Ostravská univerzita, Filozofická fakulta, 2005.

⁵ VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. 2., rozš. a přeprac. vyd. Praha: Karolinum, 2012.

⁶ LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ. *Vývojová psychologie*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2006.

⁷ ČAČKA, Otto. *Psychologie duševního vývoje dětí a dospívajících s faktory optimalizace*. Brno: Nakladatel Jan Šabata, 2000.

U mladistvých se stabilizuje jejich emoční prožívání, odeznívá náladovost, citová labilita. Jsou také méně impulzivní. Je to mnohdy období tzv. prvního vystřízlivění, které jedinec prožívá při konfrontaci reality se svými ideály a vysněnými představami.⁸

Sociální vývoj je ohraničen dvěma mezníky. Jedním je ukončení povinné školní docházky, druhým je ukončení profesní přípravy, po kterém následuje nástup do zaměstnání či další studium. S tím je spojeno buď dosažení ekonomické samostatnosti, nebo naopak její oddálení, které se týká především studentů VŠ. Ekonomická nezávislost je v naší společnosti považována za jeden z důkazů dospělosti. Dalším sociálním mezníkem je dovršení 15 let a získání občanského průkazu a také dosažení 18 let, kdy se jedinec stává plnoletým, resp. dospělým, může se svobodně rozhodovat, ale je zároveň plně odpovědný za své chování.⁹ Nejen zmiňovaná ekonomická neboli materiální nezávislost na rodině je důkazem dospělosti. Aby byl jedinec považován za dospělého, musí se vymanit i z citové závislosti na rodičích.¹⁰

Adolescent není zpočátku příliš společenský, preferuje spíše soukromí a samotu. Na druhou stranu má potřebu vést dlouhé hovory ve dvou či v malé skupince. Rozvíjí tak své komunikativní dovednosti, které jsou důležité pro interpersonální vztahy. Postupně se během dospívání vyvíjejí sociální vazby z kvantitativního i kvalitativního hlediska. Mladiství jsou stále otevřenější, sdílnější, touží po partnerství i pocitu sounáležitosti. Také se zklidňují vztahy k rodičům a ostatním autoritám a s některými jsou schopni navázat i hlubší vztahy. Pokud nějaké konflikty s rodiči nastanou, je to zejména kvůli rozdílnosti hodnot. V této fázi vývoje jsou důležité vztahy s vrstevníky. Skupina vrstevníků poskytuje mladistvým pocit rovnoprávnosti, vzájemného pochopení, necítí se zde být nějak omezováni. Učí se zde říkat nahlas své vlastní názory, být kritičtí, vzájemně tolerantní, dělat kompromisy a podřizovat se druhým. Přátele si mezi sebou nevolí náhodně. Vybírají si je podle vzhledu, později převažuje výběr na základě vnitřních charakteristik jedince. Adolescent hledá v příteli porozumění, důvěru, ochotu vyslechnout a vzájemnou úctu. Navzájem se přijímají se všemi klady i zápory. Přátelské vztahy napomáhají jednak k osamostatnění se od rodičů, ale zároveň učí empatii, podpoře a pomoci, mít odpovědnost za druhého apod. Heterogenní vztahy

---

⁸ MACEK, Petr. *Adolescence*. 2., upr. vyd. Praha: Portál, 2003.

⁹ VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. 2., rozš. a přeprac. vyd. Praha: Karolinum, 2012.

¹⁰ JANOŠOVÁ, Pavlína. *Dívčí a chlapecká identita: vývoj a úskalí*. Praha: Grada, 2008.

se u dospívajících nevyskytují pouze na kamarádské úrovni, ale i na úrovni partnerské. Vznikají první lásky a mladiství získávají i první sexuální zkušenosti.¹¹

I když je **hledání a vytváření vlastní identity** záležitost celého života, adolescence je vrcholem tohoto procesu. Mladiství hledají odpověď na otázku, kdo jsem, jaký je smysl mého života. Chtějí poznat sami sebe, porozumět svým emocím, vědět, kam patří.¹² Pojem identity zavedl do psychologie Erikson. Definice identity neexistuje, můžeme ale říci, že mít identitu znamená někam vědomě patřit, vědět kým skutečně jsem, jaké je moje místo a poslání ve světě, vědět co chci a co dokážu. Budování vlastní identity je nesnadný úkol. Mladistvý musí často upustit od svých názorů a přesvědčení, které převzal od rodičů nebo jiných autorit v dětství a následně si je osvojil. Je třeba, aby to všechno kriticky přehodnotil a rozloučil se s tím, co doopravdy nechce, co dělal např. jen ze zvyku. Její vytváření může vést k vnitřním konfliktům, které často vyvrcholí v krizi identity, jež někdy připomíná i vážnou psychickou poruchu.¹³ Mladistvý hledá takovou identitu, která by pro něj byla přijatelná a odpovídala jeho představám. Adolescent má snahu poznat sám sebe, což se uskutečňuje především v rámci vrstevnické skupiny, která mu dává prostor pro základní sebevymezení. Budování identity znamená často i experimentování s chováním, v partnerském životě, aby metodou pokus-omyl našli svou pravou cestu. Mnozí dospívající se snaží dospělost odložit, odmítají stát se dospělými. Chtějí si ponechat „výhody“ mládí a prodloužit si ho. Erikson toto období označuje jako adolescentní psychosociální moratorium.¹⁴ Psychosociální moratorium se vyznačuje i možným rizikovým chováním mladistvých.

1.2 Rizikové chování mladistvých

V odborné literatuře se můžeme setkat s několika propojenými pojmy z oblasti společensky nepřijatelného chování a jednání adolescentů. Většina z nich pro jeho pojmenování užívá název rizikové chování. Najdeme ale i označení jako např. abnormální, delikventní, problémové či sociálně-patologické chování.

---

¹¹ ČAČKA, Otto. *Psychologie duševního vývoje dětí a dospívajících s faktory optimalizace*. Brno: Nakladatel Jan Šabata, 2000.

¹² ŘÍČAN, Pavel. *Cesta životem*. 2., přeprac. vyd. Praha: Portál, 2006.

¹³ ŘÍČAN, Pavel. *Psychologie osobnosti: [obor v pohybu]*. 5., rozš. vyd. Praha: Grada, 2007.

¹⁴ VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. 2., rozš. a přeprac. vyd. Praha: Karolinum, 2012.

Rizikové chování můžeme vnímat jako „*souhrn vnějších projevů, aktivit a reakcí adolescenta, které jsou nebezpečné a jež vykazují zvýšený výskyt negativních důsledků pro aktéra a pro jeho sociální okolí.*“¹⁵ Skopalová ho definuje jako protiprávní sociálně patologické chování u mladistvých.¹⁶

Sociálně patologické jevy představují takové chování jedince, které je charakteristické zejména porušováním či nedodržováním společenských norem, zákonů a předpisů. Tyto jevy nejsou nahodilé. Mají své příčiny, důsledky, vývoj a dynamiku.¹⁷ Sociální patologie je označení pro všechny škodlivé, nenormální a všeobecně nežádoucí společenské jevy. V současnosti často dochází k záměně tohoto pojmu za pojem sociální deviace. Ale ne všechny deviace jsou vždy patologické, proto nemůžeme tyto dva pojmy libovolně nahrazovat. Sociální deviace je možné definovat jako způsob jednání, který neodpovídá společenským normám. Na rozdíl od sociálně patologických jevů jsou považovány za jakoukoli odchylku od toho, co je pokládáno za normální.¹⁸ Lze tedy rozlišovat mezi pozitivní deviací (nadměrné a přehnané dodržování norem) a negativní deviací (porušování norem nežádoucím směrem). Krajní formu negativních sociálních deviací představují právě sociálně patologické jevy, mezi něž se řadí fenomény s nejvyšší mírou společenské nebezpečnosti, které jsou proto negativně sankcionovány, ale ne vždy musí být protiprávní. Je však nutné podotknout, že ve všech společnostech existuje nepsaný toleranční limit. Je to určitá míra tolerance vůči chování a nedodržování norem ostatními lidmi. Alespoň malá odchylka od normy je tedy snášena.¹⁹

Sociálně patologické projevy chování (např. kriminalita) narušují plynulý chod společnosti. Společnost se jim pochopitelně snaží bránit, a proto se v rámci věd o člověku hledají nástroje pro předcházení tohoto chování společně s možnými způsoby nápravy těchto jedinců, ale také se zjišťují příčiny zmíněného chování. Jedním z faktorů, které ovlivňují vznik sociálně patologického chování u mladistvého jedince, jsou endogenní neboli vnitřní faktory. Charakterizují jedince, jeho osobnost. Řadíme mezi ně především dědičné předpoklady. Druhým typem faktorů jsou vnější, tzv. exogenní faktory, kterými se rozumí

---

¹⁵ DOLEJŠ, Martin. *Efektivní včasná diagnostika rizikového chování u adolescentů*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010. s. 23.

¹⁶ SKOPALOVÁ, Jitka. *Záblesky bezpečí dítěte*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010.

¹⁷ POKORNÝ, Vratislav, Jana TELCOVÁ a Anton TOMKO. *Prevence sociálně patologických jevů: manuál praxe*. 2. vyd. Brno: Nakladatelství a vydavatelství Ústavu psychologického poradenství a diagnostiky, 2001.

¹⁸ FISCHER, Slavomil a Jiří ŠKODA. *Sociální patologie: analýza příčin a možnosti ovlivňování závažných sociálně patologických jevů*. Grada, 2009.

¹⁹ URBAN, Lukáš, Josef DUBSKÝ a Jan BAJURA. *Sociální deviace*. 2. rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012.

prostředí, ve kterém se jedinec pohybuje a vlivy, jež z tohoto prostředí přicházejí a působí na jedince. Významný je především vliv rodiny, školy, ale také širšího prostředí, do kterého spadá vliv vrstevníků, kamarádů, ale i celé společnosti.²⁰

SKOPALOVÁ za příčiny rizikového chování pokládá ty skutečnosti, které mají vliv na jeho existenci. Jsou to jevy i procesy, které vedou ke spáchání protiprávních činů. Rizikové chování je důsledkem interakce několika faktorů. Největší podíl na vývoji jedince, obzvláště mladistvého, a tudíž i výsledném chování má podle autorky rodina a následně vliv vrstevníků.²¹

Delikventní chování mladistvých může být projevem poruchy chování, kterou lze označit jako poruchu jedince, kvůli které se vymyká z přiměřeného chování své věkové či sociokulturní skupiny. Podle společenské závažnosti i obsahu jednotlivých forem chování rozděluje většina autorů tyto poruchy na disociální, asociální a antisociální. Disociální chování je lehká porucha. Lze ho označit za chování nespolečenské, které je typické nepřiměřenými reakcemi na podněty. V některých fázích vývoje jedince je však jeho přirozeným projevem- nástup do školy, puberta apod. Disociální chování lze u jedince vyzorovat v rodině či školním prostředí a je možné ho zvládat pomocí obvyklých výchovných prostředků. Nejčastějším projevem tohoto typu chování je neposlušnost, kázeňské přestupky, lhaní atd. Asociální chování se projevuje jednáním, které je v rozporu s normami společnosti a morálkou. Opodstatnění těchto činů můžeme najít v nedostatku nebo dokonce absenci sociálního cítění. Jedinec porušuje normy v takové míře, že se od ostatních vrstevníků či průměru populace výrazně odlišuje a jeho jednání je společností označováno za eticky nepřijatelné. Toto chování je dlouhodobějšího charakteru, není vyvoláno např. pouze zvědavostí a má tendenci se stupňovat. Záškoláctví, útěky, toulky či drogová závislost jsou jeho typickým projevem. Mladiství s těmito poruchami chování většinou vyžadují speciální, v některých případech i psychiatrickou, ústavní péči. Poslední formu představuje antisociální chování, které je možné označit za chování protispolečenské. Je to jednání jedince nebo skupiny, jež je charakteristické vědomým porušováním nejzávažnějších zákonů a společenských norem. Zahrnuje trestnou činnost jako např. vraždy, loupeže, krádeže či sexuální delikty. Náprava takového jedince probíhá v zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy či věznicích.²²

---

²⁰ SCHELLEOVÁ, Ilona et al. *Právní postavení mladistvých*. Praha: Eurolex Bohemia, 2004.

²¹ SKOPALOVÁ, Jitka. *Záblesky bezpečí dítěte*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010.

²² SCHELLEOVÁ, Ilona et al. *Právní postavení mladistvých*. Praha: Eurolex Bohemia, 2004.

Vybrané typy rizikového chování

Pro bližší popis jsme zvolili pouze některé typy rizikového chování. Jejich přehled poskytujeme na obrázku č. 1.

Obrázek č. 1: Vybrané typy rizikového chování mladistvých²³

Záškoláctví patří do skupiny neagresivních asociálních poruch chování. Můžeme ho vymezit jako situaci, kdy student úmyslně zamešká vyučování ve škole a tuto absenci nemá řádně omluvenou. Příčiny záškoláctví mladistvého tkví buď v rodině (rodiče jsou benevolentní, lhostejní, v rodině mají špatně nastavený hodnotový systém atd.), ve škole (neúspěchy, strach ze zkoušení, z učitele, nepříznivé klima třídy atd.), v partě mladistvého (tlak ze strany kamarádů, budování přátelství, drží s partou atd.) nebo v jeho osobnosti (psychické poruchy, školní fobie, poruchy osobnosti atd.). Záškoláctví s sebou nese rizika jako např. zhoršení prospěchu žáka, narušení vztahů se spolužáky a učiteli, narušení vztahu k povinnostem. Zároveň vytváří prostor pro libovolné trávení volného času, což může být jakousi bránou k rizikovému chování. Zábavou pro záškoláky může být vandalismus, konzumace alkoholu či drog.²⁴

²³ Vlastní

²⁴ BLAŽKOVÁ, Blanka, ed. *Vybrané formy rizikového chování: materiály pro výchovné poradce a metodiky prevence na ZŠ a SŠ*. Praha: Josef Raabe, 2011.

Velký počet trestných činů je v současnosti páchan v souvislosti s **užíváním alkoholu a jiných návykových látek**. Mnoho mladistvých pravidelně konzumuje alkohol i přes absolutní zákaz prodeje a podávání alkoholu osobám mladším 18 let. Věková hranice, kdy jedinec začíná konzumovat alkohol, se stále snižuje. Výjimku dnes netvoří už ani 12letí nezletilí. Po požití alkoholu se jedinec stává uvolněný, nemá zábrany, může se chovat jiným, nečekaným způsobem a odkrývá tak možná doposud neznámé vlastnosti. Kriminalita mladistvých, která souvisí s návykovými látkami, má charakter majetkový, ale je zaznamenáno i několik případů loupeží, pohlavního zneužívání atd.²⁵ Trestnou činnost páchanou mladistvými v souvislosti s drogami můžeme rozdělit na trestnou činnost páchanou pod vlivem drog anebo za účelem získání drogy. Užívání drog i alkoholu může postupně přerůst i v závislost na těchto látkách. V současné době se závislosti objevují u mládeže stále nižšího věku.²⁶ U těchto jedinců je riziko vzniku závislosti jedno z nejvyšších. Drogová závislost s sebou nese několik rizik. Často dochází ke zkrácení délky života, k mnoha tělesným onemocněním či zhoršení společenské a sociální situace jedince. Může docházet také ke vzniku psychických poruch osobnosti- např. depresivní stavy a úzkosti.²⁷

Pojem **šikana** pochází z francouzského slova *chicane*, což znamená někoho zlomyslně obtěžovat, týrat, sužovat či pronásledovat.²⁸

Šikana je sociálně patologický jev, který se v naší společnosti objevuje stále častěji, zvláště ve školním prostředí. Příčinou je agrese jedince, která se utváří na základě predispozic v souvislosti s výchovou. Významnou roli hraje i temperament, a to především impulzivnost a vznětlivost. Rozlišujeme šikanu přímou, mezi kterou řadíme slovní napadání, ničení věcí, bití oběti, a nepřímou, která se projevuje ignorací, vyloučením oběti ze skupinových aktivit a pomluvami.²⁹ Charakteristické znaky šikany jsou úmyslnost činu, pravidelné opakování, nepoměr sil mezi aktéry, samoučelnost agrese a nepříjemné pocity oběti.³⁰

Vandalismus můžeme charakterizovat jako destruktivní a devastační chování, které nepřináší mladistvému pachateli žádné materiální obohacení. Hlavním znakem tohoto typu

---

²⁵ SKOPALOVÁ, Jitka. *Záblesky bezpečí dítěte*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010.

²⁶ SOCHŮREK, Jan. *Vybrané kapitoly ze sociální patologie*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2001.

²⁷ VYKOPALOVÁ, Hana. *Sociálně patologické jevy v současné společnosti*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2001.

²⁸ POKORNÝ, Vratislav, Jana TELCOVÁ a Anton TOMKO. *Prevence sociálně patologických jevů: manuál praxe*. 2. vyd. Brno: Nakladatelství a vydavatelství Ústavu psychologického poradenství a diagnostiky, 2001.

²⁹ VYKOPALOVÁ, Hana. *Sociálně patologické jevy v současné společnosti*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2001.

³⁰ Co je to šikana?. *Minimalizace šikany: Informační portál šikaně na školách* [online]. [cit. 2013-03-28]. Dostupné z: <http://www.minimalizacesikany.cz/chci-se-dozvedet/247>

chování jednotlivce nebo skupin je ničení materiálních i duchovních hodnot, ve snaze aktivně zasáhnout do běhu dění společnosti a zanechat v ní svým činem stopu.³¹ Vandalismus je jev typický především pro mladistvé, kteří obzvláště v partách ničí věci a zařízení jako jsou lavičky, telefonní budky, hřbitovy, dopravní značky, kreslí grafity na zdi domů, kulturní památky a vagóny vlaků. Motivací vandalů je především radost z ničení a získání pozice či obdivu v partě. Příčinou může být i projev vzpoury proti společnosti, zlost nebo msta. Jedním z typů vandalismu je i sprejerství, jež je charakteristické ničením, v tomto případě sprejováním nových fasád domů, stanic metra, historických památek apod.³²

Dnes už velmi častým projevem rizikového chování je **trestná činnost mladistvých**. Trestní odpovědnost mladistvého vzniká dosažením 15 let. Zákon o soudnictví ve věcech mládeže bere v úvahu, že ne každý v tomto věku dosahuje stejného stupně rozumové a mravní vyspělosti. V odst. 1 § 5 tohoto zákona se proto stanovuje, že „*mladistvý, který v době spáchání trestného činu nedosáhl takové rozumové a mravní vyspělosti, aby mohl rozpoznat jeho protiprávnost nebo ovládat své jednání, není za tento čin trestně odpovědný.*“³³ Pro určení trestní odpovědnosti bývá klíčový tzv. matrikový věk, který se počítá od data narození a který se ne vždy shoduje s tzv. mentálním věkem, jenž vyjadřuje celkovou rozumovou i bio-psycho-sociální vyspělost mladistvého pachatele.³⁴

Páchání trestné činnosti mladistvými má několik zásadních rysů. Prvním z nich je spolupachatelství. Mladistvý většinou nepáchá protiprávní čin sám, k tomuto jednání často dochází v partách. Chování pachatelů je charakteristické značnou tvrdostí, projevem je likvidace nebo znehodnocování zařízení. Adolescent většinou páchá tento čin bez nějaké důkladnější přípravy předem. Využívá často své přednosti jako je větší síla a rychlost. Jedná impulzivně, více emotivně než rozumově. Pokud trestná činnost u jedince přetrvává, většinou se vyznačuje podobnými rysy z předchozí trestné činnosti.³⁵

Ze statistik Policie ČR od roku 2012 doposud vyplývá, že nejpáchanější jsou u mladistvých v rámci celé ČR majetkové trestné činy, ze kterých jsou nejvíce zastoupeny krádeže. Druhé nejčastější provinění jsou loupeže, za kterými následuje úmyslné ublížení na zdraví jako třetí nejčastější provinění. Dále je celkem početně zastoupeno i maření výkonu

---

³¹ SKOPALOVÁ, Jitka. *Záblesky bezpečí dítěte*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010.

³² SOCHŮREK, Jan. *Vybrané kapitoly ze sociální patologie*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2001.

³³ Zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, ve znění pozdějších předpisů, § 5, odst. 1

³⁴ VEČERKA, Kazimír et al. *Mládež v kriminologické perspektivě*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2009.

³⁵ ZOUBKOVÁ, Ivana. *Kontrola kriminality mládeže*. Dobrá Voda u Pelhřimova: Aleš Čeněk, 2002.

úředního rozhodnutí. Výtržnictví je páté nejčastější provinění páchané mladistvými.³⁶ V tabulce č. 1 poskytujeme přehled pěti nejčastějších provinění za období od roku 2012 do února 2013 s celkovým součtem každého z nich za uplynulé období.

	krádeže celkem	loupeže	úmyslné ublížení na zdraví	maření výkonu úředního rozhodnutí	výtržnictví
2012	2439	289	291	274	146
leden-únor 2013	291	34	29	22	21
celkem	2730	323	320	296	167

Tabulka č. 1: Nejčastější provinění mladistvých v období 2012- únor 2013³⁷

SHRNUTÍ

Seznámili jsme se s mladistvým- jedincem ve věku 15- 18 let, který je trestně odpovědný. Z pohledu vývojové psychologie jsme ho zařadili do období adolescence neboli dospívání, v rámci které jsme ho následně charakterizovali. Poukázali jsme na možné rizikové chování, kterým se někteří mladiství jedinci vyznačují, a několik jeho typů jsme popsali v závěru kapitoly.

Problematikou mladistvých, kteří se vyznačují rizikovým chováním, se v rámci sociální práce zabývá kurátor pro děti a mládež.

³⁶ Kriminalita: Statistické přehledy kriminality za rok 2012. *Policie České republiky* [online]. [cit. 2013-03-28]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2012.aspx> a Kriminalita: Statistické přehledy kriminality za rok 2013. *Policie České republiky* [online]. [cit. 2013-03-28]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2013.aspx>

³⁷ Vlastní

2 KURÁTOR PRO DĚTI A MLÁDEŽ

Kurátor pro děti a mládež je státní úředník a zaměstnanec OSPODu (orgán sociálně-právní ochrany dětí). Z ust. § 1 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí (dále „zákon o sociálně-právní ochraně dětí“) vyplývá, že sociálně-právní ochrana je především ochrana práv dítěte na příznivý vývoj a řádnou výchovu, ochrana jeho oprávněných zájmů, společně s ochranou jeho jmění, dále je to působení směřující k obnově narušených funkcí rodiny a v neposlední řadě také zabezpečení náhradního rodinného prostředí pro dítě, jež nemůže být trvale nebo dočasně vychováno ve vlastní rodině. Všechny tyto body sociálně právní ochrany zajišťují právě OSPODY, kterými jsou podle § 4 zákona o sociálně-právní ochraně dětí krajské úřady, obecní úřady obcí s rozšířenou působností, obecní úřady a újezdní úřady, Ministerstvo práce a sociálních věcí, Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí a také Úřad práce České republiky. Sociálně právní ochrana je ale také zabezpečována obcemi a kraji v samostatné působnosti, komisí pro sociálně-právní ochranu dětí a dalšími právníckými a fyzickými osobami v případě, že jsou jejím výkonem pověřeny.³⁸

Slovník sociální práce definuje kurátora pro mládež (kurátor pro děti a mládež) jako odborného pracovníka státní sociální pomoci, který se zabývá obtížně vychovatelnými dětmi a mladistvými, mladistvými pachateli trestné činnosti a jejich rodinami, kterým poskytuje poradenskou a socioterapeutickou pomoc.³⁹ MATOUŠEK a MATOUŠKOVÁ ve svém díle *Mládež a delikvence* za kurátora pro mládež považují pracovníka na sociálních odborech obecních úřadů, jenž má pečovat o děti mladší 15 let, které spáchaly čin jinak trestný a o mladistvé ve věku 15-18 let, kteří se dopustili přestupku nebo trestného činu a u kterých bylo zahájeno trestní řízení a dále o mládež, která má opakované vážné poruchy chování.⁴⁰ Kompletní výčet těch, na které se kurátor pro mládež zaměřuje, najdeme v ust. § 6, odst. 1, písm. c) d) zákona o sociálně-právní ochraně dětí. Spadají sem především děti, které vedou zahálčivý a nemravný život, jenž spočívá zejména v tom, že zanedbávají školní docházku, nepracují, i když nemají dostatečný zdroj obživy, požívají alkohol nebo jiné návykové látky, jsou ohroženy závislostí, živí se prostitucí, spáchaly trestný čin nebo pokud jde o děti mladší 15 let, dopustily se činu jinak trestného, opakovaně nebo permanentně páchají přestupky nebo jiným způsobem ohrožují občanské soužití. Zabývá se také dětmi,

---

³⁸ Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů

³⁹ MATOUŠEK, Oldřich. *Slovník sociální práce*. 2. přeprac. vyd. Praha: Portál, 2008.

⁴⁰ MATOUŠEK, Oldřich a Andrea MATOUŠKOVÁ. *Mládež a delikvence: možné příčiny, struktura, programy prevence kriminality mládeže*. 3. aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2011.

keré se opakovaně dopouští útěků od rodičů nebo jiných fyzických či právnických osob odpovědných za jejich výchovu. To vše za předpokladu, že tyto skutečnosti trvají tak dlouho nebo mají takovou intenzitu, že nepříznivě ovlivňují vývoj a jsou či mohou být příčinou nesprávného vývoje. Péči o tyto děti zabezpečuje kurátor pro mládež v rámci tzv. sociální kurately na obecním úřadu obce s rozšířenou působností, jehož je zaměstnancem.⁴¹ „Sociální kuratela spočívá v provádění opatření směřujících k odstranění, zmírnění nebo zamezení prohlubování anebo opakování poruch psychického, fyzického a sociálního vývoje dítěte.“⁴² V Královéhradeckém kraji bylo k 1. 1. 2003 zřízeno 15 správních obvodů obcí s rozšířenou působností.⁴³ Jejich rozmístění na mapě kraje poskytujeme na obrázku č. 2. Údaje o jednotlivých správních obvodech přikládáme v příloze č. 1

Obrázek č. 2: Mapa obcí s rozšířenou působností v Královéhradeckém kraji⁴⁴

⁴¹ Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů

⁴² Zákon č. 359/1999 Sb., ref. 41, § 31, odst. 2

⁴³ Královéhradecký kraj. *Královéhradecký kraj* [online]. [cit. 2013-04-01]. Dostupné z: <http://www.kr-kralovehradecky.cz/cz/kraj-volene-organy/kralovehradecky-kraj/statisticke-udaje-108/>

⁴⁴ Základní charakteristika kraje. *Královéhradecký kraj* [online]. [cit. 2013-04-08]. Dostupné z: <http://mapy.kr-kralovehradecky.cz/prumzony/cz/zakladni-charakteristika.htm>

Jelikož je kurátor pro mládež sociální pracovník, můžeme ho vymezit také jako pracovníka v rámci pomáhajících profesí. Např. JANKOVSKÝ chápe pomáhající profese v širším kontextu a řadí mezi ně povolání, která se vyznačují prací s lidmi ve zdravotnické, výchovně vzdělávací a sociální oblasti.⁴⁵ Slovník sociální práce definuje pomáhající profese jako profese, které vznikají v souvislosti se slábnoucí úlohou rodiny a jiných tradičních systémů sociální podpory, jejichž cílem je právě institucionalizované poskytování této podpory. V širším pojetí je mezi ně řazena sociální práce, medicína, pedagogika a psychologie. V centru zájmu pomáhajících profesí by měl být klient jako osoba se všemi svými rolemi. Lidé vykonávající tuto profesi jsou na svých klientech závislí, protože právě oni ospravedlňují její existenci.⁴⁶

Ne každý se může stát kurátorem pro mládež a ne pro všechny je tato práce vhodná, neboť je nutné splňovat určité předpoklady.

2.1 Osobnost, odborné předpoklady

Pro výkon profese kurátora pro děti a mládež nejsou důležité pouze odborné předpoklady, které jsou dané zákonem. Podstatné jsou i osobnostní předpoklady, bez kterých by tento pracovník nebyl schopen zmíněné povolání efektivně vykonávat.

Některé předpoklady pro výkon profese kurátora pro děti a mládež si můžeme odvodit od předpokladů pro výkon povolání sociálního pracovníka vymezené v ust. § 110 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. V odst. 1 se dočteme, že těmito předpoklady jsou způsobilost k právním úkonům, bezúhonnost a zdravotní a odborná způsobilost.⁴⁷ Odbornou způsobilostí, která je blíže specifikována odst. 4 § 110 zákona o sociálních službách, se rozumí:

- a) *„vyšší odborné vzdělání získané absolvováním vzdělávacího programu akreditovaného podle zvláštního právního předpisu v oborech vzdělání zaměřených na sociální práci a sociální pedagogiku, sociální pedagogiku, sociální a humanitární práci, sociální práci, sociálně právní činnost, charitní a sociální činnost,*
- b) *vysokoškolské vzdělání získané studiem v bakalářském, magisterském nebo doktorském studijním programu zaměřeném na sociální práci, sociální politiku,*

---

⁴⁵ JANKOVSKÝ, Jiří. *Etika pro pomáhající profese*. Praha: Triton, 2003.

⁴⁶ MATOUŠEK, Oldřich. *Slovník sociální práce*. 2. přeprac. vyd. Praha: Portál, 2008.

⁴⁷ Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

sociální pedagogiku, sociální péči, sociální patologii, právo nebo speciální pedagogiku, akreditovaném podle zvláštního právního předpisu,

- c) absolvování akreditovaných vzdělávacích kurzů v oblastech uvedených v písmenech a) a b) v celkovém rozsahu nejméně 200 hodin a praxe při výkonu povolání sociálního pracovníka v trvání nejméně 5 let, za podmínky ukončeného vysokoškolského vzdělání v oblasti studia, která není uvedena v písmenu b),*
- d) absolvování akreditovaných vzdělávacích kurzů v oblastech uvedených v písmenech a) a b) v celkovém rozsahu nejméně 200 hodin a praxe při výkonu povolání sociálního pracovníka v trvání nejméně 10 let, za podmínky středního vzdělání s maturitní zkouškou v oboru sociálně právním, ukončeného nejpozději 31. prosince 1998.⁴⁸*

V rámci profese kurátora pro mládež hraje velkou roli jeho osobnost. Právě ta má totiž velký vliv na kvalitu jeho práce. GÉRINGOVÁ uvádí 6 vlastností ideálního pracovníka pomáhajících profesí. Takovýto pracovník by měl být ochotný, přívětivý, klidný a vyrovnaný, empatický a „zapálený“ pro svou práci, kterou by zároveň měl mít rád. Za důležité také pokládá zvládnutí stresu a krizových situací, umění komunikovat ve skupině, pracovat v týmu a předcházet syndromu vyhoření.⁴⁹ JANKOVSKÝ od těchto pracovníků očekává naprosto spontánní prosociální jednání. Myslí tím jednání, které respektuje prospěch jiných lidí, ochotu pomáhat druhým, empatické chování, schopnost sdílet problémy druhých a prosazování pozitivních společenských cílů. Z uvedených příkladů je zřejmé, že jde o samotnou podstatu pomáhajících profesí neboli o základní profesionální dispozice, či dokonce povinnosti.⁵⁰

V 80. letech bylo provedeno šetření ohledně optimálních osobnostních rysů pracovníka s rizikovou mládeží. Podle výsledků se za optimální osobnost tohoto pracovníka považuje ten, kdo je flexibilní, zralý (ovládá svoje potřeby a dobře vnímá potřeby jiných), odpovědný, přiměřeně sebevědomý, otevřený a čestný. Zároveň má dobrý úsudek, využívá zdravý selský rozum, reaguje rozvážně, vhodně komunikuje, umí přijmout oprávněnou kritiku, spolupracuje, podporuje klienty a dává jim dobrý příklad. Z výzkumu dále vyplývá, že člověk, který má protikladné povahové rysy (než výše uvedené) a zároveň je agresivní, závislý na návykových látkách či alkoholu, je pro tuto práci zcela nevhodný.⁵¹

---

⁴⁸ Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, §110, odst. 4

⁴⁹ GÉRINGOVÁ, Jitka. *Pomáhající profese: tvořivé zacházení s odvrácenou stranou*. Praha: Triton, 2011.

⁵⁰ JANKOVSKÝ, Jiří. *Etika pro pomáhající profese*. Praha: Triton, 2003.

⁵¹ MATOUŠEK, Oldřich a Andrea MATOUŠKOVÁ. *Mládež a delikvence: možné příčiny, struktura, programy prevence kriminality mládeže*. 3. aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2011.

Podobný výčet optimálních rysů najdeme i u jiných autorů. Například ŘEZNIČEK shledává jako podstatnou složku navázání vztahu a jeho úspěšného fungování empatii, vřelost a opravdovost ze strany pracovníka. Musí také projevit zájem o klienta a respekt vůči němu. Důležitá je ale i jednoznačná komunikace, protože bez ní je vztah klienta a pracovníka problematický a často i nefunkční. Dále by měl kurátor pro mládež věcně hodnotit klienta a jeho situaci. K tomu jsou ale nezbytné zkušenosti, zvláště pokud klienti pocházejí z rozdílného kulturního prostředí. Nedílnou součástí pracovníkovy osobnosti by měla být tvořivost a flexibilita. Měl by být totiž schopen nabídnout klientovi několik možných řešení jeho problémové situace, protože ne všechny mohou být v danou chvíli uplatnitelné.⁵²

Nároky na pracovníky pomáhajících profesí jsou podle MATOUŠKA značné a specifické. Za důležité předpoklady a dovednosti pokládá fyzickou a psychickou zdatnost, inteligenci, přitažlivost pro klienty, důvěryhodnost, komunikační dovednosti a empatii.⁵³ Přitažlivost pro klienty znamená, že pracovník by měl být klientovi příjemný po fyzické stránce, tím, jak se obléká, ale také jeho jednáním. Autor upozorňuje na další nezbytně nutnou složku osobnosti pracovníka, kterou jsou komunikační dovednosti. Komunikace je podle něj základ pro navázání vztahu s klientem a řešení jeho problémů. Pracovník se projevuje nejen verbálně, ale i neverbálně. U dobrého pracovníka by měly být obě tyto roviny komunikace v souladu. V rozhovoru s klientem není důležitá pouze komunikace, ale také schopnost naslouchat (viz podkapitola 2.3). Také vymezuje složky, které ke zmíněné důvěře ze strany klienta přispívají. Řadí mezi ně diskrétnost (to, co povím pracovníkovi, zůstane jen mezi námi), spolehlivost (mohu věřit tomu, co mi pracovník říká), využívání moci (když se mu svěřím, bude se mi věnovat) a porozumění (když o sobě budu pracovníkovi vyprávět, bude se mě snažit pochopit). Dále čerpá z Biesteka a vyjmenovává základní principy při práci s jednotlivcem, mezi které spadá individualizace- uznání jedinečnosti osobnosti klienta a z toho vyplývající individuální přístup k němu; vyjadřování pocitů- akceptování klientovy potřeby vyjádřit se; empatie- vcítění se do klienta a jeho situace; akceptace- vnímání klienta takového, jaký je; nehodnotící postoj- nehodnotit osobnost klienta, ale pokud je to vhodné, lze hodnotit jeho postoje a jednání; sebeurčení- respektování klientova práva svobodně se rozhodovat a volit mezi možnostmi; diskrétnost

---

⁵² ŘEZNIČEK, Ivo. *Metody sociální práce: Podklady ke stážím studentů a ke kazuistickým seminářům*. Dotisk 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 1994.

⁵³ MATOUŠEK, Oldřich, Pavla KODYMOVÁ a Jana KOLÁČKOVÁ. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2010. s. 270.

neboli ponechání si důvěrných informací o klientovi pro sebe je jednak základní právo klienta, ale i etický závazek sociálního pracovníka.⁵⁴

2.2 Náplň práce kurátora pro děti a mládež

Činnost kurátora pro děti a mládež je řízena mnoha právními předpisy. Mezi nejzákladnější patří zejména Úmluva o právech dítěte, Ústava České republiky, zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů; zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů; zákon č. 218/2003 Sb., zákon o soudnictví ve věcech mládeže, ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Kurátor pro mládež by měl klientům „*poskytovat pomoc při překonávání nepříznivých sociálních podmínek a výchovných vlivů s cílem umožnit dítěti začlenění do společnosti.*“⁵⁵ V komentáři zákona o sociálně-právní ochraně dětí se uvádí, že zaměstnanci obecních úřadů obcí s rozšířenou působností a především kurátoři pro mládež plní zejména úkoly obsažené v ust. § 31 až § 34 zákona. Tento zákon jim dále ukládá v ust. § 32 odst. 3 být v osobním styku s dítětem, rodiči nebo osobami odpovědnými za jeho výchovu, volit účelné a účinné prostředky působení na děti podle povahy poruchy chování dítěte a jeho sociálního postavení, a pokud je to účelné, řešit je tam, kde se dítě zdržuje.⁵⁶

Pracovní náplň kurátora pro děti a mládež zahrnuje následující úkoly:

Vést rejstříky trestné činnosti dětí mladších 15 let, mladistvých, rejstřík výchovných problémů dětí a mladistvých a rejstřík přestupků mladistvých. Na základě požadavků orgánů činných v trestním řízení podávat kvalifikované zprávy o dětech mladších 15 let a o osobách mladistvých, které se dopustily trestného činu- k tomu využívá individuálních pohovorů, šetření poměrů v domácnosti, informací obecních úřadů, státních orgánů, školských

---

⁵⁴ MATOUŠEK, Oldřich. *Metody a řízení sociální práce*. 2. vyd. Praha: Portál, 2008.

⁵⁵ MATOUŠEK, Oldřich, Pavla KODYMOVÁ a Jana KOLÁČKOVÁ. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2010. s. 270.

⁵⁶ NOVOTNÁ, Věra a Eva BURDOVÁ. *Zákon o sociálně-právní ochraně dětí: komentář*. 3. aktual. a dopl. vyd. Praha: Linde, 2007.

a zdravotnických zařízení a zaměstnavatelů. Zprostředkovávat psychologické vyšetření a pravidelně aktualizovat zprávy k soudnímu jednání. Být přítomen u úkonů v přípravném řízení u dětí mladších 15 let, soudních řízení o uložení opatření, kde aktivně využívá svá práva daná zákonem, včetně opravných prostředků. Účastnit se úkonů v přípravném řízení (výslech, konfrontace, seznámení a výsledky vyšetřování atd.), hlavního líčení a veřejného zasedání v trestních věcech mladistvých, kde aktivně využívá svá práva daná zákonem, včetně opravných prostředků. Spolupracovat s Probační a mediační službou. Poskytovat sociálně-právní, výchovné, případně psychologické poradenství dětem i rodičům při řešení rodinných, osobních a aktuálních krizových situací. Zprostředkovávat pomoc odborných poradenských a zdravotnických pracovišť a dalších odborných zařízení. Navrhovat soudu vydání předběžného opatření, účastnit se dle potřeby vydání rozhodnutí, nařízení ústavní či ochranné výchovy. Podílet se na realizaci ústavní nebo ochranné výchovy do příslušných zařízení (zajištění dokladů, doprovodu dětí a mladistvých) ve spolupráci se soudem. Spolupůsobit na zlepšení podmínek v rodinách obtížně vychovatelných nezletilých a mladistvých, u kterých je vykonávána ústavní či ochranná výchova s cílem umožnit jejich návrat do rodiny. Pomáhat dětem a mladistvým propuštěným z ústavní nebo ochranné výchovy a mladistvým po návratu z výkonu trestu odnětí svobody, aby se co nejvhodněji začlenili do společnosti. Poskytovat komplexní odbornou sociální pomoc v případech, kdy není mladistvý odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody (podmíněné zastavení trestního stíhání, podmíněné odsouzení apod.). Zastupovat děti s poruchami chování v řízení o ústavní výchově a účastnit se trestního řízení proti mladistvým. Na základě dožádání příslušného obecního úřadu s rozšířenou působností zastupovat dítě v přípravném řízení a v řízení před soudem. Analyzovat situaci v oblasti sociálně patologických jevů u dětí a mládeže, navrhnout a podílet se na organizování a realizaci preventivních opatření- např. provádět besedy na školách, spolupodílet se na přípravě a realizaci víkendových pobytů a letních táborů. Průběžně zajišťovat a vyhodnocovat informace o vývoji v oblasti zneužívání drog na úrovni města a regionu. Spolupracovat při prevenci protidrogové problematiky, poskytovat odbornou pomoc a podávat informace o institucích působících v protidrogové oblasti.⁵⁷

V rámci své profese musí kurátor pro mládež spolupracovat především s klientem a jeho rodiči. Je potřebné za účelem zajištění sociálně-právní ochrany dětí získávat údaje

---

⁵⁷ Zdroj: Smlouva o pracovní náplni kurátora pro děti a mládež v Královéhradeckém kraji (poskytnuto dne 22. 9. 2012)

týkající se dítěte či mladistvého, jeho rodičů i dalších osob odpovědných za jeho výchovu, údaje o prostředí, ve kterém dítě žije apod. A to nejen osobním stykem pracovníka OSPOD s dítětem a rodinou, popř. prostředím, ale také sdělením informací od dalších fyzických a právnických osob. Zákon o sociálně-právní ochraně dětí ukládá povinnost vzájemné spolupráce nejen mezi OSPOD, ale také povinnost těchto orgánů na vyžádání sdělovat soudům, státním zastupitelstvím, OČTŘ (orgány činné v trestním řízení) a správním orgánům informace, které se týkají dětí a mladistvých a které jsou mnohdy důležité pro vzájemnou úzkou spolupráci příslušných institucí a pro přijímání vhodných opatření.⁵⁸

Naopak státní orgány, zaměstnavatelé, další právnické osoby (školy, školská zařízení, zdravotnická a jiná zařízení apod.), fyzické osoby, pokud poskytují zdravotní služby nebo jsou zřizovateli škol a školských zařízení, pověřené osoby a poskytovatelé sociálních služeb jsou povinni sdělit údaje, které si OSPOD vyžádá za účelem poskytnutí sociálně-právní ochrany nebo vydání pověření. Zákon o sociálně-právní ochraně dětí také nařizuje spolupracovat s věznicemi a tak průběžně řešit problémy dětí, které vykonávají trest odnětí svobody.⁵⁹ Tato uložená povinnost představuje také jisté preventivní opatření ve vztahu k dětem uvedeným v § 6 odst. 1 tohoto zákona. V rámci vzájemné spolupráce lze totiž řešit celou řadu problémů, které mohou nastat po ukončení pobytu dítěte či mladistvého ve věznici.⁶⁰

Kurátor pro mládež spolupracuje v rámci sociální kurately také „s příslušným střediskem Probační a mediační služby, zvláště při zjišťování poměrů mladistvého pro účely trestního řízení a u dětí mladších 15 let pro účely řízení o činech jinak trestných, a při výkonu opatření uložených dítěti či mladistvému podle zvláštního právního předpisu.“⁶¹ Konkrétní spolupráce (rozsah, náplň, intenzita) mezi kurátorem pro mládež a pracovníky PMS (Probační a mediační služba) není určena centrálně, ale je daná specifikem regionu a lokality, kde tyto subjekty působí. Při spolupráci se vychází z odlišných úkolů, které obě povolání mají stanovené. Kurátor spíše jen doprovází klienta, kdežto přístup PMS je založený na kontrole a vyžadování plnění soudem uložených opatření. Spolupráce subjektů je předem limitována pouze na určité oblasti. Plnění některých úkolů je dáno výhradně pracovníkům PMS, a proto

---

⁵⁸ NOVOTNÁ, Věra. *Zákon o sociálně-právní ochraně dětí: komentář*. 3., aktual. a dopl. vyd. Praha: Linde, 2007.

⁵⁹ Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů

⁶⁰ NOVOTNÁ, Věra. *Zákon o sociálně-právní ochraně dětí: komentář*. 3., aktual. a dopl. vyd. Praha: Linde, 2007.

⁶¹ Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, § 32, odst. 4, písm. d)

nemají potřebu se na kurátory pro mládež obracet. V rámci případové práce může být jejich spolupráce užší, kdy např. vzájemně projednávají vhodné druhy opatření.⁶²

Díky novele zákona o sociálně-právní ochraně dětí, která vstoupila v platnost dne 1. 1. 2013, je obecní úřad obce s rozšířenou působností povinen pořádat tzv. případové konference, v rámci kterých se řeší konkrétní situace ohrožených dětí a jejich rodin. Konají se za spolupráce OSPOD, rodičů dítěte či jiných osob odpovědných za výchovu, zástupců škol a školských zařízení, zástupců zdravotnického zařízení, policie, státního zástupce ale i jiných odborníků.⁶³ V Manuálu k případovým konferencím se dočteme, že je to „plánované a koordinované společné setkání klienta, jeho rodiny a všech, kteří pro ně představují, nebo mohou představovat podpůrnou síť. Cílem setkání je výměna informací, zhodnocení situace dítěte a jeho rodiny, hledání optimálního řešení a plánování společného postupu, který povede k naplňování potřeb dítěte. Výstupem je individuální plán péče.“⁶⁴

Kurátor pro děti a mládež využívá v rámci své práce různé metody sociální práce, které mu pomáhají v celém procesu práce s klientem.

2.3 Metody sociální práce kurátora pro mládež

Metodu můžeme vymezit jako způsob, kterým lze dosáhnout nějakého cíle.⁶⁵ Metody sociální práce jsou potom určité postupy sociálních pracovníků vymezené cílem nebo cílovou skupinou. Cílem může být poskytnutí poradenství nebo úřední úkon. Cílová skupina je tvořena buď jednotlivcem, rodinou, skupinou nebo komunitou.⁶⁶ Z tohoto hlediska rozlišujeme tři formy sociální práce, které jsou zaměřeny na práci s jednotlivcem (individuální metoda práce), práci se skupinou (skupinová metoda práce) či práci s komunitou (komunitní práce). V praxi se často prolínají, ale některá z nich vždy dominuje.⁶⁷

Základními metodami sociální práce, které kurátor pro mládež uplatňuje, jsou rozhovor, aktivní naslouchání, pozorování a studium dokumentů.

---

⁶² DAVIDOVÁ, Ivana et al. *Metodická příručka pro sociální kurátory a metodiky sociální prevence*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2010.

⁶³ Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů

⁶⁴ *Manuál k případovým konferencím* [online]. Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2011 [cit. 2013-04-11]. ISBN 9788074210389. Dostupné z: www.mpsv.cz/files/clanky/13087/manual.pdf

⁶⁵ KRAUS, Jiří et al. *Nový akademický slovník cizích slov A-Ž*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2005.

⁶⁶ MATOUŠEK, Oldřich. *Slovník sociální práce*. 2. přeprac. vyd. Praha: Portál, 2008.

⁶⁷ GOLDMANN, Radoslav. *Vybrané kapitoly ze sociálních disciplín*. 3. přeprac. a dopl. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2006.

Rozhovor je nejčastější metoda, kterou kurátor pro mládež užívá. Na prvním rozhovoru s klientem záleží. Často se od něj odvíjí následná spolupráce a její možné výsledky. Pracovník by měl během rozhovoru navodit příjemnou atmosféru a motivovat klienta k jejich další spolupráci a tudíž i ke změně jeho chování či životních podmínek.⁶⁸

Jednou z podmínek úspěchu celého procesu práce s klientem je vytvoření dobrého vztahu mezi ním a pracovníkem, který se buduje už od prvního kontaktu, a postupně se formuje. Svým přístupem, zájmem ke klientovi a odbornými znalostmi si získává jak jeho důvěru, tak i autoritu.⁶⁹

Rozhovor je stejně jako pozorování základní metoda poznávání lidí. Díky rozhovoru pracovník získává povědomí o postojích, názorech, přáních, obavách, vědomostech či zkušenostech klienta. Naučit se správně vést rozhovor není snadné, jelikož vzhledem k pružnosti a nutnosti individualizace nelze postupovat podle předem naplánovaného schématu.⁷⁰

V praxi se rozlišuje mezi rozhovorem volným a standardizovaným. Rozhovor volný neboli neřízený se vyznačuje iniciativou klienta. Způsob konverzace pracovníka se odvíjí od podnětů, které vyplývají z vyprávění klienta. Rozhovor standardizovaný, někdy označovaný jako řízený, je pečlivě předem připravený, promyšlený a pracovník má v tomto případě dopředu stanovené a formulované otázky. Kurátor pro mládež musí vždy vědět, k jakému účelu rozhovor slouží- zda chce jeho prostřednictvím získat informace nebo klienta o něčem poučit apod. Nicméně během realizace rozhovoru se pracovník nesmí držet pouze připraveného plánu. Vyžadují se od něj pohotové a vhodné reakce na momentální situaci.⁷¹

Během rozhovoru by kurátor pro mládež neměl pokládat otázky uzavřené, které nutí klienta vyjádřit se stručně a jednoznačným způsobem. Vhodnější jsou otázky otevřené, jež umožňují klientovi odpovídat bez jakéhokoliv omezení a regulovat tok rozhovoru k tématu, které pokládá za důležité.⁷²

Každý rozhovor má několik fází. SVOBODA rozlišuje 3 hlavní fáze, a to fázi úvodní, jádro rozhovoru a závěr rozhovoru. Úvodní fáze slouží k navázání kontaktu s klientem, vytvoření vhodné atmosféry a přispívá k odstranění klientovy nedůvěry a trémy. Tato fáze

---

⁶⁸ ŘEZNÍČEK, Ivo. *Metody sociální práce: Podklady ke stážím studentů a ke kazuistickým seminářům*. Dotisk 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 1994.

⁶⁹ NOVOTNÁ, Věra a Věra SCHIMMERLINGOVÁ. *Sociální práce, její vývoj a metodické postupy*. Praha: Karolinum, 1992.

⁷⁰ SVOBODA, Mojmir. *Psychologická diagnostika dospělých*. 4. vyd. V nakl. Portál 3. Praha: Portál, 2010.

⁷¹ GOLDMANN, Radoslav. *Vybrané kapitoly ze sociálních disciplín*. 3. přeprac. a dopl. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2006.

⁷² MATOUŠEK, Oldřich. *Metody a řízení sociální práce*. 2. vyd. Praha: Portál, 2008.

by měla mít vždy charakter neřízeného rozhovoru. Následuje jádro rozhovoru, ve kterém získáváme a poskytujeme maximum možných informací. Při jejich získávání může kurátor pro mládež postupovat například od obecnějších ke konkrétnějším údajům, od běžných témat k těm intimnějším, nebo může citlivé otázky prokládat dotazy, které klienta nevedou do rozpaků. V závěru rozhovoru dochází k uvolnění případného emočního napětí, ke kterému mohlo dojít při probírání některých témat, motivaci klienta k další spolupráci a rozloučení.⁷³

Nedoporučuje se, aby kurátor pro mládež mluvil se svým mladistvým klientem spisovně. Vhodnější je užit hovorový jazyk a svůj slovník přizpůsobit úrovni vyjadřovacích schopností klienta. Neměl by se však snažit zavděčit se používáním vulgarismů či slangu. Má mluvit tak, aby mu klient rozuměl. Rozhovor by si měl zároveň nějakým způsobem zaznamenávat. Může si dělat poznámky na papír, je ale náročné vybrat to nejpodstatnější z klientova vyprávění. Po ukončení schůzky je nutné, aby si vymezil určitý čas, kdy si poznámky projde, doplní a vytvoří záznam z rozhovoru.⁷⁴

Aktivní naslouchání úzce souvisí s rozhovorem. Umění aktivně naslouchat je předpokladem optimální a efektivní komunikace a slouží k několika účelům. Pomáhá pracovníkovi ověřovat, jestli správně pochopil, co klient řekl a co tím myslel. Prostřednictvím aktivního naslouchání dává také klientovi najevo, že chápe a respektuje jeho pocity, názory apod.⁷⁵ Je to technika užívaná kurátory pro mládež „*k povzbuzení klientovy schopnosti vyjádřit se, k překonání zábran a studu, k navození pocitu důvěry*“.⁷⁶

Kurátor pro mládež by měl umět ovládnout své touhy zasahovat ve chvíli, kdy hovoří klient a pozorně a nepřerušovaně naslouchat tomu, co říká. Vstoupit do vyprávění by měl v momentě, kdy klient hovoří bez přestání nebo se začíná opakovat. Dále by měl dávat najevo, že ho poslouchá, měl by udržovat oční kontakt, naznačovat zájem občasným pokýváním hlavy, jednoduchým přitakáním, povzbuzením klienta, aby o tématu sdělil více nebo opakováním částí jeho tvrzení, čímž se navíc ujišťuje v tom, že klientovi rozumí. Nejčastějšími chybami v naslouchání je tzv. naslouchání polovinou hlavy nebo naslouchání jedním uchem. V těchto případech je pracovník nesoustředěný, protože si např. v duchu připravuje následující otázku nebo přemýšlí nad dalším postupem práce s klientem.

---

⁷³ SVOBODA, Mojmir. *Psychologická diagnostika dospělých*. 4. vyd. V nakl. Portál 3. Praha: Portál, 2010.

⁷⁴ ŘÍČAN, Pavel. Umění rozhovoru. In: ŘÍČAN, Pavel a Dana KREJČÍŘOVÁ. *Dětská klinická psychologie*. 3., přeprac. a dopl. vyd., v Grada Publishing vyd. 2. Praha: Grada, 1997.

⁷⁵ DEVITO, Joseph A. *Základy mezilidské komunikace*. Praha: Grada, 2001.

⁷⁶ MATOUŠEK, Oldřich. *Slovník sociální práce*. 2. přeprac. vyd. Praha: Portál, 2008. s. 22.

Při nepozorném naslouchání hrozí nebezpečí, že mu uniknou podstatné informace významné pro pochopení klientova problému a pro další práci s ním. Kurátor pro mládež se může dopustit i tzv. selektivního naslouchání, při kterém si vybírá z klientova vyprávění pouze ty informace, které se mu zdají důležité a nedbá na klientovy potřeby, názory a přání.⁷⁷

Pozorování je dalším zdrojem důležitých informací o klientovi. Kurátor pro mládež se při pozorování zaměřuje na jeho vnější jednání. Jeho předmětem jsou pohyb (např. pohyb končetin, kývání se), komunikace (např. srozumitelnost, jednoznačnost), emocionalita (např. temperament, střídání nálad) a sociabilita klienta (např. vztah k sociálnímu okolí, schopnost spolupráce).⁷⁸ Z časového hlediska můžeme pozorování rozdělit na krátkodobé, které je omezené např. dobou návštěvy klienta v kanceláři pracovníka, a dlouhodobé, které kurátor pro mládež uplatňuje např. při opakovaných kontaktech.⁷⁹ Kromě tzv. obecného orientačního pozorování, které kurátor pro mládež užívá v průběhu celého setkání s klientem, by mělo být pozorování vždy cílené. Pracovník by se měl zaměřit na určité, záměrně zvolené aspekty, které považuje pro vyhodnocení aktuální situace klienta za důležité. K jejich hodnocení následně využívá své zkušenosti a odborné znalosti. Není možné, aby metoda pozorování byla zcela objektivní. Je vždy subjektivně ovlivněna. Objektivitu a efektivitu pozorování mohou snižovat osobnost, postoje a přístup pracovníka či málo času vymezeného na schůzku. Je nutné brát v úvahu i to, že se klient v kanceláři pracovníka nemusí projevat obvyklým způsobem. Jiná by byla situace např. doma, ve škole apod.⁸⁰ Je ovlivňována i předešlou zkušeností, aktuálními emocemi a potřebami, předsudky a informacemi, které pracovník získal předem. Kurátor pro mládež by měl usilovat o to, aby jeho vnímání nebylo něčím zkreslováno, např. uvědomit si své předsudky a snažit se je minimalizovat či odstranit, aby na klienta nahlížel objektivně.⁸¹

Další metodou je **studium dokumentů**. Dokumenty buď doplňují informace, které pracovník získal prostřednictvím rozhovoru či pozorování anebo, zvláště ještě před zahájením spolupráce, mohou být jediným zdrojem informací o klientovi. Kurátor pro mládež se může setkat s různými typy dokumentů. Jedním z nich jsou osobní dokumenty, které zahrnují vše,

---

⁷⁷ GABURA, Ján a Jana PRUŽINSKÁ. *Poradenský proces*. Praha: Sociologické nakl., 1995.

⁷⁸ GABURA, Ján a Jana PRUŽINSKÁ. ref. 77.

⁷⁹ SVOBODA, Mojmir. *Psychologická diagnostika dospělých*. 4. vyd. V nakl. Portál 3. Praha: Portál, 2010.

⁸⁰ VÁGNEROVÁ, Marie a Jarmila KLÉGRVÁ. *Poradenská psychologická diagnostika dětí a dospívajících*. Praha: Karolinum, 2008.

⁸¹ GABURA, Ján a Jana PRUŽINSKÁ. *Poradenský proces*. Praha: Sociologické nakl., 1995.

co bylo pořízeno k soukromým účelům. Další typem jsou úřední dokumenty, se kterými se kurátor setkává nejčastěji. Může jít o dokumentaci práce studenta, zprávy od lékařů, Policie ČR, soudů atd.⁸²

Shrnutí

Charakterizovali jsme kurátora pro mládež jako pracovníka OSPOD a z pohledu několika odborných literatur. Zabývali jsme se jednak předpoklady toho pracovníka, které jsou dány zákonem o sociálních službách, ale také předpoklady osobnostními, bez kterých by nemohl svou práci vykonávat efektivně. Seznámili jsme se s náplní práce kurátora pro mládež a poukázali jsme na základní právní předpisy, kterými je jeho činnost řízena. Věnovali jsme se metodám sociální práce a blíže popsali rozhovor, aktivní naslouchání, pozorování a studium dokumentů.

Partnerem kurátora pro mládež v rámci prevence jsou pracovníci Probační a mediační služby, jejichž vzájemnou spolupráci jsme nastínili v podkapitole 2.2.

---

⁸² HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 3. vyd. Praha: Portál, 2012.

3 PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBA Z POHLEDU RESTORATIVNÍ JUSTICE

Pro lepší pochopení podstaty Probační a mediační služby považujeme za důležité nejprve objasnit základní znaky restorativní justice, z jejichž principů Probační a mediační služba vychází.

Restorativní justice⁸³ je nový myšlenkový směr, který se začal více prosazovat s hledáním a zaváděním nových způsobů sankcionování. Trestní justice se již po řadu let snaží vyřešit obtížný problém, kterým je přiměřená trestněprávní reakce na spáchání trestného činu, jež by co možná nejefektivněji dosahovala základního cíle trestního práva, kterým je předcházení další trestné činnosti pachatelů. Základem tradičního retributivního přístupu k sankcionování pachatelů trestných činů je trest odnětí svobody. Nepodmíněný trest odnětí svobody sice na jednu stranu zabraňuje nebo alespoň znesnadňuje páchaní další trestné činnosti, na druhou stranu má velmi malý výchovný účinek. Fakt, že je odsouzený izolován ve věznici spolu s dalšími odsouzenými, jednak vede k tomu, že pravděpodobně naváže řadu kontaktů s těmito osobami a přiučí se páchaní další trestné činnosti, na druhou stranu snižuje možnost docílit toho, aby se po propuštění opětovně zapojil do řádného života a aby se nevrátil k páchaní trestné činnosti. Nejenže pachatel po spáchání trestného činu bude po zbytek života v očích jeho okolí za kriminálního, ale navíc se po uložení nepodmíněného trestu odnětí svobody tento stigmatizační efekt více prohlubuje a odsouzený má výrazně ztížený návrat do společnosti po jeho propuštění.⁸⁴ KARABEC jmenuje další nežádoucí efekty nepodmíněného odnětí svobody, kterými jsou např. devastující vliv věznic na osobnost odsouzeného, přetrhání pozitivních sociálních vazeb s jeho původním sociálním prostředím, přerušování pracovních aktivit a vztahů.⁸⁵ Vzhledem k těmto negativním důsledkům nepodmíněného odnětí svobody, ale také z důvodu narůstajících problémů trestní justice (např. vysoký růst kriminality, přeplněné věznice, vysoké zatížení soudů) se v moderním trestním právu začala prosazovat restorativní justice a s ní spojené jiné, inovativní metody sankcionování trestných činů, které představují alternativu k uvěznění. Pojem restorativní justice můžeme vysvětlit jako určitý koncept zacházení s pachateli, odlišný od klasické,

---

⁸³ z angl. *restore* - tj. obnovit, navrátit do původního stavu

⁸⁴ ŠČERBA, Filip. *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*. Praha: Leges, 2011.

⁸⁵ KARABEC, Zdeněk. Koncept restorativní justice. In: KARABEC, Zdeněk, ed. *Restorativní justice: sborník příspěvků a dokumentů*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2003.

již zmíněné retributivní (trestající) justice. Můžeme ji chápat jako soubor požadavků, cílů a metod, které charakterizují určitý přístup k řešení problematiky zločinnosti. Restorativní justici samozřejmě nelze chápat jako úplný protiklad retributivní justice. Rozdíl lze ale spatřovat v tom, že odlišným způsobem přistupuje k podstatě samotného trestného činu a vychází z toho, že trestný čin není pouze porušení veřejného zájmu, porušení práva a útok na stát, ale že je to konflikt mezi pachatelem trestného činu a konkrétní obětí.⁸⁶ Kromě toho vychází z předpokladu, že trestný čin vytváří povinnosti a závazky, přičemž hlavním závazkem je dát věci do pořádku, způsobuje přetrhání sociálních vztahů a je narušením lidské integrity a mezilidských vztahů. Rozdíl mezi retributivní a restorativní justicí můžeme vyjádřit také pomocí tří klíčových otázek kladených v procesu hledání spravedlnosti:⁸⁷

RETRIBUTIVNÍ JUSTICE	RESTORATIVNÍ JUSTICE
<i>Jak byl porušen zákon?</i>	<i>Komu vznikla škoda?</i>
<i>Kdo se porušení dopustil?</i>	<i>Jaké jsou potřeby osob, které trestný čin zasáhl?</i>
<i>Jak má být potrestán?</i>	<i>Kdo by měl tyto potřeby uspokojovat?</i>

Tabulka č. 2: Klíčové otázky kladené v procesu hledání spravedlnosti⁸⁸

Z výše uvedeného vyplývá, že restorativní justice vnímá trestný čin jako poškození jedné osoby jinou, soustřeďuje se proto na konflikt vzniklý mezi nimi a klade důraz na jeho odstranění. Do trestního procesu se tedy aktivně zapojuje nejen obviněný, ale počítá se také s individuálním zohledněním zájmů a potřeb oběti trestného činu. Odpovědnost za řešení problému kriminality není tedy pouze v kompetenci státu, ale také v rukou těch, kterých se bezprostředně týká. Jinak řečeno jde o sociální konflikt mezi dvěma nebo i více stranami (sociální prostředí), a proto tento trestný čin lze účinně řešit pouze za podmínky aktivního zapojení všech dotčených.⁸⁹ Urovnání konfliktu má velký význam zvláště pro osobu poškozeného. Náprava morální i materiální újmy způsobené trestným činem ovšem může mít i velký výchovný a resocializační vliv na osobu obviněného. Postoj, který obviněný zaujme při přímé konfrontaci s poškozeným, může mnohdy významným způsobem ukázat, zda je schopen se vypořádat s příčinami své trestné činnosti a že riziko jejího opakování je malé.

⁸⁶ ŠČERBA, Filip. *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*. Praha: Leges, 2011.

⁸⁷ VÁLKOVÁ, ŠÁMAL a SOTOLÁŘ. Restorativní justice a česká reforma trestního práva mládeže. In: *Restorativní justice: sborník příspěvků a dokumentů*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2003.

⁸⁸ Vlastní

⁸⁹ SOTOLÁŘ, Alexander, František PÚRY a Pavel ŠÁMAL. *Alternativní řešení trestních věcí v praxi*. Praha: C.H. Beck, 2000.

To souvisí s dalším bodem restorativní justice, který spočívá ve snaze přivést pachatele k převzetí odpovědnosti za svůj čin. Tato odpovědnost totiž předpokládá, že dotyčný pochopí následky svého činu a uzná, že něco způsobil. Pochopení a uznání viny ze strany samotného pachatele trestného činu je patrně hlavním cílem restorativní justice. Dosažení tohoto stavu je totiž nejspolehlivější zárukou toho, že v budoucnu nedojde k recidivě. Hlavním důvodem pro vytvoření **Probační a mediační služby** byla neexistence takového speciálního orgánu, který by byl schopen vykonávat prvky sociální práce spojené s konceptem restorativní justice. Proto vznikla tato služba, která asistuje trestní justici při uplatňování nové trestní politiky v oblasti alternativních sankcí (podílí se na výběru vhodných případů pro jejich aplikaci, přípravě jejich ukládání a zajištění jejich výkonu) a přispívá tím ke snížení počtu uvězněných osob.⁹⁰ Zároveň má předcházet kriminalitě, omezovat nebezpečí jejího opakování, motivovat pachatele k nápravě způsobených škod a v neposlední řadě také zohledňovat při řešení trestné činnosti potřeby a zájmy oběti. Probační a mediační služba byla zřízena na základě zákona č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě (dále jen „zákon o Probační a mediační službě“), který nabyl účinnosti dne 1. 1. 2001. Tento zákon je úzce vázán na základní trestněprávní předpisy, kterými jsou trestní zákoník a trestní řád.⁹¹

Jednou ze základních složek činnosti Probační a mediační služby je **probace**⁹². Definici pojmu probace najdeme v ust. § 2 odst. 1 zákona o Probační a mediační službě, kde se hovoří o organizování a vykonávání dohledu nad obviněným, obžalovaným nebo odsouzeným, kontrole výkonu trestů nespojených s odnětím svobody, včetně uložených povinností a omezení a o sledování chování odsouzeného ve zkušební době podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. Také je sem zahrnuta individuální pomoc obviněnému a působení na něj, aby vedl řádný život a vyhověl soudem nebo státním zástupcem uloženým podmínkám s cílem obnovit narušené právní i společenské vztahy.⁹³ Probace je založena na kombinaci tří prvků – kontroly, pomoci a poradenství, které vedou ke zvýšení účinnosti trestní sankce. Zároveň méně narušuje sociální vazby pachatelů, méně je psychicky traumatizuje a umožňuje být součástí společnosti.⁹⁴

V ust. § 2 odst. 2 zákona o Probační a mediační službě najdeme vymezení druhé základní složky činnosti této služby, a to **mediace**. Je to „*mimosoudní zprostředkování*

---

⁹⁰ ŠČERBA, Filip. *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*. Praha: Leges, 2011.

⁹¹ ROZUM, Jan. Činnosti probační a mediační služby z pohledu restorativní justice. In: *Restorativní justice: sborník příspěvků a dokumentů*. Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2003.

⁹² z latinského *probare* - tj. zkoušet, ověřovat

⁹³ Zákon č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě, ve znění pozdějších předpisů

⁹⁴ ŽATECKÁ, Eva. *Postavení a úkoly Probační a mediační služby*. Ostrava: Key Publishing, 2007.

za účelem řešení sporu mezi obviněným a poškozeným a činnost směřující k urovnání konfliktního stavu vykonávaná v souvislosti s trestním řízením.“⁹⁵ Mediace může být prováděna pouze s výslovným souhlasem obviněného i poškozeného. Je to zprostředkovaný osobní kontakt mezi pachatelem a poškozeným, který je realizován za účasti a zároveň veden třetí osobou- tzv. mediátorem. Mediace umožňuje pachateli a poškozenému vzájemně se setkat, klást si otázky a společně se domluvit na zjednání nápravy vzniklého stavu. Poškozený má příležitost říci pachateli, jaký měl na něj trestný čin dopad a pachatel může díky tomuto setkání slyšet a uvědomit si, co svým chováním způsobil a případně přijmout odpovědnost a omluvit se poškozenému.⁹⁶

Mezi tři cíle, o které Probační a mediační služba usiluje, řadíme integraci pachatele, participaci poškozeného a ochranu společnosti. Integraci pachatele se usiluje o začlenění pachatele do života společnosti bez dalšího porušování zákonů. Integrace je proces, který směřuje k obnovení respektu pachatelů k právnímu stavu společnosti, ale také k jejich uplatnění a seberealizaci. Participaci poškozeného si můžeme vysvětlit jako snahu o zapojení poškozeného do „procesu“ odškodnění, řešení následků trestného činu. Je to také snaha obnovit pachatelův pocit bezpečí a důvěry ve spravedlnost. K ochraně společnosti chce PMS přispívat tím, že bude účinně řešit rizikové a konfliktní stavy spojené s trestním řízením a zároveň efektivně zajišťovat realizaci uložených alternativních trestů a opatření.⁹⁷

PMS je s ohledem na specifiku svých činností zřizována odděleně od jiných státních orgánů, ale pro její efektivní činnost je nezbytným předpokladem spolupráce s řadou státních i nestátních subjektů. Je žádoucí, aby docházelo ke spolupráci především s orgány sociální péče- sociálními kurátory, kurátory pro mládež a pracovníky oddělení péče o děti a mládež. Nezbytná je i součinnost s protidrogovými koordinátory. K řádnému výkonu probačních a mediačních úkonů je nutné získat co nejobsáhlejší a nejúplnější informace o obviněném. Pracovníci se proto mohou obracet na státní orgány a právnické subjekty s žádostí o sdělení potřebných údajů.⁹⁸

Pro efektivní spolupráci s mladistvými je podstatné do problému zapojit i osoby, se kterými mladistvý žije a které na něj působí a podílejí se na utváření jeho osobnosti a názorů. Úkolem PMS je tedy do procesu zapojit jak nejbližší členy rodiny, tak i širší

---

⁹⁵ Zákon č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě, ve znění pozdějších předpisů, § 2, odst. 2

⁹⁶ ŠČERBA, Filip. *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*. Praha: Leges, 2011.

⁹⁷ Poslání a cíle Probační a mediační služby České Republiky: Cíle činnosti PMS. *Probační a mediační služba České republiky* [online]. [cit. 2013-02-13]. Dostupné z: <https://www.pmscr.cz/poslani-a-cile/>

⁹⁸ ŽATECKÁ, Eva. *Postavení a úkoly Probační a mediační služby*. Ostrava: Key Publishing, 2007.

sociální okolí klienta, kteří ho nějakým způsobem ovlivňují, a spolupracovat s nimi. Důležité je vnímat a respektovat rodinu jako propojený systém se vzájemnými vztahy a vazbami mezi jednotlivými členy. V rámci spolupráce PMS s jinými orgány považujeme za nezbytné zmínit tzv. multidisciplinární tým neboli tým pro mládež. Je tvořen státními zástupci, soudci pro mládež, pracovníky PMS- specialisty na mládež, kurátory, pracovníky OSPOD, zástupci Policie ČR a městské policie, příp. zástupci dalších relevantních institucí. Tento tým se pravidelně schází při jednotlivých střediscích PMS a řeší formu vzájemné spolupráce, organizační záležitosti, ale hlavně se zabývají případovou prací u jednotlivých mladistvých a dětí mladších 15 let. Jednotlivá střediska jsou odpovědná za aktivní působení těchto týmů a využití spolupráce, aby byla přijatelná a výhodná pro všechny zainteresované.⁹⁹

Střediska Probační a mediační služby zajišťují plnění úkolů ve vztahu k soudům, státním zastupitelstvím a Policii ČR. Působí v sídlech okresních soudů nebo naroveň jim postavených obvodních nebo městských soudů.¹⁰⁰ V rámci Královéhradeckého kraje působí 5 okresních soudů a tím i stejný počet středisek PMS- v Hradci Králové, Náchodě, Rychnově nad Kněžnou, Trutnově a Jičíně. Rozmístění středisek v rámci okresu poskytujeme na obrázku č. 3.

Obrázek č. 3: Mapa středisek PMS v Královéhradeckém kraji¹⁰¹

⁹⁹ ŠTERN, Pavel, Lenka OUŘEDNÍČKOVÁ a Dagmar DOUBRAVOVÁ et al. *Probace a mediace: možnosti řešení trestných činů*. Praha: Portál, 2010.

¹⁰⁰ Zákon č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě, ve znění pozdějších předpisů

¹⁰¹ Královéhradecký kraj. *Výletníček* [online]. [cit. 2013-04-11]. Dostupné z: <http://vyletnicek.cz/kralovehradecky-kraj.html>

Středisko se podle potřeby může členit na oddělení zaměřená především na mladistvé obviněné, obviněné ve věku blízkém věku mladistvých či na uživatele omamných a psychotropních látek.¹⁰²

3.1 Úředníci a asistenti Probační a mediační služby

Práce s mladistvými provinilci představuje specifickou oblast činnosti Probační a mediační služby. Na jednotlivých střediscích PMS pracují specialisté na práci s mládeží, kteří jsou pro tuto činnost speciálně vyškoleni a kteří se touto stále rozsáhlejší agendou zabývají. Pracovníci zajišťují jak výkon a kontrolu uložených opatření, tak jejich tzv. předjednání ještě před rozhodnutím státního zástupce nebo soudu. Nabízejí spolupráci mladistvým pachatelům, jejich rodinám i poškozeným, která spočívá především v mediaci (mimosoudním řešení situace), nabídce vhodných programů nebo jiných výchovných opatření pro mladistvé, která lze s jeho souhlasem uložit.¹⁰³

Tyto odborné pracovníky PMS můžeme rozdělit na probační úředníky (úředník PMS) a probační asistenty (asistent PMS). Největší rozdíl mezi nimi tvoří požadavek na vzdělání. Probační úředník musí mít vysokoškolský magisterský stupeň vzdělání v oblasti společenskovední a také musí složit odbornou zkoušku, kterou mu umožní vykonat středisko po absolvování základního kvalifikačního vzdělání pro úředníky PMS. U probačního asistenta je nutné mít vystudovanou střední školu v oblasti společenskovední a je zde také podmínka věku- o tuto práci se může ucházet pouze osoba starší 21 let. U obou potom platí podmínka způsobilosti k právním úkonům a bezúhonnosti.¹⁰⁴ Přijetím uchazečů do funkce úředníka či asistenta jejich vzdělávání nekončí, jsou povinni se dále vzdělávat např. prostřednictvím různých přednášek a školení. Úředník má rozsáhlejší práva a povinnosti než asistent, je mu nadřazen a oprávněn ho pověřovat plněním rozmanitých úkolů.¹⁰⁵ Úředníci se zabývají náročnějšími a odbornými úkoly, naproti tomu asistenti provádějí a zajišťují méně obtížné úkoly probační a mediační činnosti, včetně administrativy. Důvodem pro tak vysoké nároky na odbornou připravenost zaměstnanců PMS je specifická povaha jejich činnosti, současně také potřeba interdisciplinárního přístupu k řešení problémů, ale také fakt, že výsledek jejich

---

¹⁰² Zákon č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě, ve znění pozdějších předpisů

¹⁰³ ŠTERN, Pavel, Lenka OUŘEDNÍČKOVÁ a Dagmar DOUBRAVOVÁ et al. *Probace a mediace: možnosti řešení trestných činů*. Praha: Portál, 2010.

¹⁰⁴ Zákon č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě, ve znění pozdějších předpisů

¹⁰⁵ ŽATECKÁ, Eva. *Postavení a úkoly Probační a mediační služby*. Ostrava: Key Publishing, 2007.

činnosti do určité míry závisí na jejich přirozené autoritě. Tato profese rovněž vyžaduje samostatnost v rozhodování a jednání a volnost při výběru vhodných postupů a metod v rámci vymezeném platnou právní úpravou a rozhodnutím státního zástupce nebo soudu.¹⁰⁶

Činnost pracovníků PMS si můžeme rozdělit na **oblast přípravného řízení a řízení před soudem** a **oblast vykonávacího řízení**. V přípravném řízení a řízení před soudem je jejich činnost zaměřena na posílení výchovného vlivu na mladistvého pachatele takovým způsobem, aby se do budoucna vyvaroval dalšího protiprávního jednání. Důležitý je přístup k věci a aktivita mladistvého pachatele, protože je k nim přihlíženo při rozhodování státního zástupce nebo soudce.¹⁰⁷ Náplň činnosti pracovníka v přípravném řízení a řízení před soudem u mladistvých tvoří především:

- *„příprava podkladů – jde o písemné zprávy o osobních, rodinných a sociálních poměrech a aktuální životní situaci mladistvého, návrh na využití odklonu v trestním řízení pro státního zástupce, soudce pro mládež apod.;*
- *jednání s kurátory, pracovníky orgánu sociálně-právní ochrany dětí, školami, středisky výchovné péče;*
- *zprostředkování kontaktu na jiné odborné služby (psycholog, pedagogicko-psychologická poradna);*
- *zprostředkování společného jednání s poškozenými- mediace mezi obětí a pachatelem;*
- *jednání a poskytování pomoci poškozeným;*
- *jednání o náhradě škody;*
- *předjednání a volba vhodného opatření, např. výchovné opatření, probační program, společensky prospěšná činnost apod.*

Ve vykonávacím řízení je činnost pracovníka zaměřena zejména na:

- *výkon dohledu pracovníka;*
- *výkon dohledu nad uloženými povinnostmi a omezeními, nad uloženými trestními opatřeními, trestní opatření OPP, trestní opatření odnětí svobody podmíněně odložené s dohledem;*
- *vypracování zprávy o průběhu dohledu, kontrola plnění uložených opatření;*
- *zprostředkování kontaktu na jiné obdobné služby (psycholog, kontaktní centra, komunity pro léčbu závislosti);*

---

¹⁰⁶ VĚTROVEC, Vladislav. *Zákon o mediaci a probaci: komentář*. Praha: Eurolex Bohemia, 2002.

¹⁰⁷ ŠTERN, Pavel, Lenka OUŘEDNÍČKOVÁ a Dagmar DOUBRAVOVÁ et al. *Probace a mediace: možnosti řešení trestných činů*. Praha: Portál, 2010.

- možnost zprostředkování mediace ve vykonávacím řízení;
- spolupráci s kurátory, pracovníky orgánu sociálně- právní ochrany dětí, školami, středisky výchovné péče či dalšími institucemi;
- spolupráci s rodinou klienta. ¹⁰⁸

V první fázi se pracovníci PMS snaží, aby jako následek trestného činu mladistvého bylo uloženo vhodné opatření, na jehož dodržování a výkon dohlíží v oblasti vykonávacího řízení.

3.2 Opatření ukládaná mladistvým

Zákonem o soudnictví ve věcech mládeže, který nabyl účinnosti 1. 1. 2004, došlo k vytvoření samostatného trestního práva pro mládež. Kromě jiného zavedl také některé nové pojmy. Trestný čin, který spáchá mladistvý, se nazývá **provinění**. Zmíněný zákon počítá se širokou škálou reakcí na provinění mladistvých a v souvislosti s tím také dává prostor pro použití variabilních právních následků jejich spáchání. V rámci této práce se budeme zabývat pouze základními právními následky provinění mladistvých, které jsou označovány termínem **opatření**, mezi která patří výchovná, ochranná a trestní opatření. Tento systém opatření tvoří ucelenou a vnitřně provázanou soustavu, která dovoluje pružně reagovat na různé aspekty trestné činnosti mladistvých i na jejich osobní, rodinné a sociální poměry. Zároveň k mladistvým přistupuje jako k nezrálým jedincům, kteří stále nemají vyvinutý žebříček hodnot a jejichž životní styl a postoje je ještě možné na základně vhodného působení a zacházení zásadně ovlivnit a změnit. Všechna opatření přijímaná v trestních věcech mladistvých sice obsahují sankční prvky, ale tyto prvky nejsou (kromě trestního opatření nepodmíněného odnětí svobody) jejich hlavní charakteristikou. Hlavním účelem opatření je totiž záměrné motivační a výchovné působení na mladistvé ve snaze vytvořit podmínky pro jejich zdravý sociální a duševní rozvoj, ochránit je před škodlivými vlivy a dosáhnout jejich trestně bezkonfliktního života ve společnosti. Restoratívni justice se snaží uplatňovat takový způsob sankcionování mladistvých, který počítá s uložením trestního opatření nepodmíněného odnětí svobody až v tom nejkrajnějším případě. Většinou je ukládán v případech závažnějšího provinění recidivujících mladistvých, u kterých nelze vzhledem k jejich osobním charakteristikám předpokládat, že by nějaké mírnější opatření mohlo splnit

---

¹⁰⁸ ŠTERN, Pavel, Lenka OUŘEDNÍČKOVÁ a Dagmar DOUBRAVOVÁ et al. *Probace a mediace: možnosti řešení trestných činů*. Praha: Portál, 2010. s. 131-132.

zákonem stanovený účel.¹⁰⁹ Proto o ostatních opatřeních můžeme hovořit jako o tzv. alternativních trestech, které představují alternativu k uvěznění a jsou základním nástrojem restorativní justice. Nejenže eliminují negativní jevy provázející výkon nepodmíněného trestu odnětí svobody, ale jsou spojeny s dalšími výhodami- např. jsou ekonomicky výhodnější, mladistvý pachatel je ponechán na svobodě, tudíž může dojít ke kontaktu mezi ním a obětí (mediace). Zároveň lze na něj lépe výchovně působit a tím snadněji dosáhnout jeho nápravy a resocializace. Rovněž jejich ukládání má pro mladistvé provinilce fungovat jako určitá výstraha, že pokud u nich dojde k recidivě nebo nebudou respektovat podmínky dané alternativní sankce, nebude k nim přistupováno tak shovívavě a čeká je tedy přísnější postih. Musí zde být tedy možnost tzv. sekundárního sankcionování, což znamená možnost přísnějšího postihu v případě závažnějšího provinění mladistvého, které má působit jako určitý zábranný prvek dalšího protiprávního jednání.¹¹⁰

Při volbě optimálního opatření v konkrétní trestní věci je nutné přihlížet k osobnosti mladistvého pachatele (věk, rozumová a mravní vyspělost, zdravotní stav) a jeho osobním, rodinným a sociálním poměrům, ale také k povaze a závažnosti spáchaného činu. Každému trestně odpovědnému mladistvému pachateli je možné za splnění zákonných předpokladů uložit jakýkoliv druh opatření. Současně lze uložit i několik druhů opatření vedle sebe v určitých kombinacích.¹¹¹

Pro zajištění účinnosti ukládaných opatření se předpokládá zainteresovanost a spolupráce orgánů sociálně-právní ochrany dětí a zvláště podstatnou roli zde má plnit Probační a mediační služba.¹¹²

Přehled jednotlivých druhů opatření poskytujeme na obrázku č. 4.

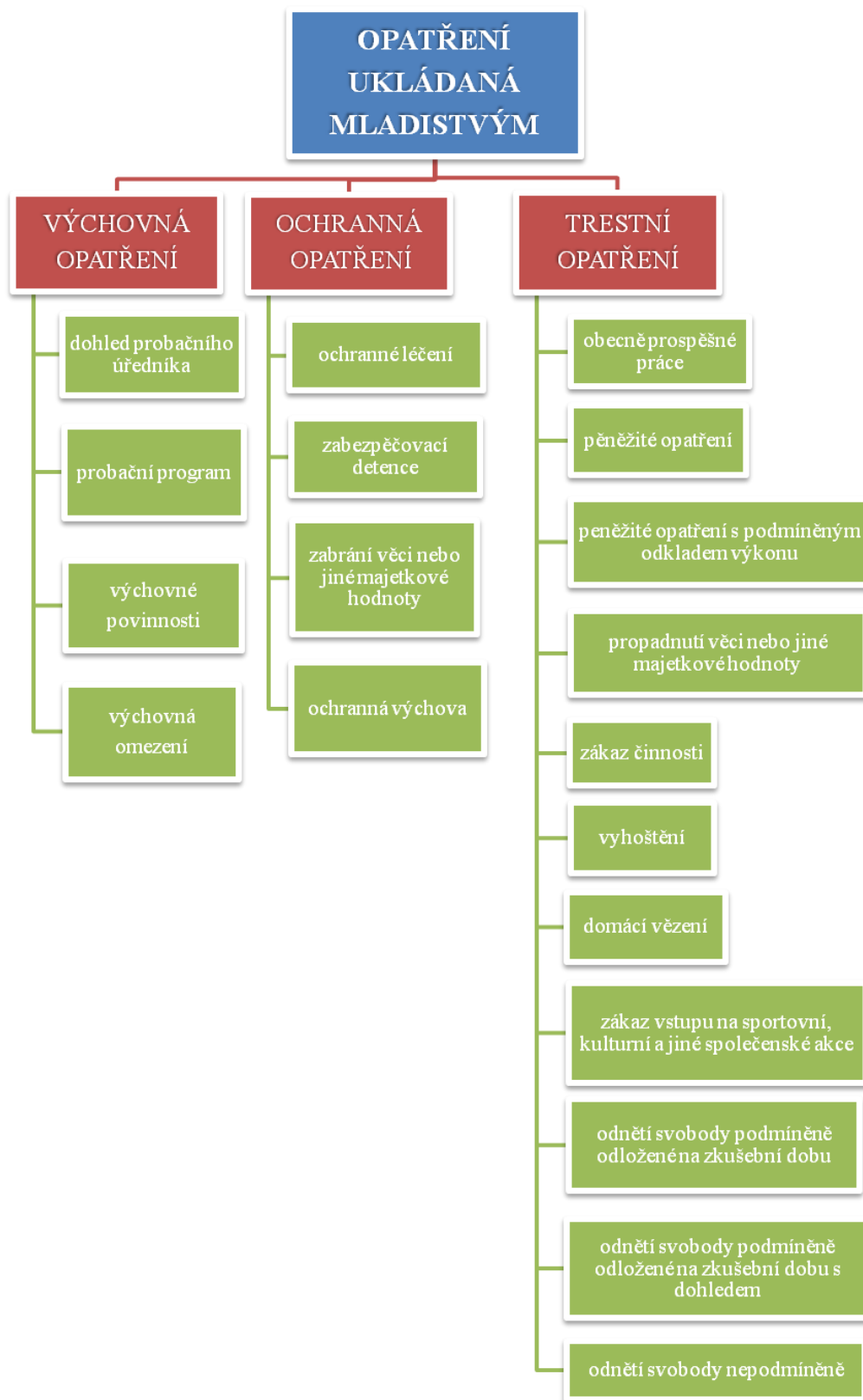
¹⁰⁹ ŠÁMAL Pavel, VÁLKOVÁ Helena a SOTOLÁŘ Alexander et al. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže: komentář*. 3. vyd. Praha: C.H. Beck, 2011.

¹¹⁰ ŠČERBA, Filip. *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*. Praha: Leges, 2011.

¹¹¹ ŠÁMAL Pavel, VÁLKOVÁ Helena a SOTOLÁŘ Alexander et al. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže: komentář*. 3. vyd. Praha: C.H. Beck, 2011.

¹¹² JELÍNEK, Jiří et al. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 2. vyd. Praha: Leges, 2010.

Obrázek č. 4: Přehled opatření ukládaných mladistvým¹¹³

¹¹³ Vlastní

Výchovná opatření jsou upravena v § 15- 20 zákona o soudnictví ve věcech mládeže.¹¹⁴ Smysl těchto opatření tkví ve vytváření podmínek pro další zdravý rozvoj mladistvých. Směřují k usměrnění a změně postojů a způsobu života mladistvých, k obnovení jejich sociálního zázemí, řešení jejich životních potíží, odstranění příčin jejich trestné činnosti a vytvoření podmínek pro jejich společenské uplatnění. Za značnou přednost je považována jejich velká variabilita, která umožňuje ke každému mladistvému přistupovat diferencovaně, navazovat na jeho hodnotový systém a stavět na pozitivních složkách jeho osobnosti. Prostor pro individuální přístup vytváří zákon o soudnictví ve věcech mládeže tím, že i když jsou jednotlivé druhy výchovných opatření dány taxativně, jejich obsah je v nich vymezen jen velmi rámcově. Poskytuje tedy možnost variabilního vymezení obsahu a šíře zásahu do běžného života mladistvého. Výchovná opatření se vyznačují preventivním působením, které může být mnohdy efektivnější než u trestních opatření, jejichž odstrašující účinek není zpravidla dostatečný, a proto nevede ke snížení recidivy. Jde o to, aby zásah do života mladistvého byl cílený, vytrhl jej z rizikového prostředí, řešil příčiny jeho trestné činnosti, pomohl mu znovu navázat zpřetrhané sociální vazby a i jinými způsoby vytvořil dobré předpoklady pro jeho pozitivní rozvoj.¹¹⁵ Výchovná opatření mohou být uložena nejdéle na dobu tří let jak v případě samostatného uložení, tak v případě uložení vedle jiného ochranného nebo trestního opatření. Soud pro mládež a v přípravném řízení státní zástupce je může ukládat již v průběhu trestního řízení se souhlasem mladistvého, proti němuž se řízení vede.¹¹⁶ Při rozhodování o vině soud pro mládež však souhlas mladistvého s uložením výchovného opatření vyžadovat nemusí, výjimku tvoří pouze ukládání probačního programu. Výchovná opatření jsou u mladistvých pachatelů nejmírnějším druhem ukládaných opatření.¹¹⁷

Ochranná opatření upravuje § 21- 23 zákona o soudnictví ve věcech mládeže. Jejich účelem je především kladné ovlivnění duševního, mravního a sociálního vývoje mladistvých a ochrana společnosti před páchaním provinění těmito jedinci. Ochranná výchova se ukládá podle zákona o soudnictví ve věcech mládeže, ostatní ochranná opatření se ukládají podle trestního zákoníku.¹¹⁸ Je možné je uložit samostatně nebo vedle trestního opatření. Ochranná

---

¹¹⁴ Zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, ve znění pozdějších předpisů

¹¹⁵ ŠÁMAL Pavel, VÁLKOVÁ Helena a SOTOLÁŘ Alexander et al. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže: komentář*. 3. vyd. Praha: C.H. Beck, 2011.

¹¹⁶ ŠTERN, Pavel, Lenka OUŘEDNÍČKOVÁ a Dagmar DOUBRAVOVÁ et al. *Probace a mediace: možnosti řešení trestných činů*. Praha: Portál, 2010.

¹¹⁷ JELÍNEK, Jiří et al. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 2. vyd. Praha: Leges, 2010.

¹¹⁸ Zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, ve znění pozdějších předpisů

opatření představují samostatnou kategorii trestněprávních sankcí i u dospělých pachatelů. Ukládáním a výkonem těchto opatření se sleduje zejména prevence. Z tohoto důvodu je významná jejich složka terapeutická, výchovná, zabezpečovací a sociální. Potřeba uložení ochranných opatření a jejich intenzita je určována především potřebou léčení, výchovy a izolace, nikoliv povahou a závažností činu. Jsou ukládána pouze soudem pro mládež, který zároveň sleduje a kontroluje potřebu dalšího trvání těchto opatření z hlediska naplnění jejich účelu.¹¹⁹

Trestní opatření jsou upravena v § 24- 35 zákona o soudnictví ve věcech mládeže.¹²⁰ Jsou nejpřísnějším druhem opatření u mladistvých. Na rozdíl od výchovných a ochranných opatření v sobě obsahují negativní hodnocení provinění i osoby mladistvého a působí mu určitou újmu, prostřednictvím které se má naplnit účel zákona o soudnictví ve věcech mládeže. Újma ale nesmí být nikdy cílem nebo smyslem trestních opatření. Ukládají se za splnění zákonem stanovených podmínek až v případě, že nepostačilo pohrozit jejich uložením ani uložení výchovného nebo ochranného opatření. Mají být ukládána a vykonávána tak, aby napomáhala k vytváření optimálních podmínek pro další rozvoj mladistvého. Pro trestní opatření nespojené s odnětím svobody jsou charakteristické prvky individuální prevence, které jsou zaměřené na resocializaci a rehabilitaci mladistvých provinilců. Zároveň jejich uplatnění není spojeno s vytržením mladistvého z jeho přirozeného sociálního prostředí, na základě čehož lze lépe vytvořit podmínky pro jejich další rozvoj. Soud pro mládež při jejich ukládání musí přihlídnout k tomu, že mladistvý úspěšně absolvoval probační program nebo jiný program probačního typu, poskytl satisfakci poškozenému, částečně nebo úplně nahradil způsobenou škodu, odčinil nebo zmírnil újmu, kterou poškozenému způsobil, pomohl obnovit právní a společenské vtahy, které svým chováním narušil nebo se po spáchání provinění choval tak, že lze předpokládat, že se v budoucnu další trestné činnosti nedopustí. Připívá to také k tomu, aby trestní opatření nepodmíněného odnětí svobody bylo používáno jen ve výjimečných a závažných případech.¹²¹

Jednotlivé druhy výchovných, ochranných i trestních opatření podrobně popisujeme a přikládáme v příloze č. 2.

---

¹¹⁹ ŠÁMAL Pavel, VÁLKOVÁ Helena a SOTOLÁŘ Alexander et al. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže: komentář*. 3. vyd. Praha: C.H. Beck, 2011.

¹²⁰ Zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, ve znění pozdějších předpisů

¹²¹ ŠÁMAL Pavel, VÁLKOVÁ Helena a SOTOLÁŘ Alexander et al. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže: komentář*. 3. vyd. Praha: C.H. Beck, 2011.

Shrnutí

Objasnili jsme základní znaky restorativní justice a popsali, čím se zabývá Probační a mediační služba. Také jsme vymezili její základní činnosti, kterými jsou probace a mediace. Seznámili jsme se s pozicí specialisty na práci s mládeží na PMS, kterou vykonávají jak úředníci, tak asistenci Probační a mediační služby. Představili jsme si i hlavní činnosti těchto pracovníků jednak ve fázi přípravného řízení a řízení před soudem, ale i ve fázi vykonávacího řízení. V závěru kapitoly jsme objasnili smysl a účel ukládaných opatření.

V rámci sekundární prevence je cílem společnosti předcházet sociální exkluzi či recidivě mladistvých pachatelů. Účinným nástrojem pro minimalizaci následných rizik je právě spolupráce kurátora pro mládež s Probační a mediační službou, kterou jsme se rozhodli prozkoumat prostřednictvím výzkumného šetření.

4 VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ

Ve výzkumné části se zaměříme na spolupráci kurátora pro mládež s Probační a mediační službou v rámci trestního řízení ve věcech mladistvých v Královéhradeckém kraji, čímž dojde k propojení poznatků, které jsme nabyli díky teoretické části práce.

Královéhradecký kraj se nachází v severovýchodní části Čech. Sousedí s Pardubickým, Libereckým a Středočeským krajem. Podstatnou částí hranic (zhruba jednu třetinu) tohoto kraje jsou státní hranice s Polskem. Společně s Libereckým a Pardubickým krajem tvoří oblast Severovýchod, jež patří mezi tři největší oblasti v republice nejen rozlohou, ale i počtem obyvatel. Královéhradecký kraj je známý díky nejvyššímu bodu v České republice-Sněžce (1602 m. n. m), který se nachází v Krkonoších. Na severovýchodě se rozkládají Orlické hory, které na jihu a jihozápadě přecházejí do úrodné Polabské nížiny. Obě pohoří odděluje Broumovský výběžek, kde příroda vytvořila několik skalních měst, z nichž nejznámější jsou Teplické a Adršpašské skály. Chráněná území tvořila v roce 2010 více než pětinu rozlohy kraje. Najdeme tu více než 100 maloplošných chráněných oblastí, tři chráněné krajinné oblasti (Broumovsko, Český ráj, Orlické hory) a Krkonošský národní park. Území kraje je od 1. 1. 2010, kdy byla provedena reforma státní správy, rozděleno do pěti okresů- Hradec Králové, Jičín, Náchod, Rychnov nad Kněžnou a Trutnov.¹²²

K 31. 12. 2012 žilo v uvedeném kraji celkem 552 946 obyvatel, více žen než mužů.¹²³ K 31. 9. 2012 byl nejlidnatějším okresem okres Hradec Králové, naopak okres s nejmenším počtem obyvatel byl Rychnov nad Kněžnou.¹²⁴

Svou rozlohou 4 759 km² zabírá Královéhradecký kraj 6% rozlohy České republiky a řadí se tak na 9. místo v pořadí krajů. Okres Trutnov je největším okresem, co se týče rozlohy a zabírá téměř čtvrtinu rozlohy kraje. Uvedený kraj lze charakterizovat jako zemědělsko-průmyslový s rozvinutým cestovním ruchem, který je koncertován především

---

¹²² Královéhradecký kraj. *Královéhradecký kraj* [online]. [cit. 2013-04-01]. Dostupné z: <http://www.kr-kralovehradecky.cz/cz/kraj-volene-organy/kralovehradecky-kraj/statisticke-udaje-108/>

¹²³ Obyvatelstvo. *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2013-04-02]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/x/krajedata.nsf/oblast2/obyvatelstvo-xh>

¹²⁴ Počet obyvatel v Královéhradeckém kraji a jeho okresech v 1. až 3. čtvrtletí 2012. *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2013-04-02]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/BB002BCAC4/\\$File/w52130212q3d1.pdf](http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/BB002BCAC4/$File/w52130212q3d1.pdf)

v oblasti Krkonoš. Zemědělství, ve kterém převažuje pěstování obilovin, řepky a kukuřice, je neintenzivnější v oblasti Polabí. Průmysl je naopak soustředěn převážně do velkých měst.¹²⁵

Obrázek č. 5: Mapa Královéhradeckého kraje

---

¹²⁵ Královéhradecký kraj. *Královéhradecký kraj* [online]. [cit. 2013-04-01]. Dostupné z: <http://www.kr-kralovehradecky.cz/cz/kraj-volene-organy/kralovehradecky-kraj/statisticke-udaje-108/>

4.1 Cíle výzkumného šetření

Hlavním cílem výzkumného šetření je popsat systém spolupráce kurátora pro děti mládež s Probační a mediační službou v rámci trestního řízení ve věcech mladistvých v Královéhradeckém kraji.

K jeho dosažení byly vytyčeny následující dílčí cíle:

- popsat průběh kooperace mezi zvolenými subjekty v daném kraji, resp. jak začíná a končí a jakým způsobem společně postupují v rámci jednotlivých případů,
- ověřit, zda u respondentů existují rozdíly ve vnímání vzájemné spolupráce obou subjektů,
- zjistit, jak kurátoři pro děti a mládež hodnotí specialisty na práci s mládeží na PMS z hlediska jejich odbornosti, výkonu, celkového přístupu k práci a naopak,
- prozkoumat fungování multidisciplinárních týmů neboli týmů pro mládež,
- stanovit v současné době nejpáchanější trestnou činnost mladistvých a nejčastější opatření ukládaná mladistvým.

4.2 Metodologie a organizace výzkumu, cílová skupina

V rámci výzkumného šetření jsme pro získání potřebných informací použili jednu z metod kvalitativního výzkumu- rozhovor. Umožňuje nejen sběr dat, ale také hlouběji proniknout do motivů a postojů respondenta. Rozhovor je dobrý nástroj pro zmapování problematiky, která není zpracovaná v literatuře anebo s ní výzkumník dosud neměl zkušenosti. Rozhovor může být nestrukturovaný, polostrukturovaný nebo strukturovaný. U nestrukturovaného rozhovoru je stanovené téma a obsahový rámeček. Otázky pokládá výzkumník podle toho, jak se rozhovor odvíjí a jak uzná za vhodné. Nemá je předem připravené. V rámci polostrukturovaného rozhovoru je stanoveno obsahové schéma a několik základních otázek. V průběhu rozhovoru vznikají otázky další. U strukturovaného rozhovoru jsou otázky pevně dány, je to tzv. ústní dotazník. V rozhovoru se používají otázky uzavřené, polouzavřené a otevřené. Rozhovor umožňuje volnost a pružnost, nejvhodnější je proto používat otázky otevřené.¹²⁶ Odehrává se tvář v tvář, spočívá v bezprostřední

---

¹²⁶ GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. 2., rozš. české vyd. Brno: Paido, 2010.

komunikaci výzkumníka a respondenta. Jeho úspěšnost je z velké části daná schopností výzkumníka navázat přátelský vztah s respondentem a vytvořit otevřenou a příjemnou atmosféru.¹²⁷

Pro výzkum jsme z možných typů rozhovoru zvolili **strukturovaný rozhovor** s převážně otevřenými otázkami. O podobném typu rozhovoru se zmiňuje HENDL. Předem jsme pečlivě formulovaly otázky, na které jednotliví respondenti následně odpovídali. Tento typ rozhovoru jsme vybrali záměrně, abychom minimalizovali variaci otázek kladených respondentům.¹²⁸ Považovali jsme za důležité, aby všichni měli možnost se vyjádřit ke stejným otázkám. Díky tomu jsme získali strukturně podobné odpovědi, ze kterých jsme následně mohli vyvodit závěry.

Cílovou skupinu tvořili specialisté na práci s mládeží ze všech středisek PMS v Královéhradeckém kraji a současně jeden kurátor za každý okres v tomto kraji. Kurátory jsme vybírali záměrně. Abychom se vyhnuli jednostrannému zaměření, cíleně jsme volili jak muže, tak ženy. Dohromady jsme tedy získali odpovědi na otázky od deseti respondentů.

Příprava a organizace výzkumu probíhala od října 2012, kdy jsem oslovila a o spolupráci požádala jednoho kurátora pro děti a mládež a jednoho specialistu na práci s mládeží na PMS. S každým zvláště jsem si na měsíc listopad 2012 sjednala schůzku, na které jsem přiblížila, o čem práce je, co je záměrem výzkumu a nastínila jsem oblasti otázek do rozhovoru. Oba pracovníci mi v krátkosti vylíčili, v čem vzájemná spolupráce obou subjektů spočívá, a potvrdili, že pokud vhodně položím otázky, neměla bych mít problém získat dostatek informací k dané problematice. Během února 2013 jsem předběžně zjišťovala, zda vybraní respondenti mají zájem a budou ochotni se mnou provést rozhovor. Na počátku března 2013 jsem sestavila otázky do rozhovoru a jejich formulaci následně konzultovala s vedoucí práce. Samotná realizace rozhovorů proběhla v termínu od 15. března do 5. dubna 2013. Z důvodu velké vytíženosti pracovníků nebyli všichni schopni se mnou rozhovor provést osobně. Nabídla jsem jim proto možnost mi otázky zodpovědět písemně. U takto získaných odpovědí jsem našla několik nedostatků. Např. na některé otázky respondenti vůbec neodpověděli, odpověděli pouze na část otázky nebo velmi stručně.

---

¹²⁷ CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Praha: Grada Publishing, 2007.

¹²⁸ HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 3. vyd. Praha: Portál, 2012.

4.3 Vlastní výzkum

Výsledky rozhovorů předkládáme v kategoriích a jdou dvojího typu. V první tabulce jsou zaznamenané odpovědi kurátorů pro děti a mládež, v druhé tabulce jsou prezentovány odpovědi specialistů na práci s mládeží na PMS.

A) Cílová skupina kurátoři pro děti a mládež

V této části jsme kategorizovali získané odpovědi kurátorů pro děti a mládež.

	R1	R2	R3	R4	R5
Identifikace respondentů, profese					
Pohlaví	Mužské	Mužské	Ženské	Ženské	Mužské
Vzdělání	VŠ, obor Vychovatelství a Speciální pedagogika,	VŠ právního typu- bakalářské, nyní dodělává magisterské vzdělání	SŠ- a nástavbové studium střední školy sociálně právní	SŠ- střední sociálně právní škola	VŠ- bakalářské, obor Sociální práce
Délka praxe	12 let	2 roky	11 let	15 let	17 let
Důvod přijmutí pozice a očekávání	Práce s dětmi vždy blízká, očekávání 90% práce s dětmi, 10% administrativa	Podobně zaměřená profese v minulosti, lze využít dříve nabytých zkušeností	Několik let práce na OSPOD, dostání nabídky	Dříve pozice kurátora pro dospělé, později přibrání pozice kurátora pro mládež	Náhoda, kontakt pře ÚP, očekávání žádná
Naplnující profese	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
Trestná činnost mladistvého a její následky					
Informátor o TČ mladistvého	Policie ČR	Policie ČR	Policie ČR	Policie ČR	Policie ČR
Nejčastější provinění klientů	Fyzická agrese, krádeže, loupeže	Majetková TČ	Krádeže	Krádeže	Krádeže
Nejčastěji ukládaná opatření	OPP	OPP	OPP, dohled PÚ, probační program, atd.	OPP, probační dohled	Nejmírnější opatření, přísnější jsou výjimečná
Spolupráce s pracovníky PMS					
Hodnocení pracovníků	Kladné	Nelze posoudit	Kladné	Kladné	Kladné
Přístup pracovníků	Dobry, tak, je to tak, jak to má být	Dobry, bez problému	Dobry	Dobry	Dobry
Iniciátor spolupráce	Nelze určit	Nelze určit	Nelze určit	Nelze určit	Nelze určit

Činnosti v rámci spolupráce	Domlouvání na možném trestu, způsobu nápravy škody a omluvy, předávání informací	Předávání informací, jinak působíme paralelně vedle sebe	Předávání informací	Společná schůzka s rodiči či šetření v rodině, předávání informací	Dochází k naplňování všeho ze zákona o soc.-právní ochraně i zákona o PMS v dobrém slova smyslu
Preferovaný kontakt	Podle situace, využívání osobního, telefonického i emailového	Jde o rychlost, využívání osobního i tel. kontaktu	Osobní, umožňují to pracovní podmínky	Využívání osobního, telefonického i emailového kontaktu	Podle situace, využívání osobního, telefonického i emailového
Ukončení spolupráce	Je to individuální	Po vyřešení jednotlivých úkonů vůči klientovi	Je to individuální	Ukončením probačního dohledu	Dle zákonných podmínek nebo dle potřeby
Počet společných případů	Do 10	0	Asi 2	4	3
Potřebnost spolupráce	Ano	Asi ano	Ano	Ano	Ano
Bariéry a nedostatky	Nejsou	Nejsou	Nejsou	Nejsou	Nejsou
Multidisciplinární tým					
Účast	Ano	Ne, v minulosti ano	Ne	Ano	Ano
Frekvence schůzek	Zhruba 1x za ¼ roku	1x-2x ročně	-	Zhruba 2x za ¼ roku	1x měsíčně
Zapojení	Seznamování s případem, nabízím první řešení	-	-	Zapojení se do projednávání případu	Zapojení se do projednávání aktuálních problémů
Náplň setkání	Hledání řešení případu	Projednávání protiprávního, společensky škodlivého chování mladistvých	-	Projednávání problémových a složitých případů	Projednávání konkrétních problémů dle přítomných institucí
Hodnocení	Kladné	-	-	Kladné	Kladné

Tabulka č. 3: Kurátoři pro děti a mládež v Královéhradeckém kraji

První část, kterou jsme nazvali identifikace respondentů, profese, nebudeme podrobovat analýze. Informace zjištěné v rámci této kategorie však poslouží k získání komplexního pohledu na jednotlivé respondenty a zároveň v nich můžeme hledat vysvětlení některých odpovědí respondentů.

Před shrnutím odpovědí bychom chtěli upozornit na celkový náhled respondenta č. 2 (R2- tabulka č. 3) na spolupráci s PMS. Uvedl, že působí paralelně vedle sebe a spolupráce funguje na informativní rovině. Při odpovědi na otázku, zda spolupráci s PMS vnímá jako potřebou, byla i přes více méně kladnou odpověď („asi ano“) cítit určitá pochybnost. Toto stanovisko si lze zdůvodnit buď délkou jeho působení v dané pozici či malým počtem případů, na kterých s PMS spolupracoval či spolupracuje. Pokud srovnáme jeho výrok s tvrzením specialistiky na práci s mládeží stejného okresu (R4- tabulka č. 4), vidíme, že ona spolupráci definuje nejen jako předávání informací, ale také domluvu na dalším postupu s klientem a rodinou.

Shrnutí

Odpovědi vybraných kurátorů pro děti a mládež ohledně spolupráce se nijak výrazně nelišily. Pracovníky PMS i jejich přístup v rámci spolupráce hodnotí respondenti pozitivně. Nejčastěji se řeší krádeže, o kterých se dozvídají usnesením Policie ČR. Jeden respondent však uvedl, že „v posledních 4- 5 letech výrazně ubylo trestné činnosti mladistvých“. Respondenti se shodli, že nelze určit, kdo je iniciátorem jejich spolupráce s PMS. Je to vzájemné, „záleží to na okolnostech jednotlivého případu a také na tom, jak to PMS či OSPOD uchopí v rámci zákona.“ Společně s PMS si především předávají potřebné informace, popřípadě se domlouvají na dalším postupu v případě. Podle situace využívají jak osobní, telefonický i emailový kontakt. V případě naléhavé či složité situace většina upřednostňuje kontakt osobní. Vzájemnou spolupráci vnímají jako potřebnou a nutnou, „každý se dostane k jiným informacím, má jiné názory na věc, které se spojí a vedou k prospěchu“. Spolupráce je „v zájmu klienta a je důležité najít vždy co nejlepší či nejvhodnější řešení vzniklé situace.“. Fakt, že kurátoři v rámci spolupráce nepocítují žádné nedostatky a neshledávají žádné bariéry, které by bránily jejímu průběhu, nasvědčuje tomu, že hodnocení celkové spolupráce kurátory je výborné. Nelze jednoznačně říci, kdy spolupráce uvedených subjektů končí. Vždy je to „ryze individuální s přihlédnutím k okolnostem jednotlivého případu“. Lze však říci, že spolupráce „končí, když to splní svůj účel a případ lze považovat za uzavřený“. V současné době mají kurátoři pro mládež poměrně málo případů (0-10), na kterých s PMS spolupracují. Za nejčastěji ukládaná opatření označili kurátoři pro mládež trestní opatření obecně prospěšných prací.

Pouze 3 ze 2 oslovených se v současné době účastní multidisciplinárního týmu. I když má každý okres frekvence schůzek nestavené jinak, respondenti tato setkání hodnotí

pozitivně. Pomáhají jim získat větší náhled na jednotlivé případy či najít řešení složitých případů. V rámci těchto týmů se kurátoři pro mládež aktivně zapojují do projednávání aktuálních případů. Jeden z nich během rozhovoru uvedl: *„My jsme ti, kteří seznamují s případem, dáváme nabídku prvních řešení a očekáváme, že ostatní se přidají a dají nám nabídky dalších řešení nebo rozšíří naši nabídku takovým způsobem, že potom najdeme cíl nebo řešení, které jsme předtím neviděli.“*

B) Cílová skupina specialisté na práci s mládeží na PMS

V této části jsme kategorizovali získané odpovědi specialistů na práci s mládeží na PMS.

	R1	R2	R3	R4	R5
Identifikace respondentů, profese					
Pohlaví	Ženské	Mužské	Mužské	Ženské	Ženské
Vzdělání	VŠ- magisterské, obor Sociální práce	VŠ- magister., obor Sociální pedagogika	VOŠ, VŠ- magister.	VŠ- magisterské	VŠ humanitního směru- magisterské
Délka praxe	8 let	5 let	4 roky	8 let	5 let
Důvod přijetí pozice a očekávání	Nebyl nikdo jiný	Dostání nabídky a očekávání většího prostoru a svobody pro práci s mládeží	Práce v oboru, očekávání – pomoc mládeží v řešení situací spojených s TČ	Dřívější práce s dětmi, zájem o problematiku dětí	K rozdělení specializací došlo vedoucím střediska
Naplnující profese	Ano	Ano	Částečně ano	Z určitého hlediska ano	Ano
Trestná činnost mladistvého a její následky					
Informátor	Policie ČR	Policie ČR	Policie ČR	Policie ČR	OČTŘ, OSPOD
Nejčastější provinění klientů	Krádeže, porušování domovní svobody, ubližení na zdraví	Majetková TČ – krádeže, loupeže	Majetková TČ - krádeže	Krádeže, distribuce marihuany	Krádeže, porušování domovní svobody, ubližení na zdraví atd.
Nejčastěji ukládána opatření	OPP	Podmíněné opuštění od uložení TO, odnětí svobody s podm. odkladem na zkušební dobu	Podmíněné zastavení trestního stíhání, dohled PÚ, společensky prospěšná činnost	Podmíněné odsouzení	Odnětí svobody s podm. odkladem na zkušební dobu
Spolupráce s kurátory pro děti a mládež					
Hodnocení pracovníků	Velké rozdíly mezi kurátory	Kladné	Je to individuální	Kladné	Vesmíš kladné
Přístup pracovníků	Dobry	Dobry, až na ojedinělé případy	Převážně dobry	Dobry	Dobry
Iniciátor spolupráce	Nelze určit	Nelze určit	Nelze určit	Ve většině případů já	Probační úředník
Činnosti v rámci spolupráce	Předávání informací, domlouvání na	Domlouvání- ní společných postupů,	Předávání informací	Domlouvání společných postupů,	Předávání informací, konzultace

	způsobu náhrady škody, práce s poškozeným, domluva společných postupů	předávání informací		předávání informací	vhodnosti návrhu pro OSZ nebo OS a dalších postupů
Preferovaný kontakt	Využívání osobního, telefonického a emailového	Osobní	Osobní	Osobní či telefonický	Osobní, ale záleží na situaci
Ukončení spolupráce	V přípravném řízení končí, pokud nic není uloženo, jinak rozhodnutím soudu	Záleží na případu, ale ve vykonávacím řízení uplynutím nebo výkonem opatření	Ukončením spolupráce s klientem	Ukončením evidence u PMS, splněním trestního opatření, či dovršením 18 let klienta	Ukončením celého případů u nás, popř. zletí-li osoba dříve, než je případ u nás ukončen
Počet spoluprac. kurátorů a společných případů	3 kurátoři, 40-50 případů	30-40 případů	5 kurátorů, zhruba 20 případů	-	3 OSPODY, zhruba 15 případů
Potřebnost spolupráce	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
Bariéry a nedostatky	Nejsou	Legislativa, technika	Nejsou	Chybějící informace	Čas
Multidisciplinární tým					
Frekvence schůzek	1x- 2x ročně velký tým	Min. 1x měsíčně	1x- 2x ročně	Min. 2x ročně	1x ročně velký tým
Zapojení	Svolávání a vedení týmu	Zapojení se do řešení aktuálních případů	Svolávání týmu, zvaní zajímavých hostů	Podílení se na organizaci týmu	Svolávání a vedení týmu
Náplň setkání	Projednávání aktuálních témat, hodnocení spolupráce	Projednávání aktuálních témat	Především projednávání kazuistik klientů	Předávání informací v oblasti práce s mládeží	Projednávání aktuálních témat či novinek z oblasti zákona
Hodnocení	Kladné	Kladné	Pozitiva i negativa	Kladné	-

Tabulka č. 4: Specialisté na práci s mládeží v Královéhradeckém kraji

Stejně jako u předchozí tabulky, ani zde nebudeme analyzovat první kategorii, jež opět slouží pro přehled a identifikaci respondentů.

Shrnutí

Co se týče odpovědí specialistů na práci s mládeží na PMS ohledně spolupráce s kurátory pro děti a mládež, nedocházelo k výrazným rozdílům. Za nejčastější provinění respondenti označili krádeže, které spadají do oblasti majetkové trestné činnosti. Kromě krádeží bylo také zmiňováno ublížení na zdraví či porušování domovní svobody. O této trestné činnosti se dozvídají od Policie ČR, což je jeden z orgánů činných v trestném řízení. Pokud jde o samotnou spolupráci, respondenti hodnotí kurátory pro mládež z hlediska jejich odbornosti či celkového přístupu k práci více méně kladně. Jedna pracovnice však uvedla, že pociťuje „*velkou nekoordinovanost kurátorů, která vyplývá z rozdílné praxe na různých obvodech.*“ Pokud jde o jejich přístup v rámci vzájemné spolupráce, až na ojedinělé případy ho lze označit za pozitivní. Při zahájení spolupráce se kontaktují dle potřeby, záleží to na okolnostech případů. Dvě pracovnice se shodly, že jsou to většinou ony, kdo dávají podnět ke spolupráci s kurátory pro mládež. Jde především o předávání informací, které se váží k případu, „*důraz jde více než na rodinné prostředí na náhradu škody, práci s poškozeným, řešení následků*“. Koordinovaně pracují „*s pachatelem, tak aby případné opatření bylo ukládáno s ohledem na osobnost toho mladistvého a aby bylo efektivní a vykonatelné. Je to vždy po nějaké vzájemné dohodě.*“ Ve vykonávacím řízení jde následně o domluvu dalších postupů. Tam je však „*směrodatná zakázka soudu, takže tam už ta komunikace nebo spolupráce nemusí být tak intenzivní, nicméně pokud tam jsou problémy tak ta spolupráce může být zase intenzivnější jako v tom přípravném řízení.*“ K těmto činnostem využívají osobní, telefonický i emailový kontakt, většina však upřednostňuje první zmíněný, tj. osobní kontakt. Spolupráci s kurátory pro mládež vnímají všichni respondenti jako potřebnou. „*Určitě je spolupráce potřebná kvůli předávání si informace, co již bylo v konkrétním případě učiněno, jaký je další postup práce s klientem a rodinou, dále se domlouváme na dalším postupu.*“ Respondenti vnímají kurátory jako nepostradatelné partnery při řešení situací spojených s trestnou činností mladistvého. „*Jsou těmi, kteří znají rodinu ve většině případů dříve, než se dostanou klienti k nám.*“ „*Vnáší do případu pohled z jejich strany, zejména na rodinu, školu, pokud je rodina již dlouhou dobu v evidenci, zná i širší okolí, opakující se problémy a podobně.*“ S překážkami, které by znemožňovaly vzájemnou spolupráci či s jejími nedostatky se buď oslovení pracovníci nesetkali, nebo uvedli, že určité potíže vznikají kvůli času nebo nedostatečné informovanosti ve věcech, kde jsou jako PMS čini a kurátoři řeší nějakou novou situaci s klientem. Za bariéru

jeden respondent označil i technické vybavení střediska- „nemáme k dispozici mobilní telefony, máme pouze pevnou linku, a když jsem v terénu, tak jsem hůř dosažitelný.“ Zároveň vidí jakési omezení i v legislativě, které mu nedává jasně stanovenou roli v rámci případu na rozdíl od kurátora, který jasně určenou pozici má. „Když to řeknu úplně laicky, tak když tam nebudu já figurovat třeba v rámci přípravného řízení, tak se nic nestane. Proběhne to beze mě. Ten kurátor tam prostě být musí, bez něj se to nikam nehne.“. PMS v každém okrese řeší jiný počet případů společných s kurátory pro mládež, který je v rozmezí od 15 do 50 případů. Obecně lze říci, že spolupráce končí, když je celý případ u PMS ukončen, popřípadě pokud klient dosáhne zletilosti dříve, než je případ ukončen.

V rámci multidisciplinárního týmu mají specialisté na práci s mládeží specifickou roli. Převážně svolávají a vedou tým a organizují celá setkání. Frekvence schůzek je v rozmezí od 1x měsíčně po 1x ročně. Zároveň se někteří scházejí dle potřeby v rámci tzv. minitýmu. Respondenti hodnotí tyto týmy pro mládež kladně. „Spolupráce v rámci multidisciplinárního týmu nám dává možnost setkání všech zainteresovaných složek,... také možnost koordinace spolupráce, výměny zkušeností i podnětů pro praxi.“ V jednom případě se v rámci okresu setkávají i s potížemi: „Někdy chybí téma nebo náplň setkání, jelikož se delší dobu schází téměř stejní lidé. Proto se snažíme zajistit přítomnost hostů, kteří naše setkání obohatí.“ Setkávají se především za účelem projednání aktuálních témat a případů a předání si potřebných informací v oblasti práce s mládeží.

4.4 Závěry výzkumného šetření

Z našeho výzkumného šetření vyplynulo, že spolupráci kurátorů pro mládež s PMS v Královéhradeckém kraji je možné hodnotit pozitivně. V rámci spolupráce nebyly shledány závažné nedostatky či bariéry, které by výrazně bránily jejímu průběhu. Spolupracující pracovníky hodnotí respondenti z hlediska jejich odbornosti, výkonu a celkového přístupu k práci kladně.

Nový případ, na kterém oba subjekty spolupracují, počíná usnesením Policie ČR o zahájení trestního řízení. Většinou je řešena majetková trestná činnost mladistvých, z nichž nejčastější jsou krádeže. Následně se vzájemně kontaktují, čímž je zahájena spolupráce v rámci jednoho případu. V jeho průběhu si předávají potřebné informace a domlouvají se na společném postupu. Snaží se především o to, aby se pachatel do případu zapojil co nejdříve, napravil škodu a aby případné opatření bylo uloženo s ohledem na okolnosti případu a osobnost pachatele.

V rámci spolupráce jsou důležitá setkání multidisciplinárního týmu. Scházejí se zde nejen zmínění kurátoři pro mládež a pracovníci PMS, ale také ostatní zainteresované subjekty. Schůzky těchto týmů jsou v rámci každého okresu konané s jinou frekvencí. Ve většině případů tyto schůzky svolávají a vedou pracovníci PMS. Hledají především nejvhodnější řešení aktuálních a složitých případů. Přínos těchto týmů spočívá i v tom, že si předávají potřebné informace, nabyté zkušenosti, navazují nové kontakty s pracovníky, kteří pracují s mládeží, spolupracují v rámci prevence či řeší novinky v oblasti legislativy.

Spolupráce na jednom případě končí uplynutím nebo výkonem uloženého opatření. Nejčastější opatření v rámci kraje je trestní opatření obecně prospěšných prací. Často jsou uložena trestní opatření doplněna vhodnými výchovnými opatřeními- dohled probačního úředníka, probační program apod.

Jak kurátoři pro mládež, tak specialisté na práci s mládeží na PMS vnímají spolupráci jako nepostradatelnou a potřebnou pro nalezení nejvhodnějšího řešení dané situace. Pracovníci PMS oceňují především to, že kurátoři mají větší povědomí o samotných klientech, díky dlouhodobé práci s nimi znají jejich rodinné prostředí, opakující se problémy a jsou schopni jim v tomto ohledu podávat potřebné informace.

ZÁVĚR

Cíl mé bakalářské práce byl naplněn. Bakalářská práce byla zaměřena na činnost kurátora pro děti a mládež a Probační a mediační služby a zároveň jejich spolupráci v rámci trestního řízení ve věcech mladistvých v Královéhradeckém kraji.

Z pohledu spolupráce těchto dvou subjektů bylo nutné nejprve objasnit důvod jejich součinnosti, kterým je rizikové chování mladistvých. Zmíněná etapa života jedince se vyznačuje experimentováním s riziky. Často je toto chování přechodné a nepřekračuje míru, pro kterou by společností bylo označeno za rizikové. Mnohdy se však na jednu formu rizikového chování nabalují další. Může to začít i nevinně vypadajícím lhaním jedince, které skrz záškoláctví a vandalismus přeroste v kriminalitu. V současné době se proto setkáváme s tím, že stále větší procento mladistvých přijímá rizikový způsob života, který ohrožuje nejen je samotné, ale také jejich okolí a následně i celou společnost.

Prevence rizikového chování dětí a mladistvých představuje základ systému prevence v České republice. Důraz je kladen především na kooperaci státních a nestátních subjektů, které působí v rámci resortů různých ministerstev. Subjekty, které jsou zapojeny do potlačování nežádoucích jevů ve společnosti, se snaží jak o prevenci primární, sekundární, tak i terciární. Významnou roli při minimalizaci a předcházení rizikového chování hraje zmíněná spolupráce kurátorů pro mládež s pracovníky PMS. Obě strany v rámci vzájemné spolupráce plní rozdílné úkoly ve vztahu ke klientovi. Dohromady jsou ale schopni najít nejvhodnější způsob postupování s mladistvým pachatelem v rámci jednotlivých případů a nejvhodnější opatření jako následek provinění jedince. Jeho prostřednictvím lze potom (i dlouhodobě) působit na mladistvého ve snaze ovlivnit podmínky pro jeho pozitivní vývoj či jeho žebříček hodnot.

Pomocí výzkumného šetření se mi podařilo zjistit, že kooperace zmíněných subjektů v Královéhradeckém kraji je nepostradatelná a nutná. I přes to, že zde existují určité rezervy, hodnocení vzájemné součinnosti bylo velmi pozitivní. Jelikož nikde nejsou pevně dané kroky ani není dopodrobna rozpracovaný návod, jak v rámci vzájemné spolupráce postupovat, záleží především na samotných pracovnících, jak tuto součinnost uchopí. Je proto nutné dbát na to, aby noví pracovníci v těchto profesích splňovali všechny předpoklady pro jejich výkon a bylo možné o nich hovořit jako o skutečných odbornících, kteří svou práci budou vnímat jako poslání, čemuž budou odpovídat i výsledky jejich (spolu)práce.

SEZNAM ZKRATEK

ČR	Česká republika
OČTŘ	Orgány činné v trestném řízení
OPP	Obecně prospěšné práce
OS	Okresní soud
OSPOD	Orgán sociálně- právní ochrany dětí
OSZ	Okresní státní zastupitelství
PMS	Probační a mediační služba
PÚ	Probační úředník
TČ	Trestná činnost
TO	Trestní opatření
ÚP	Úřad práce
VŠ	Vysoká škola
ZSM	Zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Odborné zdroje

BLAŽKOVÁ, Blanka, ed. *Vybrané formy rizikového chování: materiály pro výchovné poradce a metodiky prevence na ZŠ a SŠ*. Praha: Josef Raabe, 2011. 108 s. ISBN 978-80-87553-25-1.

ČAČKA, Otto. *Psychologie duševního vývoje dětí a dospívajících s faktory optimalizace*. Brno: Doplněk, 2000. 377 s. ISBN 80-723-9060-0.

DAVIDOVÁ, Ivana et al. *Metodická příručka pro sociální kurátory a metodiky sociální prevence*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2010. 150 s. ISBN 978-80-7368-628-4.

DEVITO, Joseph A. *Základy mezilidské komunikace*. Praha: Grada Publishing, 2001. 420 s. ISBN 80-716-9988-8.

DOLEJŠ, Martin. *Efektivní včasná diagnostika rizikového chování u adolescentů*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010. 189 s. Monografie. ISBN 978-80-244-2642-6.

FISCHER, Slavomil a Jiří ŠKODA. *Sociální patologie: analýza příčin a možnosti ovlivňování závažných sociálně patologických jevů*. Grada, 2009. 218 s. Psyché (Grada). ISBN 978-802-4727-813.

GABURA, Ján a Jana PRUŽINSKÁ. *Poradenský proces*. Praha: Sociologické nakladatelství, 1995. 147 s. Studijní texty, sv. 9. ISBN 80-858-5010-9.

GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. 2., rozš. české vyd. Brno: Paido, 2010. 261 s. ISBN 978-80-7315-185-0.

GÉRINGOVÁ, Jitka. *Pomáhající profese: tvořivé zacházení s odvrácenou stranou*. Praha: Triton, 2011. 198 s. Psyché, sv. č. 69. ISBN 978-807-3873-943.

GOLDMANN, Radoslav. *Vybrané kapitoly ze sociálních disciplín*. 3. přeprac. a dopl. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2006. 131 s. ISBN 80-244-1454-6.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 3. vyd. Praha: Portál, 2012. 407 s. ISBN 978-802-6202-196.

CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2007. 265 s. Pedagogika. ISBN 978-80-247-1369-4.

- JANKOVSKÝ, Jiří. *Etika pro pomáhající profese*. Praha: Triton, 2003. 223 s. ISBN 80-725-4329-6.
- JANOŠOVÁ, Pavlína. *Dívčí a chlapecká identita: vývoj a úskalí*. Praha: Grada, 2008. 285 s. Psyché. ISBN 978-802-4722-849.
- JELÍNEK, Jiří et al. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 2. vyd. Praha: Leges, 2010. 904 s. Student. ISBN 978-80-87212-49-3.
- KARABEC, Zdeněk, ed. *Restorativní justice: sborník příspěvků a dokumentů*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2003. 143 s. Studie. ISBN 80-733-8021-8.
- KRAUS, Jiří et al. *Nový akademický slovník cizích slov A-Ž*. Praha: Academia, 2005. 879 s. ISBN 80-200-1351-2.
- KREJČÍŘOVÁ, Dana a Marie VÁGNEROVÁ. *Psychodiagnostika dětí a dospívajících*. 2. vyd. Editor Mojmir Svoboda. Praha: Portál, 2009. 791 s. ISBN 978-807-3675-660.
- LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ. *Vývojová psychologie*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2006. 368 s. Psyché. ISBN 80-247-1284-9.
- MACEK, Petr. *Adolescence*. 2., upr. vyd. Praha: Portál, 2003. 141 s. ISBN 80-717-8747-7.
- MATOUŠEK, Oldřich. *Metody a řízení sociální práce*. 2. vyd. Praha: Portál, 2008. 380 s. ISBN 978-807-3675-028.
- MATOUŠEK, Oldřich. *Slovník sociální práce*. 2. přeprac. vyd. Praha: Portál, 2008. 271 s. ISBN 978-80-7367-368-0.
- MATOUŠEK, Oldřich a Andrea MATOUŠKOVÁ. *Mládež a delikvence: možné příčiny, struktura, programy prevence kriminality mládeže*. 3. aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2011. 336 s. ISBN 978-807-3678-258.
- MATOUŠEK, Oldřich, Pavla KODYMOVÁ a Jana KOLÁČKOVÁ. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. 2. vyd. Praha: Portál, 2010. 351 s. ISBN 978-807-3678-180
- NOVOTNÁ, Věra a Eva BURDOVÁ. *Zákon o sociálně-právní ochraně dětí: komentář*. 3. aktual. a dopl. vyd. Praha: Linde, 2007. 471 s. ISBN 978-808-6131-726.
- NOVOTNÁ, Věra a Věra SCHIMMERLINGOVÁ. *Sociální práce, její vývoj a metodické postupy*. Praha: Karolinum, 1992. 128 s. ISBN 80-706-6483-5.

POKORNÝ, Vratislav, Jana TELCOVÁ a Anton TOMKO. *Prevence sociálně patologických jevů: manuál praxe*. 2. vyd. Brno: Ústav psychologického poradenství a diagnostiky, 2001. 110 s. Prevence sociálně patologických jevů. ISBN 80-865-6803-2.

ŘEZNÍČEK, Ivo. *Metody sociální práce: Podklady ke stážím studentů a ke kazuistickým seminářům*. Praha: Sociologické nakladatelství, 1994. 75 s. Studijní texty; Sv. 5. ISBN 80-85850-00-1.

ŘÍČAN, Pavel. *Cesta životem: [vývojová psychologie]*. 2., přeprac. vyd. Praha: Portál, 2006. 390 s. ISBN 80-736-7124-7.

ŘÍČAN, Pavel. *Psychologie osobnosti: [obor v pohybu]*. 5., rozš. vyd. V Grada Publishing 1. Praha: Grada, 2007. 196 s. Psyché. ISBN 978-802-4711-744.

ŘÍČAN, Pavel a Dana KREJČÍŘOVÁ. *Dětská klinická psychologie*. 3., přeprac. a dopl. vyd., v Grada Publishing vyd. 2. Praha: Grada, 1997. 450 s. ISBN 80-716-9512-2.

SCHELLEOVÁ, Ilona et al. *Právní postavení mladistvých*. Praha: Eurolex Bohemia, 2004. 250 s. ISBN 80-864-3282-3.

SKOPALOVÁ, Jitka. *Záblesky bezpečí dítěte*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010. 38 s. ISBN 978-80-244-2567-2.

SOCHŮREK, Jan. *Vybrané kapitoly ze sociální patologie*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2001. 47 s. ISBN 80-708-3495-1.

SOTOLÁŘ, Alexander, František PŮRY a Pavel ŠÁMAL. *Alternativní řešení trestních věcí v praxi*. Praha: C.H. Beck, 2000. 468 s. Beckovy příručky pro právní praxi. ISBN 80-717-9350-7.

SVOBODA, Mojmír. *Psychologická diagnostika dospělých*. 4. vyd. V nakl. Portál 3. Praha: Portál, 2010. 343 s. ISBN 978-807-3677-060.

ŠÁMAL Pavel, Helena VÁLKOVÁ a Alexander SOTOLÁŘ et al. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže: komentář*. 3. vyd. Praha: C.H. Beck, 2011. xx, 968 s. Beckova edice Komentované zákony. ISBN 978-807-4003-509.

ŠČERBA, Filip. *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*. Praha: Leges, 2011. 416 s. Teoretik. ISBN 978-808-7212-684.

ŠTERN, Pavel, Lenka OUŘEDNÍČKOVÁ a Dagmar DOUBRAVOVÁ et al. *Probace a mediace: možnosti řešení trestných činů*. Praha: Portál, 2010. 212 s. ISBN 978-80-7367-757-2.

URBAN, Lukáš, Josef DUBSKÝ a Jan BAJURA. *Sociální deviace*. 2. rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. 231 s. ISBN 978-807-3803-971.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. 2., rozš. a přeprac. vyd. Praha: Karolinum, 2012. 531 s. ISBN 978-802-4621-531.

VÁGNEROVÁ, Marie a Jarmila KLÉGROVÁ. *Poradenská psychologická diagnostika dětí a dospívajících*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2008. 538 s. ISBN 978-80-246-1538-7.

VAŠUTOVÁ, Maria. *Pedagogické a psychologické problémy dětství a dospívání*. Ostrava: Ostravská univerzita, Filozofická fakulta, 2005. 278 s. ISBN 80-704-2691-8.

VEČERKA, Kazimír et al. *Mládež v kriminologické perspektivě*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2009. 129 s. Studie. ISBN 978-80-7338-079-3.

VĚTROVEC, Vladislav et al. *Zákon o mediaci a probaci: komentář*. Praha: Eurolex Bohemia, 2002. 115 s. Komentované zákony. ISBN 80-86432-32-7.

VYKOPALOVÁ, Hana. *Sociálně patologické jevy v současné společnosti*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2001. 154 s. ISBN 80-244-0337-4.

ZOUBKOVÁ, Ivana. *Kontrola kriminality mládeže*. Dobrá Voda u Pelhřimova: Aleš Čeněk, 2002. 231 s. ISBN 80-864-7308-2.

ŽATECKÁ, Eva. *Postavení a úkoly Probační a mediační služby*. Ostrava: Key Publishing, 2007. 136 s. Právo. ISBN 978-80-87071-55-7.

Internetové zdroje

Co je to šikana?. *Minimalizace šikany: Informační portál šikaně na školách* [online]. [cit. 2013-03-28]. Dostupné z: <http://www.minimalizacesikany.cz/chci-se-do-zvedet/247>

Královéhradecký kraj. *Královéhradecký kraj* [online]. [cit. 2013-04-01]. Dostupné z: <http://www.kr-kralovehradecky.cz/cz/kraj-volene-organy/kralovehradecky-kraj/statisticke-udaje-108/>

Královéhradecký kraj. *Výletníček* [online]. [cit. 2013-04-11]. Dostupné z: <http://vyletnicek.cz/kralovehradecky-kraj.html>

Kriminalita: Statistické přehledy kriminality za rok 2012. *Policie České republiky* [online]. [cit. 2013-03-28]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2012.aspx>

Kriminalita: Statistické přehledy kriminality za rok 2013. *Policie České republiky* [online]. [cit. 2013-03-28]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2013.aspx>

Manuál k případovým konferencím [online]. Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2011 [cit. 2013-04-11]. ISBN 978-80-7421-038-9. Dostupné z: www.mpsv.cz/files/clanky/13087/manual.pdf

Obce s rozšířenou působností. *RIS: Regionální Informační Servis* [online]. [cit. 2013-04-01]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/krajske-ris/kralovehradecky-kraj/verejna-sprava/spravni-cleneni/obce-s-rozsir-pusobnosti/>

Obyvatelstvo. *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2013-04-02]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/x/krajedata.nsf/oblast2/obyvatelstvo-xh>

Počet obyvatel v Královéhradeckém kraji a jeho okresech v 1. až 3. čtvrtletí 2012. *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2013-04-02]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/BB002BCAC4/\\$File/w52130212q3d1.pdf](http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/BB002BCAC4/$File/w52130212q3d1.pdf)

Poslání a cíle Probační a mediační služby České Republiky: Cíle činnosti PMS. *Probační a mediační služba České republiky* [online]. [cit. 2013-02-13]. Dostupné z: <https://www.pmscr.cz/poslani-a-cile/>

Základní charakteristika kraje. *Královéhradecký kraj* [online]. [cit. 2013-04-08]. Dostupné z: <http://mapy.kr-kralovehradecky.cz/prumzony/cz/zakladni-charakteristika.htm>

Legislativa

ČESKO. Zákon č. 359 ze dne 9. prosince 1999 o sociálně právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1999, částka 111. Dostupný také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-359>

ČESKO. Zákon č. 257 ze dne 14. července 2000 o Probační a mediační službě, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 74. Dostupný také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-257>

ČESKO. Zákon č. 108 ze dne 14. března 2006 o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2006, částka 37. Dostupný také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-108>

ČESKO. Zákon č. 218 ze dne 25. června 2003 o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2003, částka 79. Dostupný také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-218>

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1	Údaje o jednotlivých správních obvodech
Příloha č. 2	Druhy opatření ukládané mladistvým
Příloha č. 3	Struktura otázek rozhovoru
Příloha č. 4	Rozhovory s kurátory pro děti a mládež
Příloha č. 5	Rozhovory s pracovníky PMS
Příloha č. 6	Seznam obrázků a tabulek

Příloha č. 1

Údaje o jednotlivých správních obvodech

Správní obvod ORP	Počet obyvatel ORP	Rozloha ORP (km ²)	Pověřené obce (počet)	Obce (počet)
Broumov	16 782	259,40	2	14
Dobruška	20 169	279,10	2	26
Dvůr Králové nad Labem	27 416	257,80	1	28
Hořice	18 521	192,80	1	29
Hradec Králové	145 280	677,40	5	81
Jaroměř	19 348	138,60	1	15
Jičín	47 725	596,70	4	77
Kostelec nad Orlicí	24 988	223,50	2	22
Náchod	61 687	355,60	5	36
Nová Paka	13 440	97,20	1	5
Nové Město nad Metují	14 389	98,10	1	13
Nový Bydžov	17 540	214,20	1	23
Rychnov nad Kněžnou	33 929	479,40	3	32
Trutnov	64 499	595,60	4	31
Vrchlabí	28 143	293,40	2	16

Obrázek 3. Ukazatele obvodů obcí s rozšířenou působností v kraji k 1. 1. 2012¹²⁹

---

¹²⁹ Obce s rozšířenou působností. *RIS: Regionální Informační Servis* [online]. [cit. 2013-04-01]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/krajske-ris/kralovehradecky-kraj/verejna-sprava/spravni-cleneni/obce-s-rozsir-pusobnosti/>

Výchovná opatření

Mezi výchovná opatření patří podle § 15 odst. 2 zákona 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže: - „*dohled probačního úředníka,*

- *probační program,*
- *výchovné povinnosti,*
- *výchovná omezení,*
- *napomenutí s výstrahou.*“¹³⁰

ZSM (zákon o soudnictví ve věcech mládeže) definuje **dohled probačního úředníka** jako pravidelnou kontrolu chování mladistvého v rodině a výchovného působení rodičů na něj, kontrolu dodržování uloženého probačního programu a uložených výchovných povinností a omezení a pozitivní vedení mladistvého probačním úředníkem k životu v souladu se zákonem. V souvislosti s uloženým dohledem probačního úředníka má mladistvý povinnost spolupracovat s probačním úředníkem způsobem stanoveným na základě vytvořeného probačního plánu dohledu, dostavovat se k probačnímu úředníkovi ve stanovených lhůtách, informovat ho o svém pobytu, zaměstnání, dodržování výchovných omezení a povinností, která mu byla uložena a o jiných důležitých okolnostech a také má povinnost umožnit probačnímu úředníkovi vstup do obydlí. Je to probační činnost, která v sobě zahrnuje prvek kontroly (navštěvování mladistvého ve škole, bydlišti, povinnost mladistvého dostavovat se na středisko PMS) a prvek pomoci a sociálního vedení (např. probační program).¹³¹

Probační program je podle § 17 ZSM (zákon o soudnictví ve věcech mládeže) vymezen jako „*program sociálního výcviku, psychologického poradenství, terapeutický program, program zahrnující obecně prospěšnou činnost, vzdělávací, doškolovací, rekvalifikační nebo jiný vhodný program k rozvíjení sociálních dovedností a osobnosti mladistvého,*...“¹³² Mladistvý musí se svou účastí na probačním programu souhlasit- jeho souhlas je vždy vyžadován. Ukládají se akreditované probační programy, které schvaluje

---

¹³⁰ Zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, ve znění pozdějších předpisů, § 15, odst. 2

¹³¹ ŽATECKÁ, Eva. *Postavení a úkoly Probační a mediační služby*. Ostrava: Key Publishing, 2007.

¹³² Zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, ve znění pozdějších předpisů, § 17, odst. 1

ministr spravedlnosti. Schválení je zárukou toho, že poskytované služby budou v rámci nich komplexní a kvalifikované. Výchovná opatření v podobě **výchovných povinností** jsou jedním z nejdůležitějších prostředků působení na mladistvého provinilce, jejichž předností je velký okruh vztahů, které mohou ovlivnit. Výchovné povinnosti mají formu příkazů k určitému pozitivnímu konání. Mladistvému může být podle § 18 ZSM uložena výchovná povinnost bydlet s rodičem nebo jiným dospělým odpovědným za výchovu, zaplatit (jednorázově nebo ve splátkách) přiměřenou částku na peněžitou pomoc obětem trestné činnosti, vykonat bezplatně ve volném čase společensky prospěšnou činnost, usilovat o vyrovnaní s poškozeným, nahradit dle svých sil škodu způsobenou proviněním, podrobit se léčení závislosti na návykových látkách nebo podrobit se vhodnému programu probačního typu. **Výchovná omezení** mají formu zákazů určitého konání neboli formu povinnosti zdržet se určitého nežádoucího jednání. Mladistvému lze zakázat jak jednání, které je jinak nedovolené, tak jednání, které je jinak právním řádem dovolené.¹³³ Uložením výchovného omezení se podle § 19 ZSM stanoví, aby mladistvý nenavštěvoval určité akce, zařízení nebo jiné pro mladistvého nevhodné prostředí, aby se nestýkal s určitými osobami, nezdržoval se na určitém místě, nepřechovával předměty, které by mohly sloužit k páčání dalších provinění, neužíval návykové látky, neúčastnil se hazardních her, sázek a hraní na výherních hracích přístrojích, neměnil bez předchozího ohlášení probačnímu úředníkovi místo svého pobytu nebo aby bezdůvodně bez předchozího oznámení probačnímu úředníkovi neměnil svoje zaměstnání. **Napomenutí s výstrahou** je podle § 20 ZSM určitá výtka mladistvému, že se dopustil protiprávního činu a zároveň upozornění na konkrétní důsledky, které mu hrozí v případě recidivy. Tento typ výchovných opatření může soud nebo v přípravném řízení státní zástupce uložit v přítomnosti zákonného zástupce mladistvého a toto postižení mladistvého mohou přenechat jeho zákonnému zástupci, škole, jíž je žákem nebo výchovnému zařízení, v němž žije.¹³⁴

---

¹³³ ŠÁMAL Pavel, VÁLKOVÁ Helena a SOTOLÁŘ Alexander et al. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže: komentář*. 3. vyd. Praha: C.H. Beck, 2011.

¹³⁴ Zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, ve znění pozdějších předpisů

Ochranná opatření

Mezi ochranná opatření podle § 21 odst. 1 ZSM řadíme:

- „*ochranné léčení,*
- *zabezpečovací detence,*
- *zabrání věci nebo jiné majetkové hodnoty,*
- *ochrannou výchovu.*“¹³⁵

Ochranné léčení je právní následek provinění mladistvých, který poskytuje ochranu společnosti před nebezpečnými duševně chorými mladistvými nebo mladistvými, kteří jsou závislí na návykových látkách tím, že jsou umístěni nebo v ambulantní péči ve zdravotnickém zařízení, a to s cílem jejich opětovného zařazení do běžného života. **Zabezpečovací detence** je právním následkem provinění mladistvých, prostřednictvím kterého je poskytována ochrana společnosti před zvláště nebezpečnými duševně chorými mladistvými nebo mladistvými závislími na návykových látkách, u nichž nemůže svůj účel splnit ochranné léčení tím, že jsou izolováni v detenčním ústavu se zvláštní ostrahou a s léčebnými, psychologickými, vzdělávacími, pedagogickými, rehabilitačními a činnostními programy s cílem přeradit je do ústavního ochranného léčení. **Zabrání věci nebo jiné majetkové hodnoty** je právní následek provinění mladistvých, který poskytuje ochranu společnosti tím, že mladistvým pachatelům odebírá obecně nebezpečné věci (zbraně, výbušniny, narkotika atd.) nebo jiné věci, které slouží k páchání provinění (padělatelské náčiní, zločinecké nástroje apod.) nebo odebírá výnosy z trestné činnosti s cílem odstraňovat prostředky, které slouží k páchání nebo podporování trestné činnosti.¹³⁶

Ochrannou výchovu může soud pro mládež uložit mladistvému podle § 22 ZSM pokud o jeho výchovu není řádně postaráno a nedostatek výchovy nelze odstranit v jeho vlastní rodině nebo v rodině, ve které žije, dosavadní výchova byla zanedbána nebo pokud prostředí, ve kterém mladistvý žije, neposkytuje záruku jeho náležité výchovy. Ochranná výchova trvá do té doby, dokud není dosažen její účel, nejdéle však do dovršení osmnáctého roku věku mladistvého. Může být však prodloužena až do dovršení jeho devatenáctého roku, vyžaduje-li to zájem mladistvého. Aby mohla být ochranná výchova uložena, je nutné, aby byl splněn předpoklad, že nepostačuje uložení výchovných opatření, což vyjadřuje

---

¹³⁵ Zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, ve znění pozdějších předpisů, § 21, odst. 1

¹³⁶ ŠÁMAL Pavel, VÁLKOVÁ Helena a SOTOLÁŘ Alexander et al. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže: komentář*. 3. vyd. Praha: C.H. Beck, 2011.

subsidiaritu ochranné výchovy ve vztahu k výchovným opatřením. Ochranná výchova se vykonává v diagnostických ústavech, dětských domovech, dětských domovech se školou a výchovných ústavech.¹³⁷

Trestní opatření

Mezi trestní opatření podle § 24 odst. 1 ZSM řadíme:

- „*obecně prospěšné práce,*
- *peněžitě opatření,*
- *peněžitě opatření s podmíněným odkladem výkonu,*
- *propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty,*
- *zákaz činnosti,*
- *vyhoštění,*
- *domácí vězení,*
- *zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce,*
- *odnětí svobody podmíněně odložené na zkušební dobu (podmíněně odsouzení),*
- *odnětí svobody podmíněně odložené na zkušební dobu s dohledem,*
- *odnětí svobody nepodmíněně.*“¹³⁸

Trestní opatření **obecně prospěšných prací** je z větší části právně upraveno v § 62- 65 trestního zákoníku. Soud pro mládež může mladistvému uložit toto trestní opatření za nedbalostní nebo úmyslné provinění, za které trestní zákoník stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice nepřevyšuje 5 let. V ust. § 26 ZSM je zdůrazněno, že soud musí před uložením tohoto opatření zjistit stanovisko mladistvého k možnosti jeho uložení a že je povinen k tomuto stanovisku přihlídnout. Obecně prospěšné práce mohou být mladistvým ukládány v rozpětí od 50 do 150 hodin. Zároveň nesmí vzhledem ke své povaze nebo okolnostem, za kterých jsou vykonávány, ohrožovat zdraví, bezpečnost či mravní vývoj mladistvého, což se v podstatě vztahuje k druhu a místu výkonu obecně prospěšných prací. Soud, který o uložení rozhoduje, ale i probační úředník, který k tomuto rozhodnutí podává návrh, by měli při výběru druhu a místa výkonu obecně prospěšných prací přihlížet na zdraví,

---

¹³⁷ JELÍNEK, Jiří et al. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 2. vyd. Praha: Leges, 2010.

¹³⁸ Zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, ve znění pozdějších předpisů, § 24, odst. 1

bezpečnost a mravní vývoj mladistvého, ale také k zájmu na nerušenou přípravu mladistvého k povolání.¹³⁹ Dále podle ust. § 26 ZSM lze mladistvému vedle tohoto trestního opatření uložit i vhodná výchovná opatření. **Peněžitě opatření** se mladistvým pachatelům ukládá za stejných podmínek jako peněžitý trest dospělým pachatelům stanovených v trestním zákoníku (§ 67-69). Rozdílem je však podmínka obsažená v ust. § 27 ZSM, že mladistvý musí být v době rozhodnutí soudu výdělečně činný nebo jeho majetkové poměry uložení tohoto trestního opatření umožňují. Soud pro mládež může mladistvému uložit toto opatření v rozsahu od 10 do 365 denních sazeb, přičemž možná denní sazba činí nejméně 100 Kč a nejvíce 5000 Kč. Výměra náhradního trestního opatření odnětí svobody je snížena na maximálně jeden rok, která je stanovena pro případ, že by mladistvý peněžitě opatření ve stanovené lhůtě nevykonal. Soud může po vyjádření mladistvého rozhodnout, že zaplacení nebo nevykonání zbytku peněžitě opatření bude nahrazeno tím, že mladistvý vykoná obecně prospěšnou činnost v rámci probačního programu nebo společensky prospěšnou činnost v rámci výchovné povinnosti.¹⁴⁰

Peněžitě opatření s podmíněným odkladem výkonu je upraveno v ust. § 28 ZSM. Soud pro mládež může výkon uloženého peněžitě opatření odložit pod podmínkou, že se mladistvý bude ve stanovené zkušební době (až 3 roky) vhodně chovat a splní uložené podmínky. Mladistvý pachatel tak bude mít příležitost dokázat, že je schopen se napravit i bez úhrady peněžitě částky. Zároveň mu mohou být uložena i výchovná opatření.¹⁴¹

Propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty ZSM neupravuje. Uplatňuje se právní úprava v § 70 a 71 trestního zákoníku. **Zákaz činnosti** je upraven § 73 a 74 trestního zákoníku, v odst. 2 § 26 ZSM jsou vymezeny zvláštnosti pro trestní věci mladistvých. Zakázat určitou činnost může soud pro mládež mladistvému pouze v tom případě, není-li to na překážku v přípravě jeho povolání a zároveň může vedle toho trestního opatření uložit i vhodná výchovná opatření. Horní hranice sazby tohoto trestního opatření nesmí převyšovat 5 let. **Vyhoštění** mladistvého z území České republiky lze jen za podmínek stanovených v § 80 trestního zákoníku. Přičemž § 26 odst. 4 stanoví, že mladistvého lze vyhostit ve výměře od 1 až do 5 let. Soud pro mládež musí při ukládání vyhoštění přihlídnout k nejlepšímu zájmu mladistvého, zvláště k jeho rodinným a osobním poměrům a musí dbát na to, aby tímto trestním opatřením nebyl vydán nebezpečí zpustnutí. Mladistvému, který

---

¹³⁹ ŠČERBA, Filip. *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*. Vyd. 1. Praha: Leges, 2011.

¹⁴⁰ JELÍNEK, Jiří et al. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 2. vyd. Praha: Leges, 2010.

¹⁴¹ ŠÁMAL Pavel, VÁLKOVÁ Helena a SOTOLÁŘ Alexander et al. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže: komentář*. 3. vyd. Praha: C.H. Beck, 2011.

je občanem Evropské unie, lze toto trestní opatření uložit jen v případě, že jeho neuložením by došlo k vážnému ohrožení bezpečnosti státu nebo veřejného pořádku či že vyhoštění je v nejlepším zájmu daného mladistvého.¹⁴²

ZSM nemá pro **domácí vězení** jako trestní opatření ukládané mladistvým žádnou úpravu, proto je právní rámec pro uplatnění tohoto trestního opatření dán § 60 a 61 trestního zákoníku. To ale neznamená, že lze k jeho ukládání a výkonu přistupovat stejně jako u dospělých pachatelů. Je nutné brát v úvahu specifika dospívání mladistvých a klást daleko větší důraz na výchovně preventivní působení na ně, než na dospělé. Proto je nezbytné, aby soud pro mládež bral v úvahu povahu provinění mladistvého, jeho osobní a rodinné poměry, zdravotní stav a věk a v souvislosti s tím i neukončený rozumový a mravní vývoj mladistvého. Obsahem domácího vězení je povinnost mladistvého zdržovat se v určeném obydlí v soudem nebo zákonem stanovené době s výjimkou případů, které vyplývají ze zákona nebo rozhodnutí soudu. Mladistvému by měly být po dobu výkonu domácího vězení umožněny návštěvy lékaře, náboženských shromáždění, výkon práce v zaměstnání, účast na výuce ve škole, ale i na aktivitách, které se příznivě podílejí na rozvoji osobnosti mladistvého (např. zapojení v zájmových kroužcích). Vhodná může být kombinace domácího vězení s výchovnými opatřeními.¹⁴³ Trestní opatření domácího vězení je možné mladistvým ukládat od 1. 1. 2010. PMS vstupuje do případu již v přípravném řízení a zjišťuje, zda je případné uložení tohoto opatření u daného mladistvého vhodné. Mladistvý musí poté dát písemný slib, že při výkonu kontory bude podle potřeb spolupracovat, že se bude zdržovat ve stanovené době v obydlí na určené adrese. PMS dohlíží nad výkonem domácího vězení, pokud je soudem pro mládež uloženo. Mladistvý je pracovníkem PMS namátkově kontrolován, součástí opatření je ale i spolupráce mladistvého s pracovníkem při konzultacích na středisku PMS.¹⁴⁴

Obecná právní úprava pro uplatnění trestního opatření **zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce** je dána § 76 a 77 trestního zákoníku. ZSM pouze stanovuje v odst. 3 § 26 nejvyšší možnou výměru tohoto zákazu, a to na 5 let. Ukládání těchto opatření je účelné především v reakci na projevy chuligánství na sportovních stadionech, kdy může mít v tomto ohledu podstatný preventivní účinek. Dvě základní alternativy k nepodmíněnému

---

¹⁴² JELÍNEK, Jiří et al. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 2. vyd. Praha: Leges, 2010.

¹⁴³ ŠÁMAL Pavel, VÁLKOVÁ Helena a SOTOLÁŘ Alexander et al. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže: komentář*. 3. vyd. Praha: C.H. Beck, 2011.

¹⁴⁴ ŠTERN, Pavel, Lenka OUŘEDNÍČKOVÁ a Dagmar DOUBRAVOVÁ et al. *Probace a mediace: možnosti řešení trestných činů*. Praha: Portál, 2010.

odnětí svobody jsou **podmíněné odsouzení a podmíněné odsouzení s dohledem**. Obecné podmínky pro uplatnění obou těchto trestních opatření jsou upraveny v § 81 a 84 trestního zákoníku, ale jejich využití je vůči mladistvým (vzhledem k povaze a závažnosti jejich trestné činnosti) v praxi širší než vůči dospělým. ZSM upravuje výměru zkušební doby, na kterou je podmíněně odloženo uložené odnětí svobody. U mladistvých může být tato zkušební doba stanovena od 1 do 3 let. V této době může navíc soud pro mládež mladistvému uložit i výchovná opatření. **Nepodmíněné odnětí svobody** je nepřísnejší trestní opatření, které může být uloženo v trestních věcech mladistvých. Lze ho uplatnit jako poslední prostředek jejich trestního postihu, pouze pokud by uložení jiného trestního opatření očividně nepostačovalo k dosažení účelu ZSM s ohledem na okolnosti případu, osobu mladistvého a předchozí použitá opatření. Obecná právní úprava je obsažena v § 55 až 58 trestního zákoníku. ZSM ji potom modifikuje v § 31, 32 a § 9 odst. 2. Trestní sazba odnětí svobody u mladistvých je snížena na polovinu, horní hranice nesmí převýšit 5 let, dolní hranice je 1 rok.¹⁴⁵ Odnětí svobody je mladistvými vykonáváno odděleně od dospělých pachatelů ve věznicích nebo zvláštních odděleních pro mladistvé. Cílem je snížit rizika negativního vlivu dospělých odsouzených na mladistvé, protože kontakt s nimi by mohl ještě více snížit výchovnou složku odnětí svobody.¹⁴⁶

---

¹⁴⁵ ŠÁMAL Pavel, VÁLKOVÁ Helena a SOTOLÁŘ Alexander et al. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže: komentář*. 3. vyd. Praha: C.H. Beck, 2011.

¹⁴⁶ JELÍNEK, Jiří et al. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 2. vyd. Praha: Leges, 2010.

A) Kurátoři pro mládež

1. Jak dlouho pracujete na pozici kurátora/ky pro mládež?
2. Jaké je Vaše vzdělání?
3. Co Vás vedlo k tomu, že jste se stal/a kurátorem/kou pro mládež? Jaká byla Vaše očekávání?
4. Naplňuje Vás Vaše práce?
5. Mohl/a byste prosím vyjmenovat nejčastější provinění, která Vaši mladiství klienti páchají?
6. Jaká jsou nejčastější opatření, která jsou Vaším mladistvým klientům ukládána?
7. Jak vnímáte specialisty na práci s mládeží na PMS z hlediska jejich odbornosti, výkonu a celkového přístupu k práci?
8. V čem spočívá Vaše spolupráce s těmito pracovníky PMS a jak se liší v jednotlivých fázích trestního řízení proti mladistvým?
9. Jak se dozvídáte o případě, na kterém s PMS spolupracujete?
10. Kdo z Vás většinou dává podnět ke spolupráci? Kdo koho první kontaktuje?
11. Zhruba na kolika případech v současné době s PMS spolupracujete?
12. Vnímáte spolupráci s PMS jako potřebnou? Pokud ano, proč?
13. S jakým přístupem ze strany pracovníků PMS jste se doposud v rámci Vaší spolupráce setkal/a?
14. Znemožňují nějaké bariéry Vaši vzájemnou spolupráci? Pokud ano, uveďte jaké.
15. Jaký kontakt s pracovníky PMS preferujete (osobní, telefonický, přes email) a proč?
16. Kdy Vaše spolupráce s pracovníky PMS v rámci jednoho případu končí?
17. Uvedl/a byste prosím, zda je něco, co v rámci této spolupráce postrádáte?
18. Jste zapojen/a do multidisciplinárního týmu pro mládež? Pokud ne, přeskočte otázky 19-21.
19. Mohl/ a byste prosím popsat pozitiva, popřípadě negativa existence a činnosti týmu pro mládež?
20. Jak často se scházíte?
21. Co na těchto setkáních projednáváte a jak jste zapojen/a?
22. Je ještě něco, co byste ohledně spolupráce s PMS chtěl/a doplnit?

B) Specialisté na práci s mládeží

1. Jak dlouho pracujete na pozici specialisty na práci s mládeží na PMS?
2. Jaké je Vaše vzdělání?
3. Co Vás vedlo k tomu, že jste se stal/a specialistou na práci s mládeží? Jaká byla Vaše očekávání?
4. Naplňuje Vás Vaše práce?
5. Mohl/ a byste prosím vyjmenovat nejčastější provinění, která Vaši mladiství klienti páchají?
6. Jaká jsou nejčastější opatření, která jsou Vaším mladistvým klientům ukládána?
7. Jak vnímáte kurátory pro mládež z hlediska jejich odbornosti, výkonu a celkového přístupu k práci?
8. V čem spočívá Vaše spolupráce s kurátory pro mládež a jak se liší v jednotlivých fázích trestního řízení proti mladistvým?
9. Jak se dozvídáte o případu, na kterém s těmito pracovníky spolupracujete?
10. Kdo z Vás většinou dává podnět ke spolupráci? Kdo koho první kontaktuje?
11. Věděl/a byste alespoň zhruba s kolika kurátory pro mládež a na kolika případech v současné době spolupracujete?
12. Vnímáte spolupráci s kurátory pro mládež jako potřebnou? Pokud ano, proč?
13. S jakým přístupem ze strany kurátorů pro mládež jste se doposud v rámci Vaší spolupráce setkal/a?
14. Znemožňují nějaké bariéry Vaši vzájemnou spolupráci? Pokud ano, uveďte jaké.
15. Jaký kontakt s kurátory pro mládež preferujete (osobní, telefonický, přes email) a proč?
16. Kdy Vaše spolupráce s kurátory pro mládež v rámci jednoho případu končí?
17. Uvedl/a byste prosím, zda je něco, co v rámci této spolupráce postrádáte?
18. Předpokládám, že jste zapojen/a do multidisciplinárního týmu pro mládež. Jak často se scházíte?
19. Mohl/ a byste prosím popsat pozitiva, popřípadě negativa existence a činnosti týmu pro mládež?
20. Co na těchto setkáních projednáváte a jak jste zapojen/a?
21. Je ještě něco, co byste chtěl/a ohledně spolupráce s kurátory pro mládež doplnit?

Rozhovor č. 1**1. Jak dlouho pracujete na pozici kurátora/ky pro mládež?**

„12 let.“

2. Jaké je Vaše vzdělání?

„Vystudoval jsem gymnázium a následně Pedagogickou fakultu v Hradci Králové, kde jsem 4 semestry studoval obor Vychovatelství a 6 semestrů obor Speciální pedagogika. Oboje jsem zakončil zkouškou. Tehdy se ještě tituly neudělovaly. Také jsem absolvoval nespočet kurzů.“

3. Co Vás vedlo k tomu, že jste se stal/a kurátorem/kou pro mládež? Jaká byla Vaše očekávání?

„Dělal jsem tady konkurz na ředitele výchovného ústavu, kam mě nevzali a místo toho mi komise nabídla toto místo a já jsem ho přijal. Předtím jsem pracoval s dětmi, pracoval jsem jako vychovatel, učitel, sportovní instruktor, práce s dětmi mi byla blízká. Moje očekávání bylo, že z 90% budu pracovat s dětmi, hovořit s nimi a 10% bude úřední práce. A tak to samozřejmě není. Když řeknu 50:50, tak tu práci s dětmi přeháním.“

4. Naplňuje Vás Vaše práce?

„Naplňuje, jinak bych to samozřejmě nedělal. Baví mě to s těmi dětmi, baví mě to s dětmi ve třídě, řešit problematiku celé třídy v rámci krizové intervence, nebo na rodičovském sdružení, když rodičům vysvětluji, že se problém týká celé třídy, že vina není pouze na tom jednom dítěti a tak dále. Takže takovéhle verbální souboje, když to tak řeknu, tak ty mě velmi naplňují.“

5. Mohl/a byste prosím vyjmenovat nejčastější provinění, která Vaši mladiství klienti páchají?

„Jednoznačně fyzická agrese. Potom to budou krádeže a loupeže. Okrajově potom budou drogy. Okrajově znamená, že se vyskytne takovýto případ jeden za tři roky. Čili drogy nejsou problémem v našem regionu. V podstatě říkám něco jiného, než říkají média, ale říkám to z praktické zkušenosti.“

6. Jaká jsou nejčastější opatření, která jsou Vaším mladistvým klientům ukládána?

„Nejčastější a pro mě i nejpotřebnější jsou hodiny prospěšných prací. A to můžou dělat i děti mladší 15ti let po dohodě právě s Probační službou. Tam to neukládá soud, nebo soud to pak ukládá, ale musí to být ve spolupráci s námi i s PMS. Tam to je nejvíc. A i ty hodiny v podstatě pro ty klienty, kterým už je 15, tam už je to trestní soud. Pokud mladistvý dostane jako trest hodiny veřejně prospěšných

prací, nemá zápis v trestním rejstříku. Kdežto pokud je podmíněčně odsouzený, tak už záznam v trestním rejstříku má. Čili vždycky se snažíme, aby ten trest byl výchovný a výchovný je ten trest, který si dítě odpracuje, než ten, kdy dostane v rozsudku napsáno, že má podmínku. Samozřejmě se musí jednat o prvopachatele, případně jinak trestnou činnost lehčího řádu, drobné krádeže a podobně.“

7. Jak vnímáte specialisty na práci s mládeží na PMS z hlediska jejich odbornosti, výkonu a celkového přístupu k práci?

„Pracovníky PMS vnímám jako specialisty.“

8. V čem spočívá Vaše spolupráce s těmito pracovníky PMS a jak se liší v jednotlivých fázích trestního řízení proti mladistvým?

„Je to v podstatě, že se spolu domlouváme na možném trestu. Jestli by bylo dobré, kdyby Probačka zařídila hodiny pro mladší 15ti let, nebo budeme souhlasit s dohledem Probační služby. U těch mladistvých tam je to trochu jinak. Tam se radíme o tom, jestli ten trest budou schopni odpracovat, radíme se znovu o tom dohledu Probační služby, ale řešíme tam taky náhradu škody. Jinými slovy se snažíme, aby mladistvý nebo rodiče uhradili škodu a spojili se s poškozeným, aby potom trest mladistvých byl nižší v té závěrečné fázi. Čili tady bych k tomu ještě přidal právě tu mediaci v tom směru, že je to náprava škody, omluva, zprostředkování omluvy nebo narovnání škody. To my neděláme, to dělá jenom Probačka, ale zase jsme schopný Probačce říct, za kým jít a tak dále. V tomto směru spolupracujeme opravdu velmi úzce. S PMS řešíme konkrétní věc viny a trestu. Neřešíme postup nebo respektive zdůvodnění proč to dítě to udělalo a co udělat pro to, aby už to neudělalo a tak dále. To se s Probačkou neřeší. V případě dohledu Probační služby řešíme, jestli má nebo nemá smysl. Někdy se snažíme, aby byl spíš udělován soudní dohled, který vykonáváme my a který je někdy lepší pro nás než dohled Probačky, protože my máme jiné možnosti, než mají oni. Nám zákon o sociálně-právní ochraně dětí dává větší možnosti než Probačce zákon o probační službě. Čili já můžu o samotě mluvit s dítětem, s rodiči a tak dále, navštívit školu. V podstatě toto může Probačka taky, ale moje poslání je tam vnímané jinak, mám větší pravomoce. Dohled Probační služby dáváme jenom ojedinele, kde si opravdu myslíme, že to je potřeba. Rozhodně ne plošně...“

Na začátku zjišťujeme, jestli je možné uhradit škodu a omluvit se. Nemusí to být totiž vždy možné- škoda může být příliš vysoká, poškozený nemusí omluvu přijmout a tak dále. Domlouváme se také všichni, jestli to ten klient udělá osobně, nebo písemně. My toho klienta většinou známe z minulosti, Probačka ne. Pro Probačku to je vždycky, pokud to není opakovaná trestná činnost, naprosto nový klient. Tudiž oni nemůžou ty informace mít, já je mám. Pak nabízíme hodiny, které nejsou součástí trestu a jsou snahou ukázat, že na sobě chce klient pracovat a že si uvědomuje, co udělal. Nabízí to Probačka, ale já když s tím klientem mluvím, tak ho upozorňuju, že dostane pozvánku na Probační službu. Radím mu, aby ji

přebral a šel tam. Moje spolupráce s Probačkou spočívá i v tom, že jim tam klienty posílám, že jim vysvětluju, o co jde, protože oni to nevědí. Oni dostanou jenom obálku s pozvánkou a mohou i nemusí ji využít, není to jejich povinnost. Takže já se snažím ty klienty dotlačit k tomu, aby na tu Probačku šli a začali jednat. Spolupráce spočívá i v tom, že já tam ty klienty vlastně posílám a jako první jim vysvětluji, o co se jedná, co je tam čeká a kde to popřípadě je. Pak je velká šance, že tam ten klient půjde. Když to neuděláme, tak se na to většina pachatelů vykašle. Probačka se taky stará, ale pokud klienti nemají zájem, tak do toho nejde. To Vám vysvětlí spíše oni. Potom pokud to jde k soudu, tak Probační služba tam posílá zprávu, že klient už něco odpracoval, že došlo k narovnání a tak dále. Zase se vychází z toho, že to může udělat advokát, ale ten to dělá za peníze, Probační služba dělá pro klienta zadarmo. A pro mě je důležité, aby pro toho klienta, který si nevydělává peníze, to stálo co nejmenší peněz. Pokud pak už soud uloží například ty hodiny, tak já si zjistím na Probačce, jestli to odpracován nebo neodpracovává, nebo mi to ten klient řekne sám. Problém začíná v momentě, kdy to neodpracovává a blíží se čas, kdy mu to končí a promění se mu trest. Pak se vzájemně informujeme a hledáme cestu, co udělat s tím klientem pro to, aby to ještě odpracoval. Čili já si zvu toho klienta, oni potom taky a jdeme do něj ze dvou stran.“

9. Jak se dozvídáte o případu, na kterém s PMS spolupracujete?

„O případu se dozvídáme jedině od Policie. Dostáváme hlášení od Policie a v případě, že vyhodnotíme situaci podle toho hlášení nebo podle výslechu, kam chodíme a kde se poprvé setkáváme s pachatelem, takovým způsobem, že hrozí soudní řízení tak už se obracíme na Probační službu. U mladistvých, tam je ještě jedno navíc, že si dobrovolně ještě před udělením trestu odpracují hodiny jenom proto, aby prokázali svoji snahu se napravit. Čili odpracuješ dobrovolně 15 hodin, to není trest, ale ukážeš tím v podstatě, že máš snahu na sobě pracovat, napravit se a že jsi dobrý člověk, že to byl v podstatě nějaký tvůj exces.“

10. Kdo z Vás většinou dává podnět ke spolupráci? Kdo koho první kontaktuje?

„To je vzájemné. Pokud já mám pocit, že mám kontaktovat Probačku, udělám to a někdy naopak Probačka kontaktuje mě. Tady se to nedá říct, kdo je první. Vychází to spíš z nějaké potřeby toho případu. Je to také možná dané tím, že vedoucí Probační služby byla moje kolegyně, měli jsme společnou kancelář a pracovali jsme společně. My se známe, já vím, jaký je systém její práce, ona ví, jaký je systém mojí práce, a tudíž naše spolupráce je trošičku jiná. Ta naše spolupráce vychází z toho, že známe navzájem svoji práci s dětmi. Tady je to opravdu super.“

11. Zhruba na kolika případech v současné době s PMS spolupracujete?

„Těch případů několik je, ale moc jich nebude, protože ta trestná činnost u nás není tak rozsáhlá. Rozhodně jich je do deseti.“

12. Vnímáte spolupráci s PMS jako potřebnou? Pokud ano, proč?

„Určitě! Právě kvůli náhradě škody, omluvě a v podstatě nějakému narovnání vztahu mezi pachatelem a poškozeným. To je jeden důvod. Dále kvůli výši trestu, aby byl trest účinný a účinný i v tom směru, že na něj bude mít nějaký dopad. Proto hodiny těch prací, proto dohled a tak dále. Ještě můžu říct, že většinou státní zastupitelství i soud akceptuje naše návrhy u soudu.“

13. S jakým přístupem ze strany pracovníků PMS jste se doposud v rámci Vaší spolupráce setkal/a?

„Zatím jsem se s problémem nesetkal. Je to tak, jak to má být. Já to vnímám jako úplně perfektní spolupráci, nevím, jak to vnímají oni, ale já za sebe to vnímám tímto způsobem. Ještě je výborné, že Probačka jednou za čas dělá porady, kde se scházíme kurátoři, státní zástupci, Probačka a že si ještě povídáme o jednotlivých případech, řešíme, co bychom mohli, nemohli a tak dále. Takže to je taky super. To je vlastně něco navíc, to není povinnost.“

14. Znemožňují nějaké bariéry Vaši vzájemnou spolupráci? Pokud ano, uveďte jaké.

„Ne, o ničem nevím.“

15. Jaký kontakt s pracovníky PMS preferujete (osobní, telefonický, přes email) a proč?

„My máme všechny kontakty. Pokud je to nutné, jdu do toho osobně, pokud to není nutné, domlouváme se přes telefon a pokud si podáváme zprávy, podáváme si je emailem. Takže využíváme všechny druhy kontaktů. Ale je to případ od případu, není šablona a ani se nedá udělat na toto šablona. Informaci získám telefonem, zprávu získám emailem, ale osobní jednání preferuji u složitějších případů, kdy se potřebujeme domluvit a vím, že by to po telefonu trvalo dlouho, tak si to jdeme raději vysvětlit.“

16. Kdy Vaše spolupráce rámci jednoho případu končí?

„Většinou rozsudkem okresního soudu. Pokud ale klient neodpracovává uložené hodiny, tak samozřejmě spolupracujeme dál. Pokud by hrozila proměna trestu v trest vězení, tak to je ta spolupráce úzká, kdy v podstatě oba natlačíme na toho klienta, aby si to pokud možno dodělal. Nedá se to ale určit kdy. Je to zase případ od případu. Může to skončit jenom tím narovnáním, je případ, kdy zaplatí škodu, omluví se, trestní stíhání je podmíněně zastaveno a tím to končí. Je případ, kdy jde k soudu a dostane hodiny prací, ty odpracuje a tím to končí. Pokud je ale neodpracuje, tak spolupráce pokračuje. Je to prostě podle toho, jak se ten případ vyvíjí, nedá se určit šablona. Spolupráce prostě končí, když to splní svůj účel a případ lze považovat za uzavřený. Samozřejmě pokud tam je určen dohled Probační služby, tak pak je to spolupráce do té doby, dokud není zrušen. Ale spolupracujeme i na tom, když Probační služba podává návrh na zrušení dohledu Probační služby, třeba po třech letech, tak se domlouváme, jestli zrušit, nezrušit a tak dále. Čili zase je to naše dohoda, i když víceméně oni podají návrh,

tak jsme dopředu domluveni, jestli to podpoříme, nepodpoříme, jestli to má nebo nemá smysl. Máme tedy případy, kdy spolupráce končí za měsíc, ale máme případy, kdy to trvá několik let nebo až do zletlosti klienta.“

17. Uvedl/a byste prosím, zda je něco, co v rámci této spolupráce postrádáte?

„V tudle chvíli mě nic nenapadá. Opravdu nemám připomínky, protože všechno, co potřebuji, dostanu.“

18. Jste zapojen/a do multidisciplinárního týmu pro mládež? Pokud ne, přeskočte otázky 19-21.

„Oficiální název to nemá, jako multidisciplinární tým, ale na Probační službě porady fungují v podstatě tímto způsobem. Tam do toho je zapojena Probačka, my, státní zástupce, může tam být i soudce. Na těchto setkáních se účastním. Dalo by se to takto vzít. U nás existují případové konference, ale do těch jsme zatím Probační službu nezapojovali, protože v podstatě teprve od 1. 1. 2013, po změně zákona o sociálně právní ochraně dětí, je máme povinnost pořádat. Takže pak samozřejmě pokud půjde o dítě s trestnou činností, tak tam Probační služba bude.“

19. Mohl/ a byste prosím popsat pozitiva, popřípadě negativa existence a činnosti týmu pro mládež?

„To je sporné. V podstatě tým pro mládež musí být pozitivní, jinak nemá smysl. To je první věc. Druhá věc je, že od toho týmu očekáváme řešení, na která jsme zatím nepřišli a nebo nápady k tomu, jak dojít k nápravě. Očekávám rozšíření škály způsobů řešení.“

20. Jak často se scházíte?

„Zhruba jednou za čtvrt roku. Teď by to mělo být jednou za 14 dní až měsíc, podle nového zákona, i když to zatím tak nejede.“

21. Co na těchto setkáních projednáváte a jak jste zapojen/a?

„Hledáme řešení přijatelné pro rodinu a ohrožené dítě. Vždycky řešíme jednu rodinu, jedno dítě. Nedá se to dělat tak, že se svolá tým a bude řešit čtyři děti po sobě. To by se nezvládlo, to je časově i psychicky náročné. Pokud to někdo takto dělá, nemůže to podle mě dělat dobře. Já jdu na to setkání s tím, že nevím, jestli to bude trvat půl hodiny nebo dvě. To se nedá určit. Nevíme, kdo jaký přinese nápad. My jsme zapojeni většinou tak, že my jsme ti, kteří seznamují s případem, dáváme nabídku prvních řešení a očekáváme, že ostatní se přidají a dají nám nabídky dalších řešení nebo rozšíří naši nabídku takovým způsobem, že potom najdeme cíl nebo řešení, které jsme předtím neviděli.“

22. Je ještě něco, co byste ohledně spolupráce s PMS chtěl/a doplnit?

„Nabízí se otázka, jestli bychom neměli ve spolupráci s Probační službou mít výkonnou moc. Což znamená, že u jednoduchých případů, bychom to dotahovali

do konce my - Probačka a OSPOD pod dohledem státního zastupitelství a soudy by měli ušetřenou práci. V tuto chvíli to může udělat pouze státní zastupitelství nebo soud. Státní zastupitelství to může zastavit a soud pak rozhoduje o vině a trestu. Ale u těch jednoduchých případů, kdy je jasný pachatel, jasná oběť, nejsou žádné pochybnosti, jsou pro to dokonalé důkazní prostředky a nebude tam žádný trest, byly by tam jenom třeba hodiny prospěšných prací, a pokud by to státní zastupitelství schválilo, tak my bychom to s Probačkou dotáhli do konce a nemusíme to dávat k soudu. To je vlastně výhled na budoucnost, jak ušetřit soudům práci.“

Rozhovor č. 2

1. Jak dlouho pracujete na pozici kurátora/ky pro mládež?

„2 roky.“

2. Jaké je Vaše vzdělání?

„Mám ukončené bakalářské studium na škole právního typu- Policejní akademii ČR v Praze. V současnosti si dodělávám magisterské studium.“

3. Co Vás vedlo k tomu, že jste se stal/a kurátorem/kou pro mládež? Jaká byla Vaše očekávání?

„Tato profese je mé druhé zaměstnání. Osmnáct let jsem pracoval u Policie jako vyšetřovatel se zaměřením na obecnou kriminalitu, kde jsem se již tehdy setkával s trestnou činností mladistvých a byla tam návaznost na všechny orgány činné v trestním řízení. Nyní mohu využít své dříve nabyté zkušenosti z jiné pozice.“

4. Naplňuje Vás Vaše práce?

„Ano. Je to práce kreativnější, práce s lidmi. Není to tak represivní jako v mém minulém pracovním období.“

5. Mohl/a byste prosím vyjmenovat nejčastější provinění, která Vaši mladiství klienti páchají?

„Nejčastější je majetková trestná činnost a potom distribuce omamných a psychotropních látek. V poslední době se často setkáváme i s pohlavním zneužíváním. V tomto případě je ale 90% z toho, co je objasněno, založeno na oboustranné dobrovolnosti.“

- 6. Jaká jsou nejčastější opatření, která jsou Vaším mladistvým klientům ukládána?**
„Nejvíce jsou ukládány obecně prospěšné práce a potom podmínky, což je odnětí svobody podmíněně odložené na zkušební dobu a odnětí svobody podmíněně odložené na zkušební dobu s dohledem.“
- 7. Jak vnímáte specialisty na práci s mládeží z hlediska jejich odbornosti, výkonu a celkového přístupu k práci?**
„Nemohu posoudit. Nemám v tomto dostatek zkušeností.“
- 8. V čem spočívá Vaše spolupráce s těmito pracovníky PMS a jak se liší v jednotlivých fázích trestního řízení proti mladistvým?**
„Působíme paralelně vedle sebe. Z mé praxe by se součinnost dala posoudit pouze na té informativní rovině. To znamená, že poskytují nebo žádám o informace, co již bylo učiněno v rámci případu.“
- 9. Jak se dozvídáte o případu, na kterém s PMS spolupracujete?**
„Od Policie. Ty fungují v rámci případu jako první orgán činný v trestním řízení.“
- 10. Kdo většinou dává podnět ke spolupráci? Kdo koho první kontaktuje?**
„Je to oboustranné.“
- 11. Zhruba na kolika případech v současné době s PMS spolupracujete?**
„Na žádném.“
- 12. Vnímáte spolupráci s PMS jako potřebnou? Pokud ano, proč?**
„Asi ano. Nemohu se ale více vyjádřit k náplni jejich práce. V té práci s klientem, následné kontrole klienta, kterému bylo něco uloženo v přípravném trestním řízení a tak dále. Mediace také usnadňuje kontakt osoby, která spáchala protiprávní jednání, s osobou poškozenou a jako mediátoři navrhnou postup, jak minimalizovat škodu nebo uhradit škodu.“
- 13. S jakým přístupem ze strany pracovníků PMS jste se doposud v rámci Vaší spolupráce setkal/a?**
„Vždy si vyjdeme vstříc. Zatím jsem se s problémem neseťkal.“
- 14. Znemožňují nějaké bariéry Vaši vzájemnou spolupráci? Pokud ano, uveďte jaké.**
„Asi ne.“
- 15. Jaký kontakt s pracovníky PMS preferujete (osobní, telefonický, přes email) a proč?**
„Pokud chci něco projednat, tak asi telefonicky. V případě, že je to něco závažnějšího, tak volím osobní setkání. Dá se to ale vyřešit jakoukoliv formou, jde spíše o rychlost.“

16. Kdy Vaše spolupráce s pracovníky PMS v rámci jednoho případu končí?

„Končí to po vyřešení jednotlivých úkonů vůči klientovi. Je to ale víceméně taková nekončící spolupráce.“

17. Uvedl/a byste prosím, zda je něco, co v rámci této spolupráce postrádáte?

„Není nic, co bych postrádal.“

18. Jste zapojen/a do multidisciplinárního týmu pro mládež? Pokud ne, přeskočte otázky 19-21.

„Já konkrétně v současnosti zapojen nejsem. V minulosti jsem ale na takovýchto setkáních byl.“

19. Mohl/a byste prosím popsat pozitiva, popřípadě negativa existence a činnosti týmu pro mládež?

-

20. Jak často se scházíte?

„Je to nepravidelné- půlročně nebo ročně.“

21. Co na těchto setkáních projednáváte a jak jste zapojen/a?

„Projednáváme protiprávní, společensky škodlivé chování mladistvých. Vystane nějaký problém, který se tam musí projednat.“

22. Je ještě něco, co byste ohledně spolupráce s PMS chtěl/a doplnit?

„Asi ne.“

Rozhovor č. 3

1. Jak dlouho pracujete na pozici kurátora/ky pro mládež?

„Jako kurátorka pro mládež jsem pracovala v letech 1997 – 2001 a dále od roku 2006 dosud, tj. celkem 11 let. Na OSPODu jsem zaměstnána od roku 1992.“

2. Jaké je Vaše vzdělání?

„Mám střední odborné vzdělání – gymnázium a nástavbové studium střední školy sociálně právní.“

3. Co Vás vedlo k tomu, že jste se stal/a kurátorem/kou pro mládež? Jaká byla Vaše očekávání?

„Pracovala jsem několik let jako sociální pracovnice na oddělení péče o dítě, nyní OSPOD. V r. 1997 jsem dostala nabídku přestoupit na pozici kurátora pro mládež po kolegovi, který se odešel věnovat jiné profesi. Práce mne zcela naplnila a splnila mé očekávání. Musela jsem se naučit dívat na rodinu a klienta trochu z jiného úhlu a celkově bylo zajímavé a užitečné pro můj další rozvoj naučit se něco nového a jiného, navázat kontakty s jinými organizacemi, osobami apod.“

4. Naplňuje Vás Vaše práce?

„Ano, jak jsem již uvedla.“

5. Mohl/a byste prosím vyjmenovat nejčastější provinění, která Vaši mladiství klienti páchají?

„Nejčastějšími proviněními, kterých se dopouštějí mladiství, jsou na prvním místě krádeže, dále pak neoprávněné užívání cizí věci, popř. porušování domovní svobody.“

6. Jaká jsou nejčastější opatření, která jsou Vašim klientům ukládána?

„Z výchovných opatření je dle mého názoru nejčastěji ukládán dohled probačního úředníka. Mladistvým je rovněž ukládána povinnost zúčastnit se probačního programu. S probační službou každoročně organizujeme a školíme probační program „Právo pro každý den“. Z výchovných povinností se ukládá odpracovat určitý počet hodin společensky prospěšné činnosti a z trestních opatření soud zpravidla ukládá obecně prospěšné práce a rovněž odsouzení k výkonu trestního opatření odnětí svobody s odkladem na stanovenou zkušební dobu.“

7. Jak vnímáte specialisty na práci s mládeží na PMS z hlediska jejich odbornosti, výkonu a celkového přístupu k práci?

„Se zdejší probační a mediační službou máme velice dobré zkušenosti. Spolupracovníci z PMS si vážím jak z hlediska jejich odbornosti, tak i zaujetím a celkovým přístupem k jejich vlastní práci i spolupráci s OSPOD i dalšími institucemi. K úrovni spolupráce přispívá dle mého názoru i to, že pracujeme ve stejné budově a dokonce i na stejné chodbě. Pokud to tedy vyžaduje situace, jsme schopni spolu v podstatě kdykoli jednat.“

8. V čem spočívá Vaše spolupráce s těmito pracovníky PMS a jak se liší v jednotlivých fázích trestního řízení proti mladistvým?

„O společných klientech si v rámci svých možností předáme informace, kontakty, na vyžádání zašleme zprávu OSPOD o osobních a rodinných poměrech mladistvých a jejich aktuální životní situaci. PMS nám poskytne svou zprávu pro soud o své spolupráci s klientem s jejich závěrečným stanoviskem apod.“

9. Jak se dozvídáte o případu, na kterém s PMS spolupracujete?

„O případu se dozvíme tak, že se zpravidla jedná o mladistvého, kde policie zahájila úkony trestního řízení a usnesení zaslala jak OSPODu, tak i PMS.“

10. Kdo z Vás většinou dává podnět ke spolupráci? Kdo koho první kontaktuje?

„Nelze jednoznačně říci, kdo koho dříve kontaktuje, záleží to na okolnostech jednotlivého případu a také na tom, jak to PMS či OSPOD uchopí v rámci zákona.“

11. Zhruba na kolika případech v současné době s PMS spolupracujete?

„V současné době spíše řeším výchovné problémy dětí a mládeže, takže momentálně spolupracujeme pouze asi na dvou případech.“

12. Vnímáte spolupráci s PMS jako potřebnou? Pokud ano, proč?

„Myslím, že spolupráce PMS a OSPODu je potřebná. Je to v zájmu klienta a je důležité najít vždy co nejlepší či nejvhodnější řešení vzniklé situace.“

13. S jakým přístupem ze strany pracovníků PMS jste se doposud v rámci Vaší spolupráce setkal/a?

„Pracovníci zdejší PMS měli vždy vstřícný přístup.“

14. Znemožňují nějaké bariéry Vaši vzájemnou spolupráci? Pokud ano, uveďte jaké.

„Nevidím bariéry pro vzájemnou spolupráci.“

15. Jaký kontakt s pracovníky PMS preferujete (osobní, telefonický, přes email) a proč?

„Preferuji osobní kontakt. Jak jsem již uvedla, umožňují nám to i pracovní podmínky.“

16. Kdy Vaše spolupráce s pracovníky PMS v rámci jednoho případu končí?

„Spolupráce končí pravomocným odsouzením, popř. vyhodnocením realizace probačního programu či shromažďováním informací na žádost soudu k vydání osvědčení mladistvému apod. Je to ryze individuální s přihlédnutím k okolnostem jednotlivého případu.“

17. Uvedl/a byste prosím, zda je něco, co v rámci této spolupráce postrádáte?

„Nic takového není.“

18. Jste zapojen/a do multidisciplinárního týmu pro mládež? Pokud ne, přeskočte otázky 19-21.

„Do multidisciplinárního týmu pro mládež nejsem osobně zapojena.“

19. Mohl/ a byste prosím popsat pozitiva, popřípadě negativa existence a činnosti týmu pro mládež?

-
20. Jak často se scházíte?

-

21. Co na těchto setkáních projednáváte a jak jste zapojen/a?

-

22. Je ještě něco, co byste ohledně spolupráce s PMS chtěl/a doplnit?

„Ne.“

Rozhovor č. 4

1. Jak dlouho pracujete na pozici kurátora/ky pro mládež?

„15 let.“

2. Jaké je Vaše vzdělání?

„Vystudovala jsem střední sociálně právní školu.“

3. Co Vás vedlo k tomu, že jste se stal/a kurátorem/kou pro mládež? Jaká byla Vaše očekávání?

„Nejdříve jsem pracovala jako kurátor pro dospělé, k tomu jsem časem začala pracovat jako kurátor pro mládež. Práce navazuje, někteří pokračují v trestné činnosti i po 18 letech. Práce mě vždy bavila i když výsledky ne vždy odpovídají nasazení, proto i maličkost, která se v rámci mé práce povede, potěší.“

4. Naplňuje Vás Vaše práce?

„Naplňuje. Několikrát jsem si v poslední době říkala, že každý nemá nebo neměl takové štěstí, aby dělal práci, která ho baví.“

5. Mohl/a byste prosím vyjmenovat nejčastější provinění, která Vaši mladiství klienti páchají?

„Nejčastější jsou určitě krádeže, dále šikana a také poškozování cizího majetku.“

6. Jaká jsou nejčastější opatření, která jsou Vašim klientům ukládána?

„Je to bez pochyby probační dohled a hodiny prospěšných prací.“

7. Jak vnímáte specialisty na práci s mládeží na PMS z hlediska jejich odbornosti, výkonu a celkového přístupu k práci?

„Mohu hodnotit pouze PMS v našem okrese, kde máme velice dobrou spolupráci a pracovníky lze hodnotit jen kladně.“

8. V čem spočívá Vaše spolupráce s těmito pracovníky PMS a jak se liší v jednotlivých fázích trestního řízení proti mladistvým?

„S kolegy z PMS začínáme spolupracovat už při zahájení trestního stíhání a dále v průběhu, v případě uložení dohledu, spolupráce začíná společnou schůzkou s rodiči, nezletilým případně mladistvým a dále pokračuje předáváním informací a někdy i společným šetřením v rodinách.“

9. Jak se dozvídáte o případu, na kterém s PMS spolupracujete?

„Informuje nás Policie ČR.“

10. Kdo z Vás většinou dává podnět ke spolupráci? Kdo koho první kontaktuje?

„Nedá se to určit. Je to spíše půl na půl.“

11. Zhruba na kolika případech v současné době s PMS spolupracujete?

„V současné době spolupracujeme na 4 případech.“

12. Vnímáte spolupráci s PMS jako potřebnou? Pokud ano, proč?

„Určitě, každý se dostane k jiným informacím, má jiné názory na věc, které se spojí a vedou k prospěchu, tím myslím různé terapie, návštěvy odborných ambulancí a tak dále.“

13. S jakým přístupem ze strany pracovníků PMS jste se doposud v rámci Vaší spolupráce setkal/a?

„Zatím jsem se setkala pouze s dobrým přístupem.“

14. Znemožňují nějaké bariéry Vaši vzájemnou spolupráci? Pokud ano, uveďte jaké.

„Ne.“

15. Jaký kontakt s pracovníky PMS preferujete (osobní, telefonický, přes email) a proč?

„Využíváme všechny zmíněné typy kontaktů.“

16. Kdy Vaše spolupráce s pracovníky PMS v rámci jednoho případu končí?

„Většinou při ukončení probačního dohledu, kdy se oba na jeho ukončení shodneme.“

17. Uvedl/a byste prosím, zda je něco, co v rámci této spolupráce postrádáte?

„Ne. Nic nepostrádám.“

18. Jste zapojen/a do multidisciplinárního týmu pro mládež? Pokud ne, přeskočte otázky 19-21.

„Ano, jsem.“

19. Mohl/ a byste prosím popsat pozitiva, popřípadě negativa existence a činnosti týmu pro mládež?

„Díky multidisciplinárnímu týmu získávám větší náhled na jednotlivé případy.“

20. Jak často se scházíte?

„Zhruba čtyřikrát ročně.“

21. Co na těchto setkáních projednáváte a jak jste zapojen/a?

„Nejvíce projednáváme problémové a složité případy, které je nutné v danou chvíli řešit.“

22. Je ještě něco, co byste ohledně spolupráce s PMS chtěl/a doplnit?

„Ne.“

Rozhovor č. 5

1. Jak dlouho pracujete na pozici kurátora/ky pro mládež?

„17 let.“

2. Jaké je Vaše vzdělání?

„Mám ukončené bakalářské studium v oboru sociální práce.“

3. Co Vás vedlo k tomu, že jste se stal/a kurátorem/kou pro mládež? Jaká byla Vaše očekávání?

„Náhoda, kontakt byl přes úřad práce. Očekávání jsem neměl žádná.“

4. Naplňuje Vás Vaše práce?

„Určitě, protože bych jinak tuto profesi nemohl dělat, je to psychicky vysilující.“

5. Mohl/a byste prosím vyjmenovat nejčastější provinění, která Vaši mladiství klienti páchají?

„Krádeže, ale subjektivně musím konstatovat za náš OSPOD, že v posledních 4 -5 letech výrazně ubylo trestné činnosti mladistvých.“

6. Jaká jsou nejčastější opatření, která jsou Vašim klientům ukládána?

„To je širší otázka. Omlouvám se, ale bez statistiky to nyní neřeknu přesně ani u opatření v trestu u dětí do 15 let ani u opatření v rámci zákona o rodině (napomenutí, dohled, omezení, ústavka). Obecně jde většinou o nejmírnější opatření, přísná jsou výjimečně – ústavka, ochranka apod.“

7. Jak vnímáte specialisty na práci s mládeží na PMS z hlediska jejich odbornosti, výkonu a celkového přístupu k práci?

„Tak v našem městě určitě velice dobře, je mezi námi výborná spolupráce, z mého pohledu vstřícnost – kreativita.“

8. V čem spočívá Vaše spolupráce s těmito pracovníky PMS a jak se liší v jednotlivých fázích trestního řízení proti mladistvým?

„Tak to je na delší odpověď. Já myslím, že naplňujeme vše ze zákona o sociálně právní ochraně i zákona o probační službě v tom dobrém slova smyslu. Jsme schopni akutně řešit děti v jakékoliv fázi přípravného řízení, včetně probačního programu před i po trestním stíhání, komunikovat v rámci programů zaměřených na sociální dovednosti a podobně.“

9. Jak se dozvídáte o případu, na kterém s PMS spolupracujete?

„Především vzájemně víme, že usnesení z Policie ČR obdržíme obě instituce, jinak jsme aktivně v kontaktu telefonicky, emailem, osobně. Dále jde o vzájemné žádosti o zprávu.“

10. Kdo z Vás většinou dává podnět ke spolupráci? Kdo koho první kontaktuje?

„Tak to je oboustranné.“

11. Zhruba na kolika případech v současné době s PMS spolupracujete?

„Já osobně 3 klienty.“

12. Vnímáte spolupráci s PMS jako potřebnou? Pokud ano, proč?

„Obě agendy mají rozdílný obsah a odlišný způsob práce s klienty. Na druhou stranu máme „stejnou cílovou skupinu“. Z toho plyne, že PMS je pro mne významný partner, protože s našimi klienty se musí pracovat na základě vzájemné spolupráce. Vůbec v oblasti agendy OSPOD NENÍ MOŽNÉ vzájemně nespolicovat se všemi blízkými institucemi.“

13. S jakým přístupem ze strany pracovníků PMS jste se doposud v rámci Vaší spolupráce setkal/a?

„S výborným přístupem.“

14. Znemožňují nějaké bariéry Vaši vzájemnou spolupráci? Pokud ano, uveďte jaké.

„Za sebe nevím o žádných. Samozřejmě každá instituce má svoje hranice, které vzájemně respektujeme.“

15. Jaký kontakt s pracovníky PMS preferujete (osobní, telefonický, přes email) a proč?

„Všechny a vyloženě jde o individuální situaci.“

16. Kdy Vaše spolupráce s pracovníky PMS v rámci jednoho případu končí?

„Já to zjednoduším, protože to je na delší diskusi. Dle zákonných podmínek nebo dle potřeby.“

17. Uvedl/a byste prosím, zda je něco, co v rámci této spolupráce postrádáte?

„V tuto chvíli za sebe nepostrádám nic, spolupráce je výborná.“

18. Jste zapojen/a do multidisciplinárního týmu pro mládež? Pokud ne, přeskočte otázky 19-21.

„Jako kurátoři se zúčastňujeme jednání týmu pro mládež v rámci systému včasné intervence.“

19. Mohl/a byste prosím popsat pozitiva, popřípadě negativa existence a činnosti týmu pro mládež?

„Je to užitečné, ale je nutné aktuálně pracovat s obsahem těchto jednání, aby se z toho nestalo povídání o ničem. Ale to by bylo na dlouhé povídání. Obecně, jak jsem již uvedl, je „multidisciplinární“ spolupráce v agendě OSPOD nevyhnutelná a je jedno, jaké to má názvy nebo formy.“

20. Jak často se scházíte?

„Myslím, že jedenkrát za měsíc.“

21. Co na těchto setkáních projednáváte a jak jste zapojen/a?

„Vždy jde o konkrétní problém a dle přítomných institucí – okresní soud, PMS, Policie ČR, Městská policie a podobně.“

22. Je ještě něco, co byste ohledně spolupráce s PMS chtěl/a doplnit?

„Celkově chci poznamenat nejen k PMS, kde je to v našem městě v pohodě, že aby spolupráce fungovala, je naprosto nutné komunikovat bez předsudků a ambicí. Klientem je dítě, se kterým se nemůže pracovat jako s nějakým zbožím.“

Rozhovor č. 1

1. Jak dlouho pracujete na pozici specialisty na práci mládeží na PMS?

„8 let.“

2. Jaké je Vaše vzdělání?

„Mám vystudované magisterské studium na VŠ v oboru Sociální práce.“

3. Co Vás vedlo k tomu, že jste se stal/a specialistou na práci mládeží? Jaká byla Vaše očekávání?

„Nebyl nikdo jiný, tudíž jsem tu práci přijala já.“

4. Naplňuje Vás Vaše práce?

„Ano.“

5. Mohl/ a byste prosím vyjmenovat nejčastější provinění, která Vaši mladiství klienti páchají?

„Nejčastější jsou majetková provinění jako např. krádeže, dále pak porušování domovní svobody a ublížení na zdraví.“

6. Jaká jsou nejčastější opatření, která jsou Vašim mladistvým klientům ukládána?

„Jsou to trestní opatření obecně prospěšných prací, u nezletilých dohled.“

7. Jak vnímáte kurátory pro mládež z hlediska jejich odbornosti, výkonu a celkového přístupu k práci?

„Jsou velké rozdíly, zpravidla jde o to, jestli to byl někdo, kdo práci vykonával již za bývalých okresních úřadů nebo je to někdo nový, kdo se nemá od koho učit. Sama pociťuji velkou nekoordinovanost kurátorů, která vyplývá z rozdílné praxe na různých obvodech.“

8. V čem spočívá Vaše spolupráce s kurátory pro mládež a jak se liší v jednotlivých fázích trestního řízení proti mladistvým?

„V přípravném řízení jde spíše o předání informací, náš důraz jde více než na rodinné prostředí na náhradu škody, práci s poškozeným, řešení následků. V rámci vykonávacího prostředí jde opět o informace a o domluvu společných postupů vůči klientovi.“

- 9. Jak se dozvídáte o případu, na kterém s kurátory pro mládež spolupracujete?**
„Zpravidla od policie pokud jde o přípravné řízení. Jinak ve vykonávacím řízení je to pověření soudu.“
- 10. Kdo z Vás většinou dává podnět ke spolupráci? Kdo koho první kontaktuje?**
„Nedá se to určit. Je to dle okolností případu.“
- 11. Věděl/a byste alespoň zhruba s kolika kurátory a na kolika případech v současné době spolupracujete?**
„Máme tři pověřené obce, tj. tři kurátoři a společní klienti jsou v podstatě všichni. Zhruba tedy tak 40 až 50 věcí?“
- 12. Vnímáte spolupráci s kurátory pro mládež jako potřebnou? Pokud ano, proč?**
„Ano, kurátoři s rodinou pracují zpravidla dlouhodoběji, jejich pole je právě v práci s rodinnou. Na druhou stranu, v rámci vykonávacího řízení, je naše role důslednější, intenzivnost našeho kontaktu velmi častá, zároveň je soudem daná povinnost, ne dobrovolně. Máme tudíž možnost pracovat i s klienty, kteří dobrovolnou spolupráci odmítají.“
- 13. S jakým přístupem ze strany kurátorů pro mládež jste se doposud v rámci Vaší spolupráce setkal/a?**
„Zatím jsem se nesečkala s žádným problémem.“
- 14. Znemožňují nějaké bariéry Vaši vzájemnou spolupráci? Pokud ano, uveďte jaké.**
„O žádných nevím.“
- 15. Jaký kontakt s kurátory pro mládež preferujete (osobní, telefonický, přes email) a proč?**
„Využívám běžně všechny formy kontaktu, plus jeden až dvakrát ročně setkání multidisciplinárního týmu okresu.“
- 16. Kdy Vaše spolupráce s kurátory pro mládež v rámci jednoho případu končí?**
„Přípravné řízení končí tehdy, pokud není uložena nějaká probační činnost PMS. Jinak končí právě rozhodnutím soudu (zkušební doba) či zletilostí.“
- 17. Uvedl/a byste prosím, zda je něco, co v rámci této spolupráce postrádáte?**
„Ne, nic takového není.“
- 18. Předpokládám, že jste zapojen/a do multidisciplinárního týmu pro mládež. Jak často se scházíte?**
„Jeden až dvakrát ročně velký tým, s kurátory případně častěji dle potřeby v rámci minitýmu.“

19. Mohl/ a byste prosím popsat pozitiva, popřípadě negativa existence a činnosti týmu pro mládež?

„Spolupráce v rámci multidisciplinárního týmu nám dává možnost setkání všech zainteresovaných složek, tím myslím orgány činné v trestním řízení a kurátory, také možnost koordinace spolupráce, výměny zkušeností i podnětů pro praxi.“

20. Co na těchto setkáních projednáváte a jak jste zapojen/a?

„Svolávám a vedu tým. Témata jsou aktuální, projednáváme například nové instituty trestního práva, které je třeba zavést do praxe, vyhodnocení spolupráce, testování, elektronický monitoring, vstupy u řízení nezletilců a tak dále.“

21. Je ještě něco, co byste chtěl/a ohledně spolupráce s kurátory pro mládež doplnit?

„Ne.“

Rozhovor č. 2

1. Jak dlouho pracujete na pozici specialisty na práci mládeží na PMS?

„Na této pozici jsem 5 let.“

2. Jaké je Vaše vzdělání?

„Mám ukončené magisterské studium, které je zde vyžadované, v oboru Sociální pedagogika.“

3. Co Vás vedlo k tomu, že jste se stal/a specialistou na práci mládeží? Jaká byla Vaše očekávání?

„Já jsem dlouho před tím pracoval ve věznici na pozici speciálního pedagoga se zaměřením na mládež. Když se mi nabídla tato možnost přejít na Probační službu, tak jsem toho využil. Očekávání byla, že budu mít trochu více prostoru pro tu svojí práci. Přecijenom to prostředí věznice a ta struktura, hierarchie jak je to tam nastavené, úžeji vymezuje ty mantinely. Tady od toho jsem očekával, že budu mít větší prostor, větší svobodu pro tu práci s mládeží.“

4. Naplňuje Vás Vaše práce?

„Určitě. Kdyby mě nenaplňovala, tak bych to nedělal.“

5. Mohl/ a byste prosím vyjmenovat nejčastější provinění, která Vaši mladiství klienti páchají?

„Největší procento je majetkové trestné činnosti, tzn. krádeže, loupeže. Poměrně dost je potom sexuálně motivovaných trestných činů.“

6. Jaká jsou nejčastější opatření, která jsou Vaším mladistvým klientům ukládána?

„Pokud vezmu výchovná opatření, tak určitě nejčastější je buď společensky prospěšná činnost anebo účast na nějakém programu. A pokud se jedná o trestní opatření, tak tam je nejčastější podmíněné opuštění od uložení trestního opatření, nebo podmíněné odsouzení. Minimálně obecně prospěšné práce, to se tady moc neukládá, to je tak 1-2 případy do roka. Nastavením toho soudu a tím, že se pravidelně scházíme, kde se ty případy probírají, u těch mládežníků, když tam je povinnost nahradit škodu, tak jsme zjistili, že není efektivní to spojit s tím trestním opatřením obecně prospěšných prací. Oni to poměrně rychle odpracují, protože nemají tolik hodin a není tam pak prostor je nějak tlačit k tomu, aby splnili tu povinnost uhradit škodu. Takže já mám poškozeného, který se domáhá nějaké částky, ale už nemám toho pachatele, protože ten trest splnil, už se na něj hledí jako na potrestaného a potom ten poškozený to může vymáhat v rámci exekučního nebo občanského sporu, což je pro ně složitější.“

7. Jak vnímáte kurátory pro mládež z hlediska jejich odbornosti, výkonu a celkového přístupu k práci?

„Mohu říci, že z hlediska odbornosti tam jsou dobří a odborně zdatní lidé a ten celkový přístup k práci mají velmi dobrý.“

8. V čem spočívá Vaše spolupráce s kurátory pro mládež a jak se liší v jednotlivých fázích trestního řízení proti mladistvým?

„V přípravném řízení ta práce spočívá v tom, že opravdu koordinovaně pracujeme s pachatelem, tak aby případné opatření bylo ukládáno s ohledem na osobnost toho mladistvého a aby bylo efektivní a vykonatelné. Je to vždy po nějaké vzájemné dohodě. Není to tak, že bychom si každý zvlášť něco vymysleli, je to na společné komunikaci. Děláme i velmi často, nechci říkat případové konference, ale je to tak, že si nad tím případem sedneme, pozveme toho člověka společně a výsledkem je domluva, co za opatření by bylo vhodné. Spolupráce je od počátku toho případu. Velmi často s tím mladistvým mluvíme první my. Takže pak si dáváme vědět, co už jsme probrali, že je možnost výkonu toho a toho opatření nebo že se chce podílet na náhradě škody a už postupujeme v tom případě společně. V tom vykonávacím řízení tam je směrodatná zakázka soudu, takže tam už ta komunikace nebo spolupráce nemusí být tak intenzivní, nicméně pokud tam jsou problémy tak ta spolupráce může být zase intenzivnější jako v tom přípravném řízení.“

9. Jak se dozvídáte o případu, na kterém s kurátory pro mládež spolupracujete?

„V přípravném řízení pokud to je mladistvý, tak se o tom případě dozvídám usnesením Policie České republiky o zahájení trestního stíhání nebo o sdělení podezření. U nezletilých tam je to někdy od policie, ale z valné většiny asi z 80% právě od kurátorů. Ve vykonávacím řízení samozřejmě o tom případě z 99% vím, ale tam ta zakázka přichází od soudu nebo státního zastupitelství, pokud je tam odklon.“

10. Kdo z Vás většinou dává podnět ke spolupráci? Kdo koho první kontaktuje?

„Je to různé, podle potřeby.“

11. Věděl/a byste alespoň zhruba s kolika kurátory a na kolika případech v současné době spolupracujete?

„V přípravném řízení je to 21 případů. Je to přípravné řízení rozběhlé v různé fázi. Ve vykonávacím řízení to bude do 15 případů. Celkem zhruba 30 až 40 případů.“

12. Vnímáte spolupráci s kurátory pro mládež jako potřebnou? Pokud ano, proč?

„Ta spolupráce tam být musí. Jejich pozice, tak to vymezuje zákon, tam je jasně daná a mají ji tam pevně stanovenou. Takže tam bych byl sám proti sobě i proti tomu systému jak je nastavený, kdybych s nimi nespolupracoval. Ta spolupráce je potřebná a nutná.“

13. S jakým přístupem ze strany kurátorů pro mládež jste se doposud v rámci Vaší spolupráce setkal/a?

„Až na nějaké ojedinělé případy to tady funguje bezvadně. Pravidelně se scházíme, i neformálně. Není problém cokoli domluvit. V tomto si myslím, že je to tady nadstandard.“

14. Znemožňují nějaké bariéry Vaši vzájemnou spolupráci? Pokud ano, uveďte jaké.

„V rámci komunikace určitě ne. Možná někdy to naráží na legislativu. Jiná pozice je kurátora, kdy on je součástí trestního řízení, má tam jasně vymezenou pozici a to u nás chybí. Když to řeknu úplně laicky, tak když tam nebudu já figurovat třeba v rámci přípravného řízení, tak se nic nestane. Proběhne to beze mě. Ten kurátor tam prostě být musí, bez něj se to nikam nehne. Musí být u soudu, u všech úkonů, u výslechu, má právo poslední řeči, má právo navrhnout ta opatření. To je jeho jasně stanovená role. Já mohu dát nějaký návrh, ale tím to končí. U soudu mohu být, nevyhodí mě, když tam přijdu, ale když tam nebudu, tak se nic neděje.“

15. Jaký kontakt s kurátory pro mládež preferujete (osobní, telefonický, přes email) a proč?

„Já asi nejvíce ten osobní, na druhé místo bych dal email a na konec telefonický kontakt. Osobní je pro mě nejjednodušší když potřebujeme něco dojednat. Máme to kousek, takže mě to ani tolik časově nezatěžuje. Přes email je to rychlé, efektivní, když si potřebujeme rychle vyměňovat informace. Telefon mám až na posledním místě, protože nemáme k dispozici mobilní telefony, máme pouze pevnou linku, a když jsem v terénu, tak jsem hůř dosažitelný.“

16. Kdy Vaše spolupráce s kurátory pro mládež v rámci jednoho případu končí?

„Záleží to na případu. Začínáme v přípravném řízení, pokud se to překloupí do toho vykonávacího řízení, tak samozřejmě pak to končí buď uplynutím, nebo výkonem toho opatření.“

17. Uvedl/a byste prosím, zda je něco, co v rámci této spolupráce postrádáte?

„Nic podstatného nepostrádám.“

18. Předpokládám, že jste zapojen/a do multidisciplinárního týmu pro mládež. Jak často se scházíte?

„Scházíme se minimálně jednou měsíčně. Plus jsou tam také schůzky v užším kroužku ke konkrétnímu případu, už se tam třeba nezvou všechny ty subjekty, které se toho týmu účastní, ale jsou tam ti podstatní, kteří aktuálně řeší tu situaci.“

19. Mohl/ a byste prosím popsat pozitiva, popřípadě negativa existence a činnosti týmu pro mládež?

„Zásadní pozitivum je, že se ty subjekty scházejí, scházejí se pravidelně a v tom spektru, že tam opravdu jsou orgány činné v trestním řízení na okresní i krajské úrovni, zástupci města, kraje, OSPOD, preventisti, je tam i ta důležitá složka toho neziskového sektoru, to jsou realizátoři těch programů a služeb, kteří tu fungují a které využíváme pro tu naši práci.“

20. Co na těchto setkáních projednáváte a jak jste zapojen/a?

„Odvíjí se to od toho, co je potřeba aktuálně řešit. Tajemník toho týmu má vždycky předběžný plán toho jednání s tím, že tam vždy nechá prostor pro případné doplnění toho, co je potřeba řešit. Pak samozřejmě řešíme organizační zajištění, chodu týmu, pokud se přerozdělují kompetence a tak dále.“

21. Je ještě něco, co byste chtěl/a ohledně spolupráce s kurátory pro mládež doplnit?

„Já to tu považuji za šťastné město v tom, jak je to tu nastavené, není problém komunikovat s těmi kurátory. Problém já vidím trošku v té legislativě, o čemž jsem už mluvil. Možná i v té technice, že nemáme ty mobilní telefony, tím pádem jsme hůř dosažitelní.“

Rozhovor č. 3

1. Jak dlouho pracujete na pozici specialisty na práci mládeží na PMS?

„4 roky.“

2. Jaké je Vaše vzdělání?

„Mám ukončené vyšší odborné studium a vysokoškolské magisterské studium.“

3. Co Vás vedlo k tomu, že jste se stal/a specialistou na práci mládeži? Jaká byla Vaše očekávání?

„S mládeží pracuji dlouhodobě. Před nástupem k PMS jsem byl zaměstnán na Městském Úřadě jako kurátor pro mládež a zároveň jsem pracoval v nízkoprahovém klubu pro mládež. Moje očekávání byla taková, že budu nadále pomáhat mládeži v řešení situací spojených s trestnou činností.“

4. Naplňuje Vás Vaše práce?

„Částečně ano.“

5. Mohl/ a byste prosím vyjmenovat nejčastější provinění, která Vaši mladiství klienti páchají?

„Nejvíce tu máme majetkové trestné činnosti, z nichž nejčastější jsou krádeže. Dále je to potom výtržnictví.“

6. Jaká jsou nejčastější opatření, která jsou Vašim klientům ukládána?

„Nejvíce je ukládáno podmíněné zastavení trestního stíhání, z výchovných opatření je to dohled probačního úředníka nebo společensky prospěšná činnost, dále podmíněné odsouzení nebo obecně prospěšné práce.“

7. Jak vnímáte kurátory pro mládež z hlediska jejich odbornosti, výkonu a celkového přístupu k práci?

„Je to individuální, někdy na výborné úrovni, někdy je situace horší.“

8. V čem spočívá Vaše spolupráce s kurátory pro mládež a jak se liší v jednotlivých fázích trestního řízení proti mladistvým?

„Vždy je to o vzájemném předání informací.“

9. Jak se dozvídáte o případu, na kterém s kurátory pro mládež spolupracujete?

„U mladistvých pachatelů od policie, u nezletilých pachatelů od policie nebo kurátorů pro mládež.“

10. Kdo z Vás většinou dává podnět ke spolupráci? Kdo koho první kontaktuje?

„Je to vzájemně vyrovnané.“

11. Věděl/a byste alespoň zhruba s kolika kurátory a na kolika případech v současné době spolupracujete?

„S kurátory spolupracuji vždy na téměř všech případech. Na okrese máme 5 kurátorů. Nyní je to přibližně 20 případů.“

12. Vnímáte spolupráci s kurátory pro mládež jako potřebnou? Pokud ano, proč?

„Ano. Potřebná je z důvodu vzájemného sdělování informací, které jsou důležité v přípravném řízení pro kompetentní návrh na uložení opatření pro soud nebo státní zastupitelství. Ve vykonávacím řízení je nutné více informací pro vyhodnocování rizik.“

13. S jakým přístupem ze strany kurátorů pro mládež jste se doposud v rámci Vaší spolupráce setkal/a?

„S převážně kladným. Je to možná tím, že jsou to mí bývalí kolegové.“

14. Znemožňují nějaké bariéry Vaši vzájemnou spolupráci? Pokud ano, uveďte jaké.

„Ne.“

15. Jaký kontakt s kurátory pro mládež preferujete (osobní, telefonický, přes email) a proč?

„Preferuji osobní kontakt.“

16. Kdy Vaše spolupráce s kurátory pro mládež v rámci jednoho případu končí?

„Ukončením mé spolupráce s klientem.“

17. Uvedl/a byste prosím, zda je něco, co v rámci této spolupráce postrádáte?

„Nic takového není.“

18. Předpokládám, že jste zapojen/a do multidisciplinárního týmu pro mládež. Jak často se scházíte?

„Scházíme se jeden až dvakrát ročně.“

19. Mohl/ a byste prosím popsat pozitiva, popřípadě negativa existence a činnosti týmu pro mládež?

„Mezi pozitiva řadím již zmíněné předávání informací a osobní setkání se členy týmu, mezi které patří soudci, státní zástupci, policisté, kurátoři a další. Jako negativum bych uvedl to, že někdy chybí téma nebo náplň setkání, jelikož se delší dobu schází téměř stejní lidé. Proto se snažíme zajistit přítomnost hostů, kteří naše setkání obohatí.“

20. Co na těchto setkáních projednáváte a jak jste zapojen/a?

„Občas členy týmu svolávám a zveme zajímavé hosty. Na těchto setkáních projednáváme především kazuistiky klientů.“

21. Je ještě něco, co byste chtěl/a ohledně spolupráce s kurátory pro mládež doplnit?

„Ne.“

Rozhovor č. 4

1. Jak dlouho pracujete na pozici specialisty na práci mládeží na PMS?

„4 roky.“

2. Jaké je Vaše vzdělání?

„Mám ukončené vyšší odborné studium a vysokoškolské magisterské studium.“

3. Co Vás vedlo k tomu, že jste se stal/a specialistou na práci mládeží? Jaká byla Vaše očekávání?

„S mládeží pracuji dlouhodobě. Před nástupem k PMS jsem byl zaměstnán na Městském Úřadě jako kurátor pro mládež a zároveň jsem pracoval v nízkoprahovém klubu pro mládež. Moje očekávání byla taková, že budu nadále pomáhat mládeži v řešení situací spojených s trestnou činností.“

4. Naplňuje Vás Vaše práce?

„Částečně ano.“

5. Mohl/ a byste prosím vyjmenovat nejčastější provinění, která Vaši mladiství klienti páchají?

„Nejvíce tu máme majetkové trestné činnosti, z nichž nejčastější jsou krádeže. Dále je to potom výtržnictví.“

6. Jaká jsou nejčastější opatření, která jsou Vašim klientům ukládána?

„Nejvíce je ukládáno podmíněné zastavení trestního stíhání, z výchovných opatření je to dohled probačního úředníka nebo společensky prospěšná činnost, dále podmíněné odsouzení nebo obecně prospěšné práce.“

7. Jak vnímáte kurátory pro mládež z hlediska jejich odbornosti, výkonu a celkového přístupu k práci?

„Je to individuální, někdy na výborné úrovni, někdy je situace horší.“

8. V čem spočívá Vaše spolupráce s kurátory pro mládež a jak se liší v jednotlivých fázích trestního řízení proti mladistvým?

„Vždy je to o vzájemném předání informací.“

9. Jak se dozvídáte o případu, na kterém s kurátory pro mládež spolupracujete?

„U mladistvých pachatelů od policie, u nezletilých pachatelů od policie nebo kurátorů pro mládež.“

10. Kdo z Vás většinou dává podnět ke spolupráci? Kdo koho první kontaktuje?

„Je to vzájemně vyrovnané.“

11. Věděl/a byste alespoň zhruba s kolika kurátory a na kolika případech v současné době spolupracujete?

„S kurátory spolupracuji vždy na téměř všech případech. Na okrese máme 5 kurátorů. Nyní je to přibližně 20 případů.“

12. Vnímáte spolupráci s kurátory pro mládež jako potřebnou? Pokud ano, proč?

„Ano. Potřebná je z důvodu vzájemného sdělování informací, které jsou důležité v přípravném řízení pro kompetentní návrh na uložení opatření pro soud nebo státní zastupitelství. Ve vykonávacím řízení je nutné více informací pro vyhodnocování rizik.“

13. S jakým přístupem ze strany kurátorů pro mládež jste se doposud v rámci Vaší spolupráce setkal/a?

„S převážně kladným. Je to možná tím, že jsou to mí bývalí kolegové.“

14. Znemožňují nějaké bariéry Vaši vzájemnou spolupráci? Pokud ano, uveďte jaké.

„Ne.“

15. Jaký kontakt s kurátory pro mládež preferujete (osobní, telefonický, přes email) a proč?

„Preferuji osobní kontakt.“

16. Kdy Vaše spolupráce s kurátory pro mládež v rámci jednoho případu končí?

„Ukončením mé spolupráce s klientem.“

17. Uvedl/a byste prosím, zda je něco, co v rámci této spolupráce postrádáte?

„Nic takového není.“

18. Předpokládám, že jste zapojen/a do multidisciplinárního týmu pro mládež. Jak často se scházíte?

„Scházíme se jeden až dvakrát ročně.“

19. Mohl/ a byste prosím popsat pozitiva, popřípadě negativa existence a činnosti týmu pro mládež?

„Mezi pozitiva řadím již zmíněné předávání informací a osobní setkání se členy týmu, mezi které patří soudci, státní zástupci, policisté, kurátoři a další. Jako negativum bych uvedl to, že někdy chybí téma nebo náplň setkání, jelikož se delší dobu schází téměř stejní lidé. Proto se snažíme zajistit přítomnost hostů, kteří naše setkání obohatí.“

20. Co na těchto setkáních projednáváte a jak jste zapojen/a?

„Občas členy týmu svolávám a zveme zajímavé hosty. Na těchto setkáních projednáváme především kazuistiky klientů.“

21. Je ještě něco, co byste chtěl/a ohledně spolupráce s kurátory pro mládež doplnit?

„Ne.“

Rozhovor č. 5

1. Jak dlouho pracujete na pozici specialisty na práci mládeží na PMS?

„5 let.“

2. Jaké je Vaše vzdělání?

„Na pozici probačního úředníka je vždy zapotřebí, a to dle zákona, mít ukončené vysokoškolské vzdělání magisterské, mám tedy ukončené vzdělání VŠ humanitního směru – titul Mgr.“

3. Co Vás vedlo k tomu, že jste se stal/a specialistou na práci mládeží? Jaká byla Vaše očekávání?

„K rozdělení specializací došlo vedoucím střediska, a to dle způsobu práce, komunikace a dalších kritérií.“

4. Naplňuje Vás Vaše práce?

„Ano.“

5. Mohl/ a byste prosím vyjmenovat nejčastější provinění, která Vaši mladiství klienti páchají?

„Krádeže, porušování domovní svobody, ublížení na zdraví nebo výtržnictví a v poslední době hodně mravnostní provinění, tedy pohlavní zneužívání a také znásilnění často ve stadiu pokusu.“

6. Jaká jsou nejčastější opatření, která jsou Vaším mladistvým klientům ukládána?

„Zde je otázkou jaká opatření máte na mysli, zda trestní, či výchovná? Nutno rozlišit. Co se týká trestních opatření, tak často je to právě trestní opatření odnětí svobody s podmíněným odkladem na zkušební dobu, v rámci které je mu dále uloženo nějaká výchovná povinnost nebo opatření, také trestní opatření obecně prospěšných prací.“

7. Jak vnímáte kurátory pro mládež z hlediska jejich odbornosti, výkonu a celkového přístupu k práci?

„Vesměs pozitivně.“

8. V čem spočívá Vaše spolupráce s kurátory pro mládež a jak se liší v jednotlivých fázích trestního řízení proti mladistvým?

„Spolupráce je od počátku řešení případů a je v podstatě jedno, v jaké je případ fázi, neboť v přípravném řízení jsme ve spojení s kurátory zejména s ohledem na jejich znalost rodiny, konzultace vhodnosti návrhu pro OSZ nebo OS, ve vykonávacím řízení záleží, zda jsme s klienty spolupracovali v přípravném řízení, nicméně i zde je kontakt a konzultace s OSPOD běžná, záleží samozřejmě na konkrétním případě.“

9. Jak se dozvídáte o případu, na kterém s kurátory pro mládež spolupracujete?

„Od orgánů činných v trestním řízení, někdy i od OSPOD.“

10. Kdo z Vás většinou dává podnět ke spolupráci? Kdo koho první kontaktuje?

„Této otázce úplně nerozumím, podnět ke spolupráci dává probační úředník.“

11. Věděl/a byste alespoň zhruba s kolika kurátory a na kolika případech v současné době spolupracujete?

„Jednoduše řečeno, máme 4 pověřená města a se 3 OSPODy v současné době spolupracuji na cca 15 případech.“

12. Vnímáte spolupráci s kurátory pro mládež jako potřebnou? Pokud ano, proč?

„Potřebná je, neboť kurátor vnáší do případu pohled z jejich strany, zejména na rodinu, školu, pokud je rodina již dlouhou dobu v evidenci, zná i širší okolí, opakující se problémy, apod.“

13. S jakým přístupem ze strany kurátorů pro mládež jste se doposud v rámci Vaší spolupráce setkal/a?

„Vždy s pozitivním.“

14. Znemožňují nějaké bariéry Vaši vzájemnou spolupráci? Pokud ano, uveďte jaké.

„Občas je čas nepřítel práce.“

15. Jaký kontakt s kurátory pro mládež preferujete (osobní, telefonický, přes email) a proč?

„Osobní, pokud je to možné, pak i telefonický i emailový, záleží na situaci.“

16. Kdy Vaše spolupráce s kurátory pro mládež v rámci jednoho případu končí?

„Když celý případ je u nás ukončen, popřípadě zletí-li osoba dříve, než je případ u nás ukončen, neboť OSPOD jej dále neeviduje.“

17. Uvedl/a byste prosím, zda je něco, co v rámci této spolupráce postrádáte?

„Nic takového není.“

18. Předpokládám, že jste zapojen/a do multidisciplinárního týmu pro mládež. Jak často se scházíte?

„V rámci velkého týmu, tedy celého soudního okresu, 1x za rok, pak na každém pověřeném městě tak 2x- 3x do roka.“

19. Mohl/ a byste prosím popsat pozitiva, popřípadě negativa existence a činnosti týmu pro mládež?

-

20. Co na těchto setkáních projednáváte a jak jste zapojen/a?

„Zapojena jsem tak, že jsem jej často svolávala a vedla, projednávali se aktuální věci v dané lokalitě, popřípadě novinky z oblasti zákona apod.“

21. Je ještě něco, co byste chtěl/a ohledně spolupráce s kurátory pro mládež doplnit?

-

Obrázky

Obrázek č. 1	Vybrané typy rizikového chování mladistvých
Obrázek č. 2	Mapa obcí s rozšířenou působností v Královéhradeckém kraji
Obrázek č. 3	Mapa středisek PMS v Královéhradeckém kraji
Obrázek č. 4	Přehled opatření ukládaných mladistvým
Obrázek č. 5	Ukazatele obvodů obcí s rozšířenou působností v kraji k 1. 1. 2012

Tabulky

Tabulka č. 1	Nejčastější provinění mladistvých v období 2012- únor 2013
Tabulka č. 2	Klíčové otázky kladené v procesu hledání spravedlnosti
Tabulka č. 3	Kurátoři pro děti a mládež v Královéhradeckém kraji
Tabulka č. 4	Specialisté na práci s mládeží v Královéhradeckém kraji